

AYFER TUNÇ

AZİZ BEY HADİSESİ

ÖYKÜ

Can Yayınları: 1565
Türk Edebiyatı: 448

© Ayfer Tunç, 2005
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

1.-2. basım: 2000-2001, YKY
Can Yayınları'nda 1. basım: Eylül 2006
2. basım: Mayıs 2008
3. basım: Ekim 2011
E-kitap 1. Sürüm Şubat 2014, İstanbul
2011 tarihli 3. Basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman
Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Nurten Sönmezcan

ISBN 9789750719899

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

Ayfer Tunç

AZİZ BEY HADİSESİ

ÖYKÜ

AYFER TUNÇ'UN CAN YAYINLARI'NDAKİ ÖTEKİ KİTAPLARI

BİR MÂNİNİZ YOKSA ANNEMLER SİZE GELECEK / anı
KAPAK KIZI / roman
EVVELOTEL / öykü
MAÐARA ARKADAŞLARI / öykü
"ÖMÜR DİYORLAR BUNA" / yaşantı
BİR DELİLER EVİNİN YALAN YANLIŞ ANLATILAN KISA TARİHİ / roman
YEŞİL PERİ GECEŞİ / roman
SUZAN DEFTER / roman
KIRMIZI AZAP / öykü

Ayfer Tunç, 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerine yazılar yazmaya başladı. 1989'da Cumhuriyet gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldı, Saklı adlı yapıtıyla birincilik ödülü aldı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001'de yayımlanan ve okurdan büyük bir ilgi gören Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek 70'li Yıllarda Hayatımız adlı yapıtı, 2003'te yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen Uluslararası Balkanika Ödülü' nü kazandı ve altı Balkan diline çevrildi. Tunç'un 2003'te Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı Havada Bulut adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Tunç'un ayrıca Mağara Arkadaşları ve Evveltel adlı öyküleriyle, "Ömür Diyorlar Buna" adlı bir yaşantı kitabı, Harflere Bölünmüş Zaman adlı bir e-kitabı, İkiyüzlü Cinsellik adlı (Oya Ayman'la birlikte yazdığı) bir inceleme kitabı; Kapak Kızı, Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, Yeşil Peri Gecesi ve Suzan Defter adlı romanları vardır.

Ayfer Tunç'un internet adresi:

www.ayfertunc.com

AZİZ BEY HADİSESİ

Bir gece Zeki'nin meyhanesinde acıklı bir hadise oldu. Zeki, Aziz Bey'i tartaklayıp dışarı attı. Nasıl başladığını, ne olduğunu kimse tam hatırlayamadı. Herkes olmadık şeyler anlattı sağda solda. Kimileri "Zeki başlattı," dediler; kimileri "Hayır, Aziz Bey zilzurna sarhoştı," diye itiraz ettiler. Müşterilere kabahat bulanlar çıktı, "Büyütülecek bir mesele değildi," diyenler oldu.

Hadiseden birkaç saat sonra, Aziz Bey evine gitti. Odaya ağır bir hastalık gibi çöken, kaypak bir ampulün ışığında biraz oturdu, gözlerinde bir türlü akamayan korkunç bir yaş birikintisiyle Haliç'in kirli sularına yansıyan ve sık sık bulutlarla örtülen, kırık dökük bir ay ışığına baktı; aklından son olarak hurma ağaçlarının ve çok yüksek palmyelerin gölgelediği, sıcak ve alabildiğine mavi bir şehirde yaşanan çok kısa, ama çok mutlu üç günü geçirdi. O mutluluk ansızın kedere dönüştü, yüzüne yansıdı. Yanılgılarla dolu bir ömrün bütün çilesini saklamaktan artık vazgeçmiş, çökmüş yaşlı yüz, bir anda ağlamaklı oldu, öyle kaldı.

O soğuk ve yağmurlu gecenin sabaha uzanan saatlerinde, onun fersiz gözlerini usulca örten yoktu. Kendini oturduğu koltuğa bırakıvermişti. Çocukça bir küs işareti gibi üst üste binmiş parmaklarını açan, kuş gibi hafiflemiş kollarını iki yanına koyan yoktu. İçinde acı çeken ruh süzülerek dışarı çıktı. Pek az kalpte sevgiyle yad edilecek bir iz bırakmış, çarpıntılı bir ömrün sonuna geldi, huzura kavuştu.

Her şey olup bitti artık. Ama hâlâ, şehrin gece olunca uyanan bir dev gibi büyüyen sokaklarında, o sokakların yerlileri onu arıyor. Midyeci Gafur Agos satan Boğos'a, Boğos piyangocu Tayfur'a, Tayfur tek sigara satan, bacakları kalçadan kesik İbo'ya onu soruyor. Ağa Camii'nin sokağında tespih ve esans satan Kara Hacı'nın akları fazla parlak gözleri bile onu arıyor. O sokakların yerlileri gizli kederini yıllardır sezemedikleri Aziz Bey'in yakaları ve kol ağızları mor satenden, eprilmiş kostümüyle ve rengi ağarmış siyah bir kılıf içindeki tamburuyla, cakalı cakalı yürüyerek sokaktan geçişini özlüyorlar.

Sokak öksüz kaldı.

Klarnetçi Bahri'ye göre Zeki'nin meyhanesinde o gece yaşanan, acıklı bir hadisedir. Hiç olmasaydı daha iyiydi. Zeki çok ileri gitti. Haklıydı haklı olmasına, ama Aziz Bey'i tartaklamayacaktı. O hadisenin olduğu gece Bahri iş dönüşü evine gidip yatağına yattı, uzun uzun düşündü. Neyi, niçin düşündüğünü bilemedi, ama Aziz Bey'de bir farklılık, durumda bir 'bu adama bu yapılmaz'lık hissediyordu. O gece gözüne uyku girmedi, tam kalkacağına yakın aradığını buldu: Aziz Bey'in meşk adamlarının insan sırasına konulduğu günlerin tozlanmış bir yadigârı olduğunu anlayıverdi. İşte o zaman içi şiddetle sızladı. Ne de olsa Bahri o günleri görmüş adamdır, yol yordam, edep erkân bilir. Vefa nedir, çok iyi bilir. O günlerin hatırası da olmasa, hayatın anlamını tamamen kaybedecektir.

Darbukacı Mercan ne olduğunu soranlara; "Görmedim, bilmiyorum, ben heladaydım, o sırada olmuş ne olmuşsa," dedi. Helada filan değildi ama, pek umursamamıştı. Yarım yamalak da olsa olup biteni görmüştü aslında, "Bana ne" diyordu içinden. Mercan'da meşk

adamı ruhu yoktur. Sanki darbukaya vuran usta eller onun değildir. Ağzı söylese de Hicran olacaksa bu aşkın sonu şarkısını, aklı başka yerdedir. Minibüsünü çektiği gün kapının önüne, eyvallah diyecek gecelerin ortaklarına. Aklında fikrinde hep mavi bir minibüs var.

Garson Davut ise her şeyi gördü, biliyor. Günlerdir gizli bir sevinçle bekliyordu zaten. O doğuştan bir kötülük kutusudur, haindir, zehirlidir, kötülüğü sever. Ortada hiçbir şey yoksa, "İçime doğuyor, bugünlerde kötü bir şeyler olacak," der. Onun tabiatı kötücüdür. Sağda solda en yanlış konuşan, bire bin katan odur. Zeki'nin yüzüne güler, patron diye etrafında pervane olur, ama çakırkeyiflikten sarhoşluğa geçtiğini hissettiği an, hevenkle muzları, kalıpla peynirleri, kalem kalem pirzoları poşete doldurduğu gibi evine götürür.

Zeki her ne kadar "Ben haklıydım, burama gelmişti artık, dükkânın içine sıçtıydı herif!" dese de Aziz Bey için; o geceden beri durgunlaştı, üzerinde hep ağladı ağlayacak bir hal var. İçinde, yerini kestiremediği bir nokta çok şiddetli ağrıyor. Bazı günler midesinin ağrıdığını sanıyor, bazı günler kalbinin. Dükkânı kapatıp evine gidiyor, pencerenin önüne oturuyor. Şehrin gecesine ateşböcekleri gibi süzülen ışıklara bakıp, Aziz Bey'in artık sönmüş olan ışığının vaktiyle nerede yanıyor olabileceğini kestirmeye çalışarak, gözleri dolu dolu, karısına, "Haksız mıydım ama Mukadder?" diye soruyor. "Yapılacak hareket miydi o?"

Yatağa uzanmış, saçlarını yastığa sermiş ve sağ bileğini dolduran altın bileziklerinin şingirtılarına dalıp gitmiş karısı, hiç düşünmeden, "Amaaan be Zeki, kaç kere söyliycez, sen haklıydın tabii," diyor sadece. Ama herkesin haklı olduğunu söylemesi Zeki'yi yatıştırmıyor, içindeki ağrı geçmiyor.

Güneşten ağır ağır gölgeye geçilir gibi, pek de anlamadan akşam olur gibi, ışıklı, neşeli bir yüzden kederlere geçti Aziz Bey. Kederli bir mazisi oldu. Burnu havada, başı dikti hep. Başka türlü yaşamayı beceremediyse de, o gece, Haliç'in kirli sularına bakarken anladı ki, aslında hep öyle sanmış. Oysa şiddetle yanılmış. Ve yine anladı ki, hayatı zaten tümüyle bir yanılgıymış.

Kan döken öfkelerle çıldırtan gamsızlığın, taş gibi ağır acılarla isterik neşelerin, hazin doğumlarla gülünç ölümlerin, zehirli nefretlerle zaafli aşkların, kedi ile köpeğin, eğri ile doğrunun, ak ile karanın ana-baba bir kardeşmişçesine birlikte ve birbirini yiyerek yaşadığı; düzgün hayatlar cephesindekilerin akıllarına sığmayacak kadar karışık, hayat denen muammanın kısa bir özetini andıran, o diğerlerine benzemez sokaklardan geçti. Gitti, döndü, geldi. Birbirlerini tüketerek besleyen, böylece var olanların yaşadığı, nokta kadar bir toprak parçası üzerinde kısa sayılabilecek ömrü, hızlıca tükendi.

Bütün bunları bilmeden kim bilebilir, kim haklı, kim haksız?

Yıllar önce ağlamaklı bir terzinin ünlü bir sahne sanatçısı için diktiği, ama kör olunca yarım bıraktığı, yakaları ve kol ağızları mor satenden siyah kostümüyle Saray Gazinosu'nda tambur taksimi yaptığı sıralarda görülmeliydi Aziz Bey asıl. Bir gazinodan diğerine koşardı. Koşmak lafın gelişi. Koşmazdı da, tekliflere yetişemezdi. Hep burnu havada, hep bakışları ufukta kimselerin görmediği yüce bir noktada, çalımla yürür,

sanatını dinlemek için sabırla bekleyenlere, epeyce ağırdan aldıktan sonra tamburunu lütfederdi. İzmir Fuarı sırasında organizatörler kapısında kuyruk olurlardı. En büyükleri değilse bile, onların bir altı sanatçılar arkalarında çalması için Aziz Bey'i bizzat telefonla ararlar, bu da yetmezse ricacılar koyarlardı araya. Hepsini kapısında süründürürdü. Çalışında bir ruh vardı, acayip bir şeydi onun tambura vuruşu. Şurup gibi gelirdi dinleyenlere. Aksiydi de oldum olası. Ama öyle etkileyici bir hali tavrı, öylesine 'bu işleri ben bilirim' diyen bakışları vardı ki, o gözkapakları mavi boyalı, sarı saçları kabarık, payetler, tüller, tüyler içinde kırıtan, kaprisinden geçilmeyen şarkıcılar, Aziz Bey'in karşısında dillerini yutarlardı.

Aslına bakılırsa, "ben tamburi olayım," filan diye bir derdi yoktu gençliğinde. Kader itti onu bu yola. Uzun ve gölgeli hikâyesinin bir yerinde tamburu eline yapıştı kaldı. Havaıceydi biraz, ruhu kuşları andırırdı. Filinta gibi delikanlıydı da, yakışıklıydı. İkide bir sineleri geniş, saçları dalga dalga, orta yaşa yaklaşan, kaçamağı seven, evli kadınlara âşık olurdu. Çabucak geçerdi aşkı, yaz akşamlarında çıkan tatlı bir meltem gibi. Eğri büğrü yazılarla yazılmış, basmakalıp aşk cümleleriyle dolu, gözyaşlarıyla ıslanmış gülünç mektuplar gönderirlerdi ona kadınlar. Okuyup atardı hepsini, gülerdi okurken.

Akasya ağaçları altında, tahta iskemleli kır kahvelerinde buluşup buluşup ayrılırdı kadınlardan. Sonra? Sonrası hiç... Hemen her kadından geriye, masanın üstünde unutulmuş bir paket Gelincik sigarası kalırdı. Unutulmuş paketteki son sigarayı da içince, kadın aklından çıkıp giderdi. Hatırlamazdı bile ardına dönüp bakmadan bıraktığı kadınları. O kadınlar yolunu gözlüyorlarmış, buluştukları yerlere gidip onu bekliyorlarmış, geceleri yataklarında hep onu düşünüp gözyaşı döküyorlarmış umurunda mı? Öyle bir aşk bekliyordu ki hayattan, yüzünde birdenbire patlayan bir tokat gibi, onu serseme çevirsin. Eli ayağı tutulsun, kesilsin. Böyle çarpan aşka aşk derdi Aziz Bey. Tamburilik filan o zamanlar neredede...

Gerçi dedesi biraz çalarmış. Biraz değil epeyce çalarmış. Vakitsiz öldü, tamburu aileye yadigâr kaldı. Aziz Bey'in babası bu tamburun kadrini bilemedi. Bilmek de istemedi zaten tellerine nelerin sindiğini. Ama yine de, ömrünü kimseye hayır diyemeden, itilip kakıldıkça tamburuna sığınarak geçirmiş babasından kalan tek hatırayı kırıp atmaya gönlü elvermedi, dolabın üstüne kaldırdı bu garip, mahzun sazı.

Aziz Bey daha gözleri çipil çipil, burnu sümüklü bir çocukken, evi altüst ettiği zamanlarda, dolabın üzerinde, öylece unutulmuş, tozlanmış tamburu buldu. Bir daha da elinden bırakmadı boyunu birkaç defa geçen bu tuhaf oyuncağı.

Oyun olsun diye yayı sürter dururdu tambura. Elleri dirseklerine kadar sodalı suların içinde çamaşır yıkayan gamlı annesi, tamburun hazin sesini duyunca acıklı bir telaşla seslenirdi oğluna. "Aman evladım! Koy onu yerine, baban görmesin sakın..." Kadıncağız, bıraksalar bütün gün ses çıkaran bu oyuncakla oynamak isteyen oğluyla baş edemediyse de, babasının gelmesine yakın saatlerde, tamburu elinden alıp saklamayı her seferinde başardı. Aziz Bey biraz daha büyüyünce, tambur, annesiyle babasının odasından, sessiz sedasız onun odasına geçti.

Aziz Bey'in babası hırçın tabiatlı bir adamdı, ince işler ruhunu derin derin oysa da kimselere göstermezdi. Karısı çok çekti elinden. Devamlı çatık kaşlar, yemek tuzlu diye, gömlek ütüsüz diye, ekmek bayat diye durmadan masaya inen bir yumruk, her vesileyle

azarlayan davudî bir ses... Ama yine de geceleri ortalıktan el ayak çekildikten sonra, Samatya sırtlarından denizi gördü görececek balkonunda oturup demlenirken, yüzünde sebebi bilinmeyen bir kahır, kafasında o eski, ince şarkılar uğuldardı. Gülşen-i hüsnüne kimler varıyor / Kim ayağın öperek yalvarıyor...

Aziz Bey'e kalırsa sevdiğini alamamış. Doğru değil. Aziz Bey kendini yazdığı gibi babasını, dedesini de yazdı. Öyle zamanlar oldu ki, bütün bir ömrü yeniden yazdı. İnandı da buna üstelik. Babası ölüp gittikten, ona duyduğu gönül kırılganlığının yerini bir yapayalnız kalış aldıktan çok sonra, ince duyguları kalbinin bir köşesine hapsetmiş babasına böylesini yakıştırdı. Aslında babası annesini bal gibi de severek aldı, ama hep bir hayat gailisi, hep bir dik durma gayreti içindeydi. Fazlasıyla ince ruhlu, devamlı ezilen bir babanın, onun gibi ezik, boyun eğen çocuğu olmak yerine, taş gibi katı, burnu havada olmak istedi. Hepsi bu.

Aziz Bey ise, dedesiyle babasının karışımı bir adamdı. Hem ince ruhlu, duygulu, hem dediğim dedik, başı dik. İki mağrur cambaz aynı ip üzerinde yürümeye kalktığından, hep kavgalıydı babasıyla. Pazar sabahları bile tıraş olan, sokağa şapkasız adım atmayan, adliyede memur babası, oğlu okusun, hâkim, savcı falan olsun istedi ama, Aziz Bey'in aklı hep bir karış havadaydı. Karanlık yüzlü kitaplar, çatık kaşlı hocalar, camları yarıya kadar gri yağlıboyayla boyanmış sınıflar ona sıkıntı verdi. Nerede havai, eğlenceli, gel-geç bir iş var, onun peşine düştü. Bacağını sakatlayıncaya kadar top sahalarında koştu durdu. Birkaç yaz üst üste Florya plajında cankurtaranlık etti, üstü açık arabalarla plaja gelen kızların beğeni dolu bakışlarından çok hoşlandı. Şoförlüğe merak sarınca, Bakırköy-Taksim hattında dolmuşta çalıştı. Kazandığı üç-beş kuruşu da meyhanelerde, randevuevlerinde yedi. Babası ne yaptıysa okumadı, pes eden babası oldu.

Ama ilk gençlik bu, çabuk geçer, geçti de. Babası emekli oldu, zaten renksiz geçmiş olan ömrünün geri kalanını evle kahve arasında tüketmeye başladı. Birden çöktü. Dostlarının adlarını hatırlayamaz, hesabını kitabını tutturamaz oldu. Sağa sola borçlandı. Borçlandıkça sıkıntısı, öfkesi arttı. Aziz Bey askerden yeni gelmişti, anladı ki, öyle gel-geç işlerle bu hayat teknesi yüzecek gibi değildir. Doğru dürüst bir iş tutmak gerektir. Eli yüzü düzgün bir delikanlıydı, ağzı laf yapıyordu, babasının da hatırı sayılır eşi dostu vardı. Kumçakıl ticareti yapan bir şirkete girdi. Her sabah erkenden kalkıp işe gittiğini ve akşam eve vakitlice döndüğünü gören annesi ve babası, oğullarının adam olacağına dair umutlar yeşertmeye başladılar. Ama bu düzenli hayat çok sürmedi. İki ufak penceresi kasvetli, kara kum yığınlarına bakan, ter, zift ve soğan kokan bu basık yazıhanede, başı yerde, omuzları düşük, "Evet efendim, sepet efendim" diyerek çalışmaya başlayınca, hayatın ne çetin bir kavga olduğu Aziz Bey'in hülyalı başına vurmaya başladı. Babasının evde olmadığı pazar sabahları annesine mırın kırın etmeye kalktığında, annesi hep "Sebat oğlum," diyordu, "sebat..." Etmeyecekti sebat mebat. Ama, o burnu havada, dik başa, saçları ağarmış babadan harçlık istemek ağır geliyordu. Sebat etmese bile, sabırla çalışıyor, akşamları zor ediyordu.

İçindeyken, geniş ruhunun bütün pencerelerini alabildiğine açtığı, sazının tellerine dokundukça içinin titrediği meyhanelere o sıralarda dadandı. Babasıyla yine duvar gibi küstü. Akşam yemeklerini bile birlikte yemiyorlardı artık. Aziz Bey işten çıkar çıkmaz tamburunun kendisini beklediği meyhaneye gidiyor, çilingir sofrasını kurduruyor, yaşça

kendinden büyük saz arkadaşlarına eşlik ederek, Solsan da sararsan yine gül pembe dehensin / Rabbin bana bir nimeti varsa o da sensin şarkısını okurken; her sabah kapısının önünden geçtiği ve camda durup onu beklediğinden artık kesinlikle emin olduğu Maryam'ı düşünerek gülümsüyor, onu camda her görüşünde tokat yemiş gibi sarsıldıkça, aradığı aşkı bulmuş olduğuna inanıyordu.

Aziz Bey'in dramı Maryam'la başlar. Çünkü ona âşık oldu. Bu aşk, kör bir göz, felçli bir sağ kol, tekleyen bir kalp gibi, ona hep acı verdi, ama onunla birlikte yaşadı.

Maryam'ı da, ilk gençliğinde listesini tuttuğu o geniş sineli, sulugözlü kadınlar gibi düşünse, iyiydi. İçinde sadece cinsel bir arzu kımıldasaydı, Maryam'ın büyümek için acele eden bir fidan tazeliğindeki vücuduna, çok susamış birinin buğulanmış bir bardak suya baktığı gibi baksa, o vücudu istemekle kalsaydı iyiydi. Ama Aziz Bey Maryam'ın gözlerine baktı. Gözlerin tehlikeli olduğunu, Maryam'dan sonra anladı. İkide bir onun konuşan gözleri aklına gelmese, onu gördüğü zaman vücudunda parmaklarının ucuna kadar bir alev yürümese, dizleri titremese, dili damağı kurumasa; Aziz Bey de herkes gibi bir adam olacaktı.

Ne olurdu herkes gibi bir adam olsaydı? Hiç... Ama belki daha uzun yaşardı. Belki ağır ağır çürüyerek yaşlanır, kamburlaşır, Aylar geçiyor sen bana hâlâ geleceksin şarkısını unutturdu. Giderek şişmanlayan ve hiç susmayan bir kadınla evlenirdi. O kıytırık yazıhaneden çıkar, büyükçe bir şirkete girerdi. Eline biraz daha fazla para geçerdi, her ay başı kâğıt-kalem alıp uzun uzun hesap yapar, her defasında sigarayı bırakmaya karar verirdi. İkide bir top oynarken cam kırdıkları için kafalarına vurduğu, okuyup savcı olsunlar, hâkim olsunlar istediği ikiz oğulları, belki bir kızı olurdu. Sonra kızının mahallenin bütün delikanlılarıyla yattığını öğrenir, çok kahırlanırdı buna. Ama hayatta öyle bir kıştırılmış olurdu ki, bilmemezlikten gelirdi bunları. Bilmemezlikten gelmek ona ağır gelmezdi, neden ağır gelmediğini kendine sormazdı.

Eğer Maryam'ın gözlerinde yakaladığını sandığı, kalbine acı bir su gibi damlayan o hazin şey olmasaydı, Aziz Bey emekliliği çoktan gelip geçtiği halde, hayat ona çalış! diye emrettiği için, üstüne cam kestirilmiş çelik bir masada, aynı defterleri doldurup dururken, bir gün birden tikanır ve yığılır kalırdı.

Böylece herkesinki gibi bir hayat yaşamış olurdu.

Ama Maryam'dan sonra böyle olmadı. Kadınların kendini beğenmesine alışık, kadınlara karşı küstah Aziz Bey, bir gün Maryam'ın tül perdenin arasından bakan, kuyu gibi derin ve kara gözlerine takıldı. Vaktiyle çok yakın olduğu, şimdi pek çoğu hayatta olmayan kimselere "Adeta efsunlandım," diye tarif ettiği o ânı hiç unutmamıştır. Sanki o an yaşadığı bir aşk değil, ilahî bir çağrıdır. Gördüğü şey bir çift göz değil, onu sıcak, ama karanlık ve esrarlı bir âleme çağıran tuhaf bir yazgının ilk işaretidir. Bu âlemin zehirli olduğunu çok sonra anladı.

Ancak yaşadığına kader dememek elde değil. Aziz Bey o yazıhanede çalışmasa, yazıhanenin yolu Maryamların evinin önünden geçmese, Maryamlar o pasaklı apartmanın giriş katında oturmasalar, âşık olduğu o bir çift kuyu göz; patronu iflas ettiği için işten çıkmış, bu yüzden bütün gün evde, pencerenin önünde oturup duruyor olmasa, bütün

bunlar gelmeyecekti başına.

Ne gelmişti ki başına? Hepsi hepsi yanlış yaşanmış bir aşktı işte. Kimin hayatında yanlış yaşanmış bir aşk yoktu ki? Ama Aziz Bey'in yanlış yaşadığı bu aşk, geriye dönüşü olmayan bir yol, bir türlü iyileşemeyen bir hastalık gibi bütün hayatına sirayet etti. Aziz Bey yanlış yakalamak istedikçe, rüzgârın durmaksızın ileriye doğru savurduğu sarı bir yaprağa yürür gibi, yanlışla yürüdü, onu bir türlü tutamadı.

Ne zaman Maryam aklına gelse, Aziz Bey dilinde tatlı bir soğukluk hissedirdi. Nane şekeri lezzetinde bir duygu dolaşırdı içinde. Sonra yerini uzun süren bir acılık alırdı. Bu aşkın öncesini, başlamakla başlamamak arasında kararsız, o en lezzetli anlarını, en hülyalı safhasını hatırlamaktan hep kaçtı. Aslında unutmak istemekte haklıydı. Hatırladıkça hayatının nasıl yatak değiştirdiğini, ağır bir yanılgının yükünün altında nasıl ezildiğini de hatırlıyordu.

Üstelik başlangıçta herkesinki gibi bir aşktı onlarınki de. Ama herkesinki gibi yürümesini kader engelledi. İş çıkışı çarşıdan dönüyormuş gibi yoluna çıkmalar, göz göze gelince utangaç gülümsemeler, elden buluşma yerleri yazılı kâğıtlar düşürüvermeler, derken gözlerden uzak yerlerde önce kısa, sonra uzun buluşmalar. Öpüşmeler, sevişmeler... Sinemalara gidildi, localar tutuldu; Kilyos'tan denize girildi; mermer masalı muhallebicilerde kazandibi yenildi. Küçük yalanlarla evden çıkıldı, çıkılamadığı zamanlar boşu boşuna beklenildi postane önlerinde.

Böyle devam etseydi iyiydi.

Maryam'ın ailesinin ekmek parası peşinden Beyrut'a gidecekleri tutmasa; bu sıradan aşk sakız gibi uzayacak ve çürüyecek; küslükler, kıskançlıklar, kavgalar derken, –zaten imkânsız– sonuna kadar yaşanıp bitecek ve her ikisinin de hanesine birer gençlik aşkı olarak yazılacaktı. Aziz Bey aşk acısıyla meyhanelerde hadise çıkartacak, kırıp dökecek, bir zaman daha hovardalık yapacak, sonra zamanla durulacak ve annesinin bulacağı, kendine denk bir kızla evlenecekti. Maryam da öyle. O da muhtemelen, sabahları dükkânını açar açmaz önce çelik kasasına göz atan, hantal, kof, geceleri kanepede uyuyakalan, korkak, ayakkabıcılık ya da mezecilik yapan bir adamla evlenecekti. Adada yazlık evi olacaktı. Yıldızlı, sıcak yaz gecelerinde Aziz Bey'i, onun hayat dolu vücudunu düşünmekten uyku tutmayacaktı. Büyük ihtimalle Maryam daha zengin olacaktı, aynı semtte bile oturmayacaklardı Aziz Bey'le. Belki Maryam bir alışveriş esnasında bir an onu görüp kaybedecek, eski aşkı başına vurduğu için, bir zaman ruh gibi gezinecekti evinde.

Her neyse... Böyle olmadı. Maryamlar fakir bir aileydi. Amcası Artin kürkçüydü, vaktiyle Beyrut'a yerleşmişti. Babasıyla amcasının bir süredir sıkça mektuplaştıklarını ve amcasının bu yabancı diyarda güvenilir bir yardımcıya ihtiyacı olduğu için babasını ısrarla Beyrut'a çağırdığını Maryam bilmiyordu. Bir pazar akşamı babası kararını açıkladı. Bu yurttan ne uzayıp ne kısalıyorlardı. Didinmekten usanmıştı. Bu yüzden ailecek Beyrut'a gidilecek ve Artin Amca'nın işine ortak olunacaktı. Maryam o gece Aziz Bey'i düşünerek sabaha kadar ağladıysa da, bu kararı takip eden hafta içinde Beyrut'tan gelen kartpostallar, fotoğraflar,

amca kızlarının şıklıkları ve mutlu tebessümleri Maryam'ı hızla etkiledi.

Maryam, "Birkaç aya varmaz döneriz, babam yapamaz oralarda," diyordu. Buna Aziz Bey'i de inandırmıştı. Gidecekleri tarih için bugün-yarın diye belirsiz bir zaman veriyor, ama kesin bir gün ve saat vermiyor, vedalaşmak istemediğini belli ediyordu.

Hiç beklemediği bir sabah, yazıhaneye giderken Maryamların sokağında, Aziz Bey'in karşısına bir at arabası çıktı. Arabaya eskiciye satılan eşyalar yükleniyordu. Sokağın başında bir apartmanın gölgesine sığınıp koltukların, konsolların, şiltelerin, yorganların, kalaylı bakır tencerelerin, semaverin, hatta eski mantoların, kışlık çizmelerin at arabasına yüklenmesini seyretti. Gözleri dolu doluydu. Yerinden kımıldamadan, yeni bir yurda yerleşmeye giden, içinde sevdiği kızın da bulunduğu bu ailenin telaşını seyretti. Sonra Maryam, annesi, babası ve kız kardeşi elleri bellerinde dışarıdan evlerine şöyle bir baktılar, çamaşır ipiyle sıkıca bağlanmış eski püskü birkaç bavulu damalı bir taksiye koydular. Komşularına el sallayıp gülümseyen, ümitli yüzlerle taksiye binerek gittiler.

Aziz Bey ilk kez o gün kırıldı. Maryam'ın, gidişini haber vermese bile, üzgün, ağlamaklı ve isteksiz olacağını, birkaç kez dönüp eve gireceğini sanıyordu. Onun gözünde canlanan gidiş tablosunda, Maryam apartmanın dış kapısının önüne oturmuş, ağlıyor, annesi kollarından tutmuş, onu çekip kaldırmaya çalışıyor, babası öfkeyle taksinin tekerleğine tekme atıyor, işaretparmağını hiddetle Maryam'a sallıyor, annesi kızının üstüne yürüyen kocasının önüne geçiyor, kız kardeşi Maryam'ın kulağına eğilip usulca yalvarıyor, Maryam bir türlü yerinden kalkıp gidemiyor, gözleri sokağın sonunda Aziz Bey'i arıyor olmalıydı.

Böyle olmadı. Maryam da diğerleri gibi telaşlı telaşlı apartmana girdi çıktı, eşya taşıdı, sokağın başına bir kez olsun başını çevirip bakmadı. Oysa baksaydı, Aziz Bey'in yaşla dolmuş gözlerini, kırgın, üzgün, âşık halini görecekti.

Bu gidiş, Aziz Bey'in babasıyla kavgaları, dedesinin ölümü gibi olaylar sayılmazsa, hayatındaki ilk yıkımdır. Sonraki acıklı hadiseler bu ilk büyük halkaya eklenmiş ve böylece Aziz Bey'in hayatı kederli zamanlardan örülü upuzun bir zincir olmuştur. Arada yaşanan güzel ve mutlu günler bu acıklı havayı hiç değiştiremedi. Aziz Bey ne zaman hayatını gözlerinin önünden geçirecek olsa, yaşanmış bunca yıldan kendine acıklı ve kırık birkaç hikâye kaldığını gördü.

Etle tırnağı ayırırçasına acı veren o gidiş olmasaydı, bu aşk, aşk olmayacaktı aslında. Aziz Bey mecnuna döndü, daha çok gençti. Bundan daha büyük bir acı olamayacağını, sokaklarda Maryam'ın adını sayıklarken ölüp gideceğini sanıyordu. Ama bilmiyordu ki vücudun ruha ihanet etmediği anlar pek azdır. Ne çok ister insan büyük kederlerin ardından ölüp gitmeyi de, başaramaz. Ruh, başına kara bir hale takarak göğe yükselmek için çırpınır; ama vücut dünyalıdır; yer, içer, yaşar.

Aziz Bey de ölmedi, ölemedi ama; kaçamağı seven olgun kadınların, onun esmer ve hatları keskin yüzünde kilitlenen bakışlarını fark edemez, titreyen burun kanatlarındaki şehveti okuyamaz oldu. Zayıfladı, rengi soldu. Annesi oğlu ince hastalığa yakalanacak diye korktukça, Aziz Bey'in bütün mahallenin bildiği bir yığın aşk macerasından haberdar olan ve bütün bu gönül hikâyelerinden kendine bir övünme payı çıkaran babası, bunun da geçici bir aşk hikâyesi olduğunu düşünerek aldırış etmiyor, "Bizim de geçti başımızdan,

düzelir,” diyerek, bu vesileyle karısına kendi eski aşklarını da ima ediyor ve zavallı kadının kim bilir kaçınıcı defa kalbini kırıyordu.

Bu gidişten sonra Aziz Bey, aşkın inanmaya ve yaşamaya değmez olduğunu düşünmeye başladı. Tam kadınlara karşı daha acımasız olmaya karar vermişken Maryam’dan uzun bir mektup geldi. İçtendi, dokunaklıydı, fazlasıyla romantikti. Aziz Bey’in aşka dair bütün görüşleri bir anda değişti. İnsan birini sevmeli, hem de çok sevmeliydi.

Maryam’a uzun ve şiirli mektuplar yazmaya başladı. Yazısı çok çirkindi, kendi bile okumakta güçlük çekiyordu. Her sabah yazıhaneye geldiğinde inci gibi harfleriyle birtakım lüzumsuz defterleri dolduran muhasebecinin yazısına imrenerek bakıyor, bu uzun ve fazlasıyla özel mektuplarını ona temize çektiirmek aklından geçse de, çok utandığı için teklif edemiyordu. Geceler sürüyordu bu yüzden mektup yazması. Odasının ışığı sönmedikçe, elektrik faturalarını hatırlayan babası öfkeyle homurda-nıyor, “Mektebe giderken bu kadar ışık yaksaydın, şimdiye adam olurdun,” diye yüksek sesle söyleniyordu.

Aziz Bey gözden bunca ırak oluşun Maryam’ın gönlüne de yansımından korktukça yeni bir mektup alıyor, sıcak bir şehirden gelen mektuplar aralanmıyor, kısalıyordu işin tuhafı.

Ancak Aziz Bey biraz dikkat etseydi, incecik pembe kâğıtlara özentili bir yazıyla, sola eğik biçimde, y’lerin kuyrukları yuvarlatılarak ve i’lerin üzerine minik daireler konularak yazılmış bu cevabî mektuplarda aslolanın aşk değil, bırakılıp gidilenin haline duyulan doymak bilmez bir merak olduğunu görebilirdi. Âşık olmayan bir göz, filmlerden, romanlardan edinilmiş bu basmakalıp satırları okusa, Maryam’ın da aşkın kendisinden değil, ardında bıraktığı yıkıntıdan haz alan kadınlardan olduğunu kolayca anlayabilirdi. Ama Aziz Bey bunu hiç anlamadı. Aslında pek de haksız sayılmazdı. Maryam nasıl ardında bıraktığı virane âşıktan haz alan kadınlardansa, Aziz Bey de kendisine tutulmayacak kadın olamayacağına inanan erkeklerdendi. Genç yaşından beri hayatına giren sayısız kadın, onun kendine böylesine güvenmesine sebep olmuştu. Uzaktaki sevgilinin Aziz Bey’i unutmamasına elbette imkân yoktu.

Maryam’ın “bensiz geçen günlerin...” diye başlayan ve ardında bıraktığı sevgilinin samimi duygularını şiddetle didikleyen sorularıyla dolu mektuplarında; çocukça bir aşka tutulup uzaklara gitmek zorunda bırakılmış genç bir kızın değil, feleğin çemberinden geçmek üzere olan, olgun bir kadının havası vardı. Aziz Bey’in, kaleminin tepesini ısıra ısıra, masum ve meraklı sorularla dolu mektuplar yazarken hayal ettiği bu sevgili; aynı uzun mektuplarda yeni yurdunun havasını, suyunu, ihtişamını ve güzelliğini anlatıyor; çok güzel de olsa, cehennem gibi sıcak bu ülkede ancak geceleri nefes alabildiklerini, hallerinin vakitlerinin hızla düzeldiğini yazıyor ve gerçekliği hiç sınanmamış, ama çok içten cümlelerle Aziz Bey’i de bu yeni, mamur ve zengin ülkeye çağırıyordu.

“Sen de gel,” diyordu Maryam. “Sensiz günler geçmiyor...”

Aziz Bey bu içten çağırışı aldıkça ürperiyor, ama bu cümlelerin sadece kâğıt üzerinde çok hoş durduğunu anlayamıyordu.

Kanına giren de, işte bu pembe kâğıtlara yazılmış çağrılar oldu.

Maryam’ın yolladığı mektuplara ve kartpostallara dalıp dalıp gittiği bir günün sonunda

beklenen gerçekleşti, işten atıldı. Durumu ğrenen babası, âşıklık halinin tadını kaçıran oğlunu, akklı başına gelsin diye evden kovdu. Aslında niyeti Aziz Bey'i burnunu sürtecek kadar dışarıda bırakmak ve böylece hayatın ne demek olduğunu, yaşatarak ğretmekti. Kendi babası böyle yapmamıştı; yumuşak, ahenkli ama sadece kendine ait bir âlemde kaybolmuştu da iyi mi olmuştu? Biraz örfi idareci olsaydı, sağına soluna, oğluna kızına baksaydı, onları da okumaya, adam olmaya zorlasaydı; hayatı köhne bir evle köhne bir daire arasında gidip gelerek tükenir miydi?

Fikir ve fiil iyi niyetliydi, masumdu. Ama babası hadisenin nereye varacağını kestiremedi.

Babası kahvede oturmuş, çanak oynuyordu. Mesainin bitmesine daha iki saat varken Aziz Bey elini kolunu sallayarak kahvenin önünden geçti. Yine iki dirhem bir çekirdekli ama, bütün düzgün ve ütülü giyimine rağmen, halinde havasında bir dağınıklık, bir uçarılık vardı. Kravatını çıkarmış, cebine koymuştu. O yakışıklı delikanlı bu haliyle, okuldan kaçmış haylaz bir çocuğa benziyordu. Ayağıyla bir taş parçasını yuvarlaya yuvarlaya, sanki hayat dertsiz, tasasız, neşeli bir oyunmuşasına yürüyor, yarın ne olacağını hiç merak etmiyormuş gibi görünüyordu.

Babası işi hemen anladı. Böyle olacağı belliydi. Sarardı, dudakları titredi. Kahveciden bir bardak su istedi. Yudum yudum suyunu içti. Bütün sıkıntısına rağmen akşama kadar kahvede oturdu, oynadığı oyunu bırakıp kocaman adam olduğı halde, hâlâ akklı bir karış havada olan oğlunu düşündü, öfkelendi. Eve her zaman gittiğı saatte gitti. İşten kovulduğuna pek de üzülmemiş görünen oğlunu divana uzanmış, gazete okurken buldu. şaşırdı. Oğlunun, karşısında hiç değılse biraz süklüm püklüm duracağını, üzölmüş görüneceğini, kovuluşuna saçma da olsa bir bahane bulacağını sanıyordu. Bir-iki öksürdü, başını eğdi, sesine alışılmadık bir ton buldu. Ne çoğu zaman olduğı kadar sert, ne de kendinden beklenmeyecek kadar yumuşak tarzla koltuğuna oturdu.

"İşten niye erken geldin?" diye sordu.

Aziz Bey okuduğı gazetenin sayfasını çevirirken, umursuzca omuzlarını silkti.

"Kovdular..." dedi.

Aziz Bey'in ağızından, her an olan bir şeymiş kadar sakın ve doğal bir şekilde çıkan bu söz, evdeki havayı bir anda gerginleştirdi. Babası derin bir nefes aldı ve gittikçe öfkelenerek, öfkelenedikçe sesi yırtılarak konuşmaya başladı. Dilinin kemiğı yoktu, ağızına geleni söylüyordu. Hakaret dolu cümlelerle Aziz Bey'e bağırdıkça annesi fena oluyor; bir oğluna, bir kocasına dili tutulmuş gibi bakıyordu. Yüzünde anlatılmaz bir acı vardı. Her acı sözde yumruk yemiş gibi sarsılıyor, gözlerini yumuyordu.

Aziz Bey'in ne adiliğı, ne dilenciliğı, ne sütünün bozukluğı kaldı. Küfre varan hakaret cümleleri odanın duvarlarında ınılıyor, Aziz Bey'in içinde ırpıldıkça köpüren yumurta akı gibi hafif, kendinin de şaşırdığı bir sevinç büyüyordu. Oğlunu baharat, iek ve limon kokularının birbirine karıştığı, sıcak bir ülkeye çağıran mektuplardan haberdar olmayan baba, sonunda oğlunu evden kovdu. Ona batakhanelere, pis sokaklara, en adi orospuların yanına layık olduğı söyledi.

"Karşımda daha fazla dikilerek bu temiz ve şerefli evi kirletme! Defol!.." dedi.

Annesi o sırada elleriyle yüzünü kapatmıştı. Aziz Bey hızla odadan çıktı, kendi odasına gitti. Günlerdir yatağının üstüne koyup uzun uzun seyrettiği, içini doldurup çekip gitme cesaretini bir türlü bulamadığı bavuluna birkaç parça eşyasını doldurdu, tamburunu da alıp çıktı. Annesine veda edecekti, ama kapıda babasıyla karşılaştı.

“Sen hâlâ burada mısın?” dedi babası. “Siktir olup gitmedin mi daha?”

Aziz Bey’in gözleri yaşardı, kıpkırmızı oldu. Babasına acı gözlerle baktı, sokak kapısını öyle bir şiddetle vurup çıktı ki, önü lale motifli demirle süslü kapının camı şangırıtıyla aşağıya indi. O sırada, tartışmanın başından beri kalbi haddinden fazla çarpan annesi, yaşadığı bu felaketin ağırlığına dayanamayarak yere yığılmıştı.

Aziz Bey ardında ne bıraktığını hiç aklına getirmeden, içinde sevgilisinin de bulunduğu yepyeni bir yurda tüm iştahı ve gücüyle gitmeye hazırды. Hızlı adımlarla evden uzaklaşırken, babasının keskin bakışlı gözlerini ensesinde hissediyordu. Sanki babası güçlü parmaklarıyla onu omzundan tutacak ve o öldürücü tutsaklığa geri götürecekmış gibi korkuyor, doğup büyüdüğü bu mahalleden çıkmak, uzaklarda aradığı özgürlüğe ulaşmak için acele ediyordu. Kendisini zenginliğin, aşkın, mutluluğun vaat edildiği yeni bir hayata götürecektir olan gemilerin bulunduğu limana giderken; babası fenalaşan annesini kucaklayarak bir taksiye bindirmiş, hastaneye yetiştirmeye çalışıyor, yolda bu tek ve hayırsız evladını asla affetmeyeceğine dair yemin ediyor ve içi bir daha asla yerinden sökülemeyecek kadar köklü bir kinle doluyordu.

Limanda gemiler vardı ama, dünyanın dört bir tarafına giden gemiler arasında, Aziz Bey’in bineceği gemi, yirmi gün sonra demir almayı bekliyordu. Maryam mektuplarında ona “Sen de gel...” dedikten sonra gizlice pasaport çıkartmış, gemileri, trenleri araştırmıştı. Evden çıkar çıkmaz ilk işi limana gitmek ve kendini yeni yurduna götürecektir olan bu gemilere iştahla bakmak oldu.

Yirmi gün onun bunun evinde yattı, tanıdık meyhanelerde sabahladı, kahvelerde vakit öldürdü. Mahallesine hiç uğramadı, uzak durdu. Arkadaşlarını dolaştı, vedalaştı, onlara parlak hayallerini, gerçek olacağı kesinmiş gibi anlattı. Savurgan avuçları para tutmayı beceremediği için yolculukta gerekli olan parayı biriktirememişti. Sağdan soldan borç para topladı. Araya girer de babasıyla barıştırmır diye, çok sevdiği halasına bile hiç uğramadı. Gemilere işçi bulan simsarlarla konuştu, sonunda yol parasını gemide çalışarak ödemek şartıyla, bir kuru yük gemisine bindi.

Ardında bıraktığı annesinin hayali aklına geldikçe, elini sinek kovar gibi sallıyor, içini burkan bu görüntüyü gözlerinin önünden uzaklaştırmak istiyordu. Sonunda Maryam’ın mektuplarında anlattığından çok daha sıcak, göz kamaştıracak kadar ışıkl, mavi-beyaz şehre vardı.

O acıklı hadisenin olduğu gece, pencerenin önüne oturup Haliç’e yansıyan ay ışığına bakarak aklından geçirdiği o mutlu üç gün, bu uzun dönemin çok kısa bir parçasıdır.

Gündüzleri, rüzgârlı bir sıcağdan ciltleri kalınlaşmış, taş gibi sert ve ifadesiz gemicilerin gösterdiği ağır işleri yaptı, geceleri hasretini biraz olsun giderir diye tambur çaldı. Sonra

Akdeniz'in ay ışığında köpüren sularında, beşik gibi sallanan geminin güvertesinde, brandaların üstünde yatıp, uzun bir aradan sonra Maryam'la karşılaşacağı o ânı düşündü. Maryam ne yapıyor olacaktı? Onu karşısında görünce ne diyecekti? Çok şaşırarak mıydı? Boynuna mı atılacaktı sevinçten?

Ancak bütün bunları geceler boyunca boşu boşuna düşünmüş olduğunu çok sonra anladı. Çünkü mektuplarında anlattığı gibi Artin Amca'nın dükkânında tezgâhtarlık yapan Maryam'la o ilk karşılaşma ânı fazlasıyla durgun, aşksız, hatta soğuk oldu.

Hasretle beklenen o önemli ânın böylesine soğuk ve hissiz olmasının kabahati ikisinin de değildir. Bir kere Maryam, gün boyunca güneşten kavrulan şehirde kollarını, bacaklarını biber gibi yakmış olan kürklerle uğraşmaktan bitkin düşüp, ancak sabaha karşı yatağına uzandığında; incecik pembe kâğıtlara "gel!" diye yazarken, Aziz Bey'in gerçekten çıkıp gelebileceğini hiç aklına getirmemiş, varlığını çok romantik bulduğu bu aşk, mektuplar aracılığıyla oynanan çocukça ve şiirli bir oyun olarak kalacakmış gibi bir his taşımıştı.

Bu yüzden hiç beklemediği bir anda, yolculuk boyunca güverte silerken güneşten adamakıllı yanmış olan Aziz Bey'i, ait olmadığı bir ülkede, dil bilmiyor, yol bilmiyor olmanın verdiği acıklı ve ezik bir hal içinde görünce, gözlerine inanamamıştı. Üstelik karşısında güçlü, kanat geren, dediğim dedik, aşkında bile haşin genç bir adam olarak tanıdığı Aziz Bey yerine; evden atılmış bir yavru köpek gibi şaşkın ve ne yapacağını bilemez, zavallı biri duruyordu.

Aziz Bey ise perişan ve ürkek halinin farkında değildi. Oysa kendine güvenli, vakur duruşunu gemi limana yanaşınca kadar korumuş, aklına sık sık Maryam'ı getirerek başını dik tutmuştu. Yolculuk boyunca çevresini güçlü bir kişilik olduğuna inandıran, öylesine ikna edici bir hali vardı ki, açık denizlerde kendileriyle baş başa kalmaktan taşlaşmış gemiciler bile onun bu halinden etkilenmişlerdi. Sert hatları ve keskin bakışlarıyla her an birbirlerinin gırtlığını kesmeye hazır oldukları duygusu uyandıran bu gaddar gemiciler, ona iş buyurmadan önce yutkunmaktan kendilerini alamamışlardı.

Ama Aziz Bey'in vücuduna, bakışlarına, duruşuna sinmiş olan bu gururlu eda; karaya ayak basar basmaz yaşadığı, o öldürücü yabancılik duygusu yüzünden bir anda yok oldu. Omuzları düştü, gözlerine tuhaf bir korku, bir ürkeklik yerleşti. Gümrükte onu itip kakan, bir pasaportuna, bir yüzüne uzun uzun bakan, garip, buğulu kelimelerle ve yüksek sesle konuşan polislerin karşısında, içini derin bir pişmanlığın kaplamakta olduğunu hissetmek, halini büsbütün perişan kıldı. Gümrükten çıkıp da elinde Maryam'ı bulacağı adres yazılı olan kâğıdı taksi şoförüne uzattığında, onu bekleyen günlerden adamakıllı korkuyordu. Bu yüzden Maryam'ın karşısına bakışlarıyla bütün dünyaya kafa tutan bir Aziz Bey değil, süklüm püklüm bir halde, kaderin ona oynayacağı her oyuna razı bir Aziz Bey çıktı.

Neyse ki, bu soğuk, durgun ve tuhaf ilk karşılaşma ânı pek uzun sürmedi.

Sürse Aziz Bey için daha hayırlı olur muydu? O an başka türlü yaşansaydı, Maryam Aziz Bey'i tersleseydi, "Gel dedim diye hemencecik gelinir mi?" deseydi, geldiği gibi gider miydi Aziz Bey? Kim bilir? Sonra nasıl bir Aziz Bey yaşardı İstanbul sokaklarında, kestirmek

mümkün değil.

Zaten öyle olmadı. Maryam şaşkınlığın sordurduğu birtakım manasız sorulardan sonra, uğruna ülkesini terk edebilecek kadar tutkulu bir âşığa sahip olduğunun farkına vardı ve bu hazinenin yüzüne verdiği yumuşak ve memnun ifade tam üç gün sürdü.

Allahtan o sırada dükkânda yalnızdılar. Maryam'ın babası, amcası, kuzenleri hepsi atölyedeydi. Üstelik öğle tatiliydi. Aziz Bey'in yüzündeki çocuksu şaşkınlık kaybolmaya yüz tuttuğu sırada, Maryam etrafına bakındı. Şehir sanki sıcağın altında erimiş, insanlar böcekler gibi gölge köşelere kaçışmıştı. Ortalıkta kimseyi göremeyen Maryam, bu tutkulu ve vefalı âşığına sarıldı, onu, güneşten kuruyup çatlamış dudaklarından öptü.

İşte Aziz Bey'i yıkan, bu oldu.

İlk gün öğle tatilinde, loş dükkânda yaşadıkları o tutkulu öpüşme, Aziz Bey'i sonradan çok sarstı. Kendisini böyle tutkuyla öpen ve üç gün boyunca aşkından sarhoş bir halde yaşayan kızın, nasıl olup da bir günde bu kadar değişebildiğini kendine açıklayamadı. Oysa çok basitti. Maryam için önemli olan sadece böyle bir âşığın varlığıydı. Bunun Aziz Bey ya da bir başkası olması hiç önemli değildi. Aziz Bey bunu kabullenemeyeceği için, aklına bile getirmede. Altında başka nedenler aradı, bulamadı.

Maryam'ın çok özlediği siyah gözlerine uzun uzun baktıktan, onun ince beyaz boynunu okşadıktan sonra, Maryam önde Aziz Bey arkada, dükkândan çıktılar. Vakit öğleyi epeyce geçmiş olmasına rağmen, güneş dayanılmayacak kadar sıcaktı, Aziz Bey bu kadar bol ışık karşısında kör olacağını sanıyordu. Hayal ettiği cennet beklediğinden fazla sıcak ve çok yabancıydı. Maryam onu bir yığın kimi dar, kimi geniş, gölgeli, ağır kokulu, renklerin birbirine girip bulandığı, sonra tekrar ayrıştığı, kısık sesler, fısıltılar, seslenmeler, kahkahalar, ünlemelerle kaynaşan, iriyarı, bıyıklı adamların gölgelerde horuldayarak uyuduğu sokaklarda dolaştırdıktan sonra, kü-çük ve kötü bir otele götürdü. Karmakarışık, buğulu bir dilin kırık dökük kelimeleriyle konuşarak, Aziz Bey'in odasının anahtarını aldı ve onu, sanki yolu biliyormuş gibi, kendinden emin adımlarla odasına çıkardı. Oda öyle sıcaktı ki, Aziz Bey duvarların eriyip akacağını sandı. Maryam bu küçük ve pis odanın panjurlarını kapattı, içeriyi kaplayan tatlı loşluk Aziz Bey'in gözlerindeki acıyı dindirdi.

Aziz Bey'in unutamadığı bu üç günün öğle tatillerinde, Maryam otele geldi. Uzun bir öğle tatilini aşan, ama Aziz Bey'e yine de kısacık gelen bu zaman aralığında yaşadıkları aşkın resmi, Aziz Bey'in aklında olduğu gibi kaldı. Bütün ayrıntılarıyla. Ömrü o resmi yırtmak, yok etmek, beyninden kazımak için çabalamakla geçti, başaramadı. Bu büyük yanılgıyı içinden hiç çıkaramadı. Bu yüzden mutsuz ve aksi, çoğu zaman öfkeli, kimi zaman öksüz bir çocuk kadar kırgın yaşadı.

Aziz Bey Maryam tarafından aldatıldığını düşünmüştür hep. Oysa, Maryam'ın mektuplarındaki samimi çağrı sayılmazsa, yaşadığına aldatılma demek pek mümkün değildir. Gerçekte, Aziz Bey sevildiğini sanmak yanılgısına düşmüştür. Hepsi budur.

Üç günün Maryam'sız saatlerini, içi içine sığmayarak, onun gelmesini bekleyerek geçirdi. Dördüncü gün Maryam gelmedi. Aziz Bey deliye döndü. Otelin koridorlarında

dolaştı, lobide oturdu, kapının önüne çıktı. Öğle tatili bitti, güneş eğildi, odasının penceresinden gördüğü kadarıyla akşam, mordan laciverde dönüşerek, ağır ağır şehrin üstüne indi. Şehir başkalaştı, canlandı. Karanlığın içine sızan ışıklarla renklendi. Ama Aziz Bey bunun farkına bile varmadı. Gün boyunca bir şey yemediği halde açlığını hissetmedi. İçinde açlıktan daha büyük bir sızı vardı. Sıcaktan yandıkça, yıkanmaktan morarmış beyaz bir havluyu ıslatıp ensesine koydu, yatakta dönüp durdu. Sabaha kadar uyuyamadı. Otel odasının gıcırdayan zemin tahtaları arasında gezinen böcekleri izlemek ve her ayak sesinde yerinden fırlamakla geçirdi geceyi. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, oturduğu koltukta kaykılmış, yüzüne gözüne sineklerin konup kalktığı, ağzı açık bir halde uyuyan genç otel kâtibinin önünden geçerek dışarı çıktı. Yere çömelip uzun bir süre yola baktı.

Maryam o gün öğle tatilinde beş dakika uğradı. Soğukçaydı, ilgisiz gibiydi. Uzun uzun konuşmaya, Aziz Bey'in halini hatırlarını sormaya, ona bulacakları işten, taze ümitlerden, parlak hayallerden söz etmeye hiç niyetli değildi.

"Dün neden gelmedin?" diyen Aziz Bey'e, "Atölyede işim vardı, çıkamadım," dedi sadece. Aziz Bey onu nasıl merak ettiğini, dilini, yolunu bilmediği bu şehirde kendini nasıl da kör gibi hissettiğini anlatamadı. Onu ancak dudağının ucundan öpebildi, kıvrıkcık siyah saçlarına şöyle bir dokunabildi. Hepsi bu kadardı. Maryam gittikten sonra yatağına uzandı, yüzüne aptalca bir gülümseme yayıldı. Maryam beş dakika için de olsa, gelmişti ya, mutluydu.

Ama ertesi gün gelmedi.

O gün Aziz Bey durumda bir tuhaflık olduğunu sezer gibi oldu. İçinde incecik bir şey kırıldı. Panjurlarını kapattığı pencerenin önüne oturdu. Saatler geçti. Ne zaman ki panjurun bir kanadı kendiliğinden açıldı, koyu bir laciverde bürünmüş gökyüzüne, şehrin ışıklarının yere dökülmüş yıldızlar gibi sızmış olduğunu gördü, uzun bir rüyadan uyandı sanki. Yaşarmış gözlerini sildi, sakinleşti, odada dolaştı. Yüzüne kaderine razı olmuş, dokunaklı bir ifade yerleşti. O anda kendini yeryüzünde yapayalnız, kimsesiz ve unutulmuş hissetti.

Annesinin beyaz, yumuşak, sarkmış gerdanını şiddetle özledi. Şimdi İstanbul'da olsaydı da, annesinin sıcak ve beyaz boynuna yüzünü gömebilseydi, kederi biraz hafifleyebilirdi.

Yabancı olduğu bu müthiş sıcak şehrin parlak ışıklarına bakarken, Samatya'da her akşam gittiği meyhanede meşk saatinin geldiğini hatırladı. Saz arkadaşları birer birer gelmiş, yerlerini almış, rakılarından ilk yudumlarını içmiş olmalıydılar. Az sonra bir keman ya da ut taksimiyle açış yapacaklarını ve ruhlarını, hücrelerine kadar sinmiş olan musikiye teslim ederek kendilerine ait bir âlemde kaybolacaklarını düşündü. Geldiği günden beri eline almadığı tamburunu kılıfından çıkardı, çalmaya başladı.

Bakmıyor çeşmi siyah feryade / Yetiş ey gamze yetiş, imdade...

Tamburu bırakıp kana kana ağladı, açıldı. Gitti, bu sıcak şehrin soğumak bilmez suyuyla elini yüzünü yıkadı. Yatağının üstüne oturup kalan parasını saydı. Sonra dışarı çıktı, otelden fazla uzaklaşmadan bir dükkâna girdi, humusla domates salatası yedi, kakuleli bir Türk kahvesi içti. Geceyle birlikte sesleri ve kokuları değişmiş sokaklarda biraz dolaş-tı, sonra odasına döndü. Ağlamaklıydı. Kırıktı. Kendini aldatılmış hissediyordu. Uzun süre uyumak ve uyandığında kendini İstanbul'da, henüz hayatın darbesini yememiş genç Aziz olarak bulmak istiyordu. Bütün yaşadıklarının kötü bir rüya olduğunu görmek... Ama

olmadı. O katı gerçek, gerçektir. Yabancı bir diyarda yalnız ve çaresizdi.

Buna benzer bir hale ömrünün sonunda bir kez daha düştü Aziz Bey. O zaman da uyumak ve uyandığında, hayatının acı veren o safhasının hiç olmamış olduğunu görmek istemişti. Ömrünü pişmanlıkların damgaladığı bir yığın insan gibi...

Yatağına uzandı. Ama hava öyle sıcaktı ki, uyuyamadı.

Maryam sonraki gün de, bir sonraki gün de gelmeyince, bütün iyi niyetiyle Maryam'ın başında bir dert olduğu kaygısına kapıldı. Öyle olmasa Maryam muhakkak gelirdi. O karışık sokaklarda kaybolmayı göze alarak Maryam'ın Artin Amca'sının kürkçü dükkânına gitti. İçinde kötü bir his vardı. Dükkânı kapalı bulacağını sanıyordu. Neşesiz, kederli bir hali olmalıydı dükkânın. Kepenkler indirilmiş, ışıklar söndürülmüş, alelacele, topluca bir yere gidilmiş gibi...

Oysa dükkân açıktı, neşeliydi. Bütün canlılığıyla yaşanan ticari bir hayata, tüm benliğiyle katılıyor gibi görünüyordu. Dükkâna iyice yaklaştı, kapının ağzında durup içeriye baktı. Maryam yoktu. İçerde, bıyıkları siyah mürekkebe batırılmış bir diş fırçasını andıran, zayıf, kemikli bir adamla, terli ensesine yerleştirdiği mendil sırlıslam olmuş, şişman bir genç, tezgâhın üstüne yaydıkları bir kürk mantoya bakarak konuşuyorlardı. Onlara kulak verdi. Gür bir sesle konuşan oğlanın Arapça kelimelerinin arasından birkaç defa Artin'i seçince, fırça bıyıklı adamın Artin Amca olduğunu anladı. Bir an içeri girip Maryam'ı sormaya niyetlendi, kapıda dikilen birinin varlığını hisseden Artin Amca'nın dönmesiyle birlikte, sanki suç üstünde yakalanmış gibi dükkânın kapısından hızla uzaklaşarak bir duvar dibine sindi. Kalbi sanki boğazında atıyordu. Dükkânın vitrininin ucuna gitti, içeriye baktı. Mevsim yaz olduğu için vitrinde sadece, maviye boyanmış tilki kürkünden yapılmış kısa bir ceket duruyordu. Aziz Bey o ceketin ardından Artin Amca'nın keyifli keyifli güldüğünü görebiliyordu. Kötü bir şey yoktu. Ama Maryam da yoktu.

Oteline giden yolu aklında tutmak için büyük çaba harcadığı halde, kendi şehrine hem çok benzeyen, hem de hiç benzemeyen bu şehrin karışık sokaklarında kayboldu. Şakakları zonkluyordu. Kendini ölesiye yorgun hissediyordu. İçini kaplayan derin sızı, oteline giden sokağı bulmaya çalışan zavallı aklını karıştırıyor, adımlarını ağırlaştırıyordu. Kulağına çalınan, hiçbirini anlamadığı bin türlü kelime yüzünden öylesine tutuktu ki, birini durdurup otelinin adını bile söyleyemiyordu. Onlarca sokağa girdi çıktı. Şehrin farklı ruhlar taşıyan mahallelerinden geçti, kendini hiç ummadığı küçücük meydanlarda bulduktan, bir sokak çeşmesine avucunu dayayıp su içtikten sonra, nihayet kan ter içinde oteline vardığında, güneşin kızılığı gökyüzünü kaplamıştı. Üç beş telden ibaret bıyıklarını bir el aynasına bakarak tarayan kâtipin önünden geçerken, durakladı. Kendine bir not, bir pusula uzatır mı, bütün kederini bir anda silip süpürecek bir müjde verir mi diye, ümitle yüzüne baktı. Kâtip sadece gülümsedi. Odasına çıktı, elini, yüzünü yıkadı, kendini yatağına sırtüstü bıraktı. Maryam'ın bir daha gelmeyeceğine inanmak istemedi, uyuyakaldı.

Tamı tamına on bir gün, belki gelir ümidiyle otelde Maryam'ı bekledi. Günde iki kez bellediği lokantaya gidip birkaç lokma yemek yedi. Her sabah resepsiyon denebilecek bankoya inip, kâtime kaldığı gecenin parasını ödedi. Uyduruk lobinin sokağı gören bir köşesinde oturdu, geceleri odasında tambur çaldı. Aşk acısının yerini, yabancılığın hayatında derin izler bırakan acısı aldı. Sonunda parası bitti.

İçinde acıklı ve isyan dolu kelimeler büyüyordu. Ne kalabiliyor, ne dönebiliyordu. Babasına veya yakın arkadaşlarına mektup yazıp para istese, gelinceye kadar açlıktan ölürdü. Hiç tanımadığı, içinde bir tek dostunun bile olmadığı bu şehre büyük ümitlerle gelmiş ve hüsrana uğramış olmanın acısını çok derinden duyuyordu. Birkaç gün şehirde dolaştı. Ama tutacak bir iş bulabilmek için gereken üç-beş kelimeyi bile bilmiyordu. İnşaatların önünden geçiyor, gerekirse taş taşımak istediğini anlatamıyor, karınca gibi koşuşan işçilere boş bakışlarla, hiç kıpırdamadan bakıyor, sonra ümitsiz ve yılgın bir halde odasına dönüyordu. Yakında, otelin parasını ödeyemeyecek ve radyodaki neşeli şarkılara eşlik etmeyi seven kâtip, onu yakasından tutup dışarı atacaktı.

Bir gün yine şehri dolaştı, elleri boş bir halde otele döndü. Akşam oluyordu. Şehre o güzel kızılık çökmüştü yine. Berduşların, kimsesizlerin, yalnızların birkaç gün kalıp gittiği, koridorları daima boş, arada bir feryatların ya da tuhaf haykırıışların yükselip dindiği otelde kimseler yoktu. Aziz Bey pencereleri de, kapıyı da ardına kadar açtığı halde, en ufak bir esinti bile hissedilmiyordu. Tamburunu aldı, yatağına oturdu. Kederli sesi, boş otelin koridorlarını dolaştı, koltuğunda her zamanki gibi kaykılmış bir halde oturan genç kâtibin kulağına kadar ulaştı.

Yine hicran ile gün bitti, güneş battı gönül. / Yazık, ümit seni bir gün daha aldattı gönül... Sözlerini anlamadığı, ama usul usul içine işleyen bu müzik, kâtibi adeta kendine çekti. Daha iyi duyabilmek için yukarı çıktı, Aziz Bey'in odasından içeriye başını uzattı. Yüzünde hayranlık ve hayret vardı, ama kendi müziğinin nağmelerinde kaybolan Aziz Bey farkında bile değildi. Şarkı bitti, Aziz Bey başını kaldırdığında kâtibi karşısında gördü, kırık bir gülümsemeyle baktı. Kâtibin anlamadığını bile bile,

"İşte böyle kâtip efendi," dedi. "Ümit beni bir gün daha aldattı, bak."

O gece sadece ekmek yedi.

Ertesi gün kendini halsiz hissetmiş ve bütün günü yatağında bir sağa bir sola dönerek geçirmişti. Akşama doğru kalktı, uzamış sakalını sırları dökülmüş aynada seyrederken, önce dilini anlayacak birilerini bulması gerektiğini düşündü. Bu şehirde konsolos filan yok muydu? O sırada kâtip geldi. Şehrin karışık ve buğulu dilini iyice gürültülü, heyecanlı bir hale sokmuş, aralıksız konuşuyor, Aziz Bey'e bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Yatağın üstünde duran tamburu işaret etti. Aziz Bey gülümsedi, kâtibin şarkı istediğini sandı, tamburunu alıp yatağına oturdu. Ama kâtip Aziz Bey'i kolundan çekti, giysilerini gösterdi, kendisini takip etmesini istediğini, garip hareketlerle anlatmayı başardı.

Aziz Bey şaşkın bir halde giyindi, tamburunu aldı ve kâtibin peşinden yürüdü. Akşam karanlığı çökmüştü. Ama gün boyunca sıcak yüzünden dışarı çıkamayan şehrin insanı, sanki sokaklara akmıştı. Sokaklar ışık ışıktı, canlıydı. Hâlâ sıcak olan havada tatlı, baygın bir koku vardı. Sanki bir yerlerden havaya keskin bir yasemin kokusu dağılıyor, Aziz Bey'e

garip bir şekilde yaşama arzusu veriyordu. İçine hoş bir şeyler dolduğunu, şehrin hep ümitsiz ve kırılgan bir ruh haliyle dolaştığı sokaklarında, bu defa adımlarının adeta uçtuğunu hissetti.

Kâtip sağa sola selam vererek, birtakım kalender yüzlü adamlara laf atarak hızlı hızlı yürüyor, arada bir Aziz Bey geliyor mu diye arkasına bakıyordu. Şehrin gece hayatına doğru ilerlemekteydiler. Kâtip parlak harflerle yazılmış birtakım Arapça yazıların bulunduğu, çok süslü, alçak ve dar bir kapının önünde durdu. Kapıyı itti, Aziz Bey'e işaret etti. Dik bir merdivenden aşağıya indiler. Aynalarla kaplanmış sütunların birkaç parçaya bölündüğü, geniş bir mekâna geldiler. Bu karanlık ve vişneçürüğü kadifelerle süslü bodrumu birkaç cılız ışık aydınlatıyor, dün geceki müşterilerini çoktan göndermiş olan pavyon yeni müşterilerine hazırlanıyordu.

Aziz Bey etrafına baktı, içinde bir kurulum vardı. Az sonra ince çizgili, yelekli bir takım elbise giymiş, iriyarı, bıyıkları ve saçları briyantinden pırıl pırıl parlayan bir Arap arkasında birkaç besili adamla gö-ründü. Arapça ve Fransızca karışık kelimelerle yüksek sesle birtakım emirler veriyor, sağı solu işaret ediyordu. Dikkatliydi, sertti. Kâtibi görünce yüzü yumuşadı. Kucaklaştılar ve hemen yüksek sesle, arada gevrek kahkahalar atarak konuşmaya başladılar.

Aziz Bey müthiş küçülmüş, ufalmıştı. Omuzları düşmüştü, başı hafiften dönüyordu. Buiiri yarı Arap'ın gölgesi altında eridiğini sandı. Sendeledi. O anda kâtibin elini omzunda hissetti. İkisi Aziz Bey'e bakarak konuşmaya başladılar. Kâtibin yüzünden Aziz Bey'i övdüğü ve ona saygı duyduğu anlaşılıyordu, ama o anda Aziz Bey bunu anlayamayacak, anlayıp da gönenemeyecek kadar yalnız ve her şeye yabancıydı. Arap tabakasından bir sigara çıkarıp yaktı, şovalye yüzüğünün parıltısı bir an Aziz Bey'in gözünü aldı. Sevecen bir yüzle Aziz Bey'e bir şeyler söyledi. İri parmaklı elleri bir şey anlatmak istercesine havada hızla hareket ediyordu.

Ama kendi çöplüğünde horoz, kendi mahallesinde aslan, zeki, gururlu, hatta kibirli Aziz Bey, her iki adamın da söylediklerinden hiçbir şey anlamadı. Öylece bakıyordu. Sonunda kâtip dayanamadı, tamburu alıp Aziz Bey'in eline tutuşturdu. O zaman Aziz Bey çal dediklerini anlayabildi. Kâtip bir iskemle çekti, Aziz Bey oturdu, dizlerinin arasına yerleştirdiği tamburunu çalmaya başladı. Gönül aşkınla gözyaşı dökmekten usandı artık. / Zira gözde yaş kalmadı, sabrile uslandı artık...

Yaşları akmasın diye gözlerini sımsıkı yummuştu. Elleri titrediği, sesi ağlamaklı çıktığı halde, Arap memnuniyetle gülümsüyor, kâtip de eseriyle övünürcesine, yüzünde bön ve geniş bir gülümsemeyle Aziz Bey'e bakıyordu. Şarkı bitti, iri cüsseli Arap üstten bir tavırla, çarpım tablosunu iyi ezberlemiş bir çocuğa aferin der gibi, Aziz Bey'in sırtını sıvazladı. Gülümsedi ve kâtibe bir yığın kelime söyleyip uzaklaştı. Kâtip Aziz Bey'i elinden tuttu, bir köşeye götürüp oturttu, sonra loş ışıklar altında kayboldu.

Yalnız, çaresiz ve kederliydi Aziz Bey. Ağlamaklıydı. Tamburu sımsıkı tutan eli terlemişti. Öylesine yabancıydı ki her şeye, halini anlamasına yardım edecek küçücük bir ipucu bile bulamıyor, vişneçürüğü kadifeyle kaplı sandalyede dimdik oturmasını sağlayacak gururlu bir yorumu aklından geçiremiyordu. Kalabalıkta annesini kaybetmiş ve gelip kendisini bulmasını bekleyen bir çocuk kadar acıklıydı yüzü. Kendisini, yüzündeki bu çocuksu, yardıma muhtaç, ağlamaklı ifadeyi görmüş olsaydı hiç şüphe yok ki, o acınası

hali bir daha asla aklından silinmez ve zaten pek de uzun sürmemiş olan ömrü daha da kısalırdı. Neyse ki sütunları boydan boya kaplayan kırık aynalarda kendisini görmesine yetecek kadar ışık yoktu.

Az sonra bir garson önündeki sehpayı bir tepsi bıraktı. İki yuvarlak yassı ekmek, birkaç ızgara köfte ve biraz yeşillik. Aziz Bey bunun zavallı bir tanrı misafirine acıyarak yapılmış bir ikram olduğunu düşünmedi bile. Ama yine de, açlıktan gözü karardığı halde, fazla acele etmeden, zihninden gururuna ilişkin her türlü düşünceyi silerek yemeği yedi. Birkaç saat sonra gösterişi seven bir gözün fazlasıyla süslediği bayağı mekânın ışıkları arttı, masalar dolmaya başladı. Aziz Bey, bu fazla sıcak coğrafyanın, kendi âlemlerinden hoşnut, gürültücü ve terli erkeklerine daldı gitti.

Onların küçük kadehlere doldurdukları içkilerini bir yudumda yuvarlayışlarına, büyük ve gevrek kahkahalarla gülüşlerine, yanlarında getirdikleri, uzun saçlı, tenleri yağlı gibi duran yorgun kadınlara sarılışlarına bakarken, kulağının dibinde bir cümle duydu.

"Türkiye'den gelen sensin?"

İrkildi. Karşısında bıyıkları incecik, zayıf, yakışıklı bir genç adam duruyor, gülümsüyordu. Hemen hemen aynı yaşıydılar. Aziz Bey bu manzaranın anlamını zihninde ararken, genç adam bir sandalye çekip Aziz Bey'in yanına oturmuştu bile.

"Tambur ha?" dedi. "Yaylıdır hem."

Aziz Bey'in yüzünde coşkulu bir sevinç belirdi. Günlerdir, çölde kurumuş bir cesedi andıran yüzünün katılaşmış, derinleşmiş çizgileri gevşedi, gülümsedi.

"Yaylı..." dedi, "dededen kalma..."

Elini uzatıp tambura dokunan Ermeni'nin gözleri doldu. Aziz Bey'e baktı. Sanki yurdundan uzağa düşmüş, garip bir yabancıya değil, bir İstanbul hatırasına bakıyordu. Dinmeyecek bir özlem yüzünden okundu.

"İstanbul'un neresindensin?" diye sordu.

"Samatya'dan..." dedi Aziz Bey. "Bilir misin?"

"Bilmez miyim? Bizim mahalleye yakın. Ben Kumkapı'dan... Toros'tur adım."

Bu sözle Aziz Bey'in içindeki o öldürücü yabancılık, sigara dumanının yavaşça açık pencereden dışarı gitmesi gibi, uçup gitti, hafifledi. Sanki birbirlerini ilk kez görmüyorlardı da, aynı sokakta büyümüş iki çocukluk arkadaşlarıydılar.

Kafaları iyice dumanlanmış, coşkulu müşterileri; karışık bir dilin Aziz Bey'e tuhaf gelen vurguları, alışık olmadığı nağmeleriyle eğlendirmekten ter içinde kalmış müzisyenler ara vermişlerdi, ortalıkta büyük bir uğultu vardı. Arap patron dikkatli bakışlarla müşterilerin arasında dolaşıyor, garsonlar büyük tepsiler içinde masalara meze ve içki taşıyor, kahkahalar, geçirtiler, gırtlaktan gelen buğulu kelimeler, şaşırtıcı nidalar birbirine karışıyor, dünyayı umursamayan, gevşek bir hayat en üst perdeden yaşanırken; Aziz Bey ve altı sene önce bir suç işlediği için Türkiye'den kaçmış olan Toros, diğerlerinden çok farklı bir ruh hali içinde, aralıksız birbirlerine bakıyorlar ve konuşuyorlardı. Yurt özlemi o anda ikisini birleştirmiş, sanki kan kardeşi kılmıştı. Aynı sokaklarda yürümüş, aynı trenlere binmiş, aynı kızlara laf atmış, aynı kelimelerle küfretmiş olmanın getirdiği ezik bir ortaklık duygusu içindeydiler.

"Lüfer bol çıkıyor?" diye sordu Toros. "Altı sene var ki, İstanbul lüferi yemedim..."

Aziz Bey, Türkiye'den göç etmiş Ermenilerin devam ettiği, arada bir yanlarında uzun bacaklı, beyaz tenli, iri göğüslü, dekolte giyinmiş ve fazla boyanmış, çocuk denecek kadar genç Hristiyan Arap kızları da getirdikleri, İstanbullu Toros'un meyhanesinde; hemen o gece çalmaya başladı. Burası Arap'ın pavyonundan daha yoksuldu, daha gösterişsizdi. Ama müthiş coşkuluydu. Müşteriler Aziz Bey'in müziğine, bir bardak suymuş gibi saldırdılar.

Bu meyhanede musiki, haline acınacak, yetim kalmış bir çocuk duygusu uyandırır da Aziz Bey'in ruhunda, içinde İstanbul geçen bu şarkıları okumak, şehrine duyduğu özlemi pekiştiriyor, hayatta kalıp yurduna dönmek arzusunu artırıyordu. Öyle bir an geliyordu ki, sevgili şehriyle arasında binlerce kilometre olduğunu unutuyor, sokağa çıktığında kendini Samatya'nın arnavutkaldırım sokaklarında bulacağını, denizden esen kuvvetli bir rüzgârın burnuna yosun kokusu taşıyacağını ve şehrin sessizliğine iyice kulak verirse, küçük dalgacıkların kıyıya usul usul vurduğunu duyacağını sanıyordu.

Aradan uzun yıllar geçip de Aziz Bey, Aziz Bey olduktan sonra, yalnız kaldığı bir gece, oturup hayatının bir muhasebesini yapmış ve Toros'un meyhanesinde çaldığı ilk geceyi hesap cetvelinin her iki tarafına da yazmıştı. Toros Aziz Bey'in hayatında hem büyük bir gönül borcu duyduğu, hem de hiç tanımamış olmayı tercih ettiği tek insandı. O Toros ki, bütün ümitlerinin tükendiği bir anda karşısına çıkmış, Aziz Bey'in sefaletin eşiğinden yokluğun karanlığına düşmesini önlemişti.

Ama yine aynı Toros'un o gece yaptığı teklif, hayatının geri kalanında yürüyeceği yolu çizmişti. Şişeler boşaldıkça çehreleri gibi ruhları da değişen, nasıl davranacakları kestirilemeyen, ağlayan, bağırان, kusan, gülen ya da saldırganlaşan sarhoşları eğlendirmeyi, gözünde iki paralık değeri olmayan bu gürültücü güruhun gönlünden kopan bahşişe razı olmayı, musikiyi sarhoşların eline verilen bir oyuncağa çevirmeyi, bunun için arada bir yükselerek coşkulu havayı artırmayı ve bir dilenci gibi bu garip eğlencenin karşılığını beklemeyi gerektiren, kıymet bilmez, vefasız, nankör bir mesleğe adım atmasının müsebbibi, yine aynı Toros'tu.

Bu işin benliğinde yarattığı aşağılanma duygusu Aziz Bey'i öyle bir katılaştırmıştı ki, hayatının kalan kısmında, yumuşak başlı, kibirsiz, alçakgönüllü olması gereken en önemli anlarda bile bunu yapmamıştı. Kendine sorulacak olursa, bu üstten, dik tavrının ona hiçbir zararı olmamıştı.

Zeki'nin meyhanesinde yaşanan o acıklı hadiseye kadar.

Altı aya yakın bir zaman, her gece saat ona çeyrek kala yüksekçe bir sahneye çıktı, tahta iskemleye oturdu, tamburunu iki dizinin arasına yerleştirip, geceye açış taksimiyle başladı. Gün ağardığı sırada tahta iskemlesinden kalktı, otelin yolunu tutarken şafağı tersine saydı. 99, 98, 97... değil, 1, 2, 5, 56, 73, 144... Ne zaman biteceğini bilmediği bir şafağı sayıyordu. Şehrin insanların zihinlerinde de, harita üzerinde de henüz ayrılmamış olan doğusunu ve batısını tanıdı. Bu şehrin de havasının soğuduğunu, kedilerinin çöp tenekelerini karıştırdıklarını gördü. Yemeklerine alıştı. Döküntü otelinin penceresinden

bakarken, çok katlı apartmanların balkonlarından sarkan çamaşırlara dalarak, kendi sokaklarını düşünüp durdu.

Haftada birkaç gün limana gitti. Yine yol parasını çalışarak ödeyebileceği, dilinden anlayanların bulunduğu bir gemi aradı, bulamadı. Neredeyse limana her indiğinde bir Türk gemisinin birkaç saat ya da birkaç gün önce demir almış olduğunu öğrendi. Yazgısının, dağların ardındaki çölün kokusunu teninde hissettiği bu sıcak şehirde sona ereceğine inanmaya başladı. Araktan her yudum alışında koyu, kıvamlı, damağını dolduran rakıyı özledi. Annesine ve babasına birkaç mektup yazdı, hiçbirine cevap alamadı. Hep aynı şarkıları çalıp söylemekten usandı. Arapça, Fransızca, Ermenice ve Türkçenin birbirine girdiği karışık o dilin birçok kelimesini çözdü. İşe ilk başladığı günlerde açış taksimi yaparken, musikiden anlayan birkaç kişi aşka gelip sahnenin hemen önünde duran, büyükçe bir bakır kaba kâğıt paraları cömertçe ve gösterişle bıraktığında; damarlarında dolaşan kanın başına çıktığını, yüzünün kızardığını hissediyordu. Sonra bu duyguya alıştı. Giderek katılaştı, sanki dondu.

Tavana asılmış dev pervanelerin ve sağa sola konmuş vantilatörlerin durmaksızın döndüğü, gösterişi seven bir zevkle donatılmış masalara yetmiş çeşit mezenin tepsiyle bırakıldığı bu meyhanede çalışmaya başladığının üçüncü ya da dördüncü haftasıydı. Zamanını tam olarak hatırlayamıyordu, çünkü günleri birbirine karıştırmıştı, saydığı şafağı unutuyor, her gece yeniden saymaya başlıyordu. Sabaha karşı daldığı bayıltıcı uykudan akşama doğru kalktı. Elini yüzünü yıkayıp bir süre yatağında oturdu. İşe gitmeye daha çok vakit vardı. Aşk hastalığının nekahet devrindeydi. Kırgınlığını, büyük yanılgısını unutmaya çalışıyordu. Kendi yanlışı yüzünden tam ortasına düştüğü bu cehennem şehir, yine de onu bağrına basmıştı. Şehre tuhaf bir minnet duyuyor, bir gün giderse kalbinin bir parçasını burada bırakacağını hissediyordu. Kâtibiyle artık sıkı fıkı arkadaş olduğu, arada bir tavla bile oynadığı otelden çıkıp, artık girdisini çıktısını öğrendiği sokaklardan geçerek, dev palmyelerin ve lüks otellerin sıralandığı geniş ve görkemli caddelerde yürümek istedi.

Üstü başı dökülüyordu, zayıflamıştı. Gömleğine uyacak bir kravat bulamadığı zaman evden çıkmayan, pantolonunu ütüsü çift çizgi olmuş diye buruşturup atan, mendili bile kolalı Aziz Bey'in aklına hiç gelmezdi, buruşuk bir pantolonla, rengi atmış bir gömlekle, kravatsız, mendilsiz, omuzları çökük, gözlerinin feri kaçmış bir halde, bahçe sinemasını duvarın üstünden seyreden yoksul çocuklar gibi lüks caddelerde dolaşacağı...

Aslında halinin perişanlığının farkındaydı da, pek aldırış etmiyordu. Bu zavallı halini yabancılığının bir gereğiymiş gibi kabullenmişti. Tüm yaşadıklarının sadece hayatta kalma çabası olması onu rahatlatıyor, bir gün kendi şehrine döneceğini ve bu ezik halden kurtulacağını ümit ediyordu. Gözleri kendini alıp götürecek bir gemi arar gibi denizde, yüksek ve şık binaların gölgesinde ağır ağır yürüyordu. Şehrin pahalı güzellikleri gözünü kamaştırıyordu.

Yanından üstü açık, pahalı bir araba geçti, lüks otellerden birinin önünde durdu. İçinden tiril tiril beyazlar giymiş genç bir adamla, siyah kıvrıkcık saçlı bir genç kız indi. Bir an kalbinin durduğunu sandı Aziz Bey. Dizlerinin bağı çözüldü, duvara yaslandı. Kız ve erkek rahat, umursuz adımlarla yürüyerek otele girerlerken, dikkatle kıza baktı. Gözlerini

yumdu.

“Çok şükür...”

Aynı saçlar, aynı hava, hatta aynı eda olmasına rağmen, kız Maryam değildi. Yere çöktü, bir süre başı ellerinin arasında kaldı. Onu zehirli bir örümcek gibi kendine çektikten sonra, geleceğe dair bütün ümitlerine gülüp geçmiş, pembe kâğıtlı mektuplarında süslü cümlelerle sunduğu vaatlerinin tümünü inkâr etmiş olan Maryam’ı böyle şık bir arabada, böyle afralı tafralı, kendinden emin ve yakışıklı bir genç adamın yanında her an görebileceği ihtimaliyle sarsıldı. Gözlerinin önünden geçip giden bu manzara, o acı gerçeği, Maryam’ın onu sessizce ve pek de umursamadan terk etmiş olduğu gerçeğini zihnine adeta kazıdı. Maryam için bütün bunların, gerçekleşmesine gerek olmayan tatlı bir hülya olduğunu bu defa kesinlikle anladı. O siyah saçları rüzgârda uçuşan vefasız sevgiliyi tümüyle aklından çıkarmaya karar verdi.

Ama bu mümkün olmadı. Yaşanacak yıllarının tümünü Maryam’ı unutmak, onun umursamaz ve vefasız halinin ruhunda yarattığı ezikliği giderebilmek için harcadıysa da, başaramadı. Kalbi, durup durup incecik bir su akıtan, kapanmayan bir yara yeri gibi sızladı. Bu yara bazen sızı olup içine çöktü, bazen öfke olup dışına taşıtı. Maryam’ı bir daha hiç görmedi, zaten sürmediği izine rastlamadı, hakkında tek bir kelime bile duymadı. Ama unutamadı. Maryam ikinci bir kişilik gibi onunla birlikte hep var oldu. Alınacak bir öç, görülecek bir hesap, kavuşulacak bir sevgili, dinmeyen bir özlem gibi karmaşık duygulardan ne varsa daha, hepsi oydu. Ama Maryam’ın bütün bunlardan haberi yoktu.

Tren için bir türlü para denkleştiremediği, onu alıp memleketine götürecek bir gemi bulamadığı doğruydu doğru olmasına. Ama gerçekte, bir gemiye binip bir an önce kendi şehrine dönmeyi bütün kalbiyle istediği de söylenemezdi.

İsteseydi, o şehrin sokaklarında bağıra çağıra konuşulan dili azıcık söktüğü sıralarda, limanda bir gölgeye oturmuş, nargile içen posbıyıklı bir görevlinin avucuna üç-beş kuruş sıkıştırıp bir gemiye binebilir ve ılık bir sonbahar günü küpeşteden baktığında sevgili şehrinin o yaşlanmış, yorgun, ama hâlâ güzel silüetini görebilirdi. Gölgede nargile içen görevliye bakıp bakıp uzaklaşmasının, içinden bir türlü gitmek gelmeyişinin bir nedeni vardı. Bu nedeni aklının ve kalbinin en kuytu köşesinde saklamış, kendiyile baş başa kaldığı anlarda bile inkâr etmişti.

Bir gün, olmadık bir köşe başında, ansızın Maryam’la karşılaşmak ve ona, “Beni niye aldattın? Niye bana gel diye yalvardın da, sonra yüzüstü bıraktın?” diye sormak ümidiyle bekledi. Ona cevap vermesine fırsat bırakmadan “Beni hatırandan bile sil,” diyecekti. Altı ay boyunca biraz da bu ümitle, gözleri lüks otellerin teraslarını tarayarak, siyah, kıvrıkcık saçlarını rüzgârda uçurarak geçen bir genç kadın gördüğünde nabzı hızlanarak yaşadı.

Hiç de kolay bir altı ay değildi yaşadığı. Uzakta bir polis gördüğünde hemen yolunu değiştirdi, sabahlara kadar doğdukları toprakların hasretini müzikle gidermek isteyen, zengin ve kaprisli sarhoşları eğlendirdi. Herkes gittikten sonra, meyhanenin ışıkları teker teker söndürülürken masaya boşaltılan bakır kaptaki bahşişlerden payına düşeni aldı. Alırken hep elleri titredi. Hiçbir zaman tam doymadı, deliksiz bir uyku uyumadı.

Ama sonunda baktı ki, gün boyunca yürüdüğü yollardan Maryam geçmiyor, dilinin

ucundaki bir çift ağır söz neredeyse küflenmiş, gün ağarırken girdiği pis yatakta gözünün önünden birer birer İstanbul sokakları geçiyor, dönmeye karar verdi.

Kış gelmişti. İnce, pis, içe işleyen bir yağmur durup durup yağıyor, şehrin sokaklarını çamura boğuyordu. Aziz Bey bir gece programdan sonra otele döndü, elini yüzünü yıkadı, yatağına oturdu. Isıtılmayan bu kötü otel odasında, bir süre dışarıya bakarak düşündü. Üşüdü, omuzlarına seyyar satıcıdan aldığı ikinci el paltosunu yerleştirdi, fanilasına iğnelediği parasını saydı. İçinde tuhaf bir boşluk vardı. Bu para, ambar üstünde yolculuk etmek kaydıyla bir bilet almasına yetiyordu. Ertesi sabah ilk işi gidip bilet almak oldu.

Ertesi gece program bitti, sarhoşlar birer ikişer dağıldılar, ortalık toplandı. Aziz Bey meyhanede açık bırakılan tek ışığın altındaki masada, hüzünlü bir ifadeyle içen Toros'un yanına oturdu. Bir kadeh arak doldurdu.

"Toros," dedi. "İstanbul'a dönüyorum artık. Bilet aldım, gemiden... Gidiyorum."

Ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü, el ayak çekilmişti sanki. Toros, ânında yaşaran gözleriyle Aziz Bey'e baktı.

"İstanbul'a ha?" dedi. "Ne zaman?"

"Bir haftaya kadar..."

Bir süre konuşmadılar. Aziz Bey yutkunduydu.

"Sağ ol, Toros," dedi. "Sen olmasaydın, ben bu gurbet elde ölürdüm..."

Toros gülümsedi.

"Yok artık..." dedi.

Bir garson Toros'un masasına soyulmuş muz ve portakal getirdi. Toros kadehleri doldurdu. Ah edercesine içini çekti.

"İstanbul..." dedi. "İstanbul... Bir daha göreceğim? Kim bilir?"

Aziz Bey tamburunu aldı, çalmaya başladı. Toros sadece ikisinin duyabileceği kadar hafif bir sesle okumaya başladı:

Seni sevda çiçeğim, tac-ı ser'im. / Bilemezsin ne kadar çok severim...

O gece uyumadılar.

Yolculuk gününün sabahında Aziz Bey erkenden uyandı. Kırık bir güneş ışığının yer yer parlattığı şehri, odasının kirli camlarının ardından seyretti. Kederliydi. Hayatının en acı dersini aldığı bu şehri bir daha göremeyeceğini biliyordu. Her bir ayrıntısını hafızasına kaydetti, tamburunu ve o şehirde edindiği ne varsa, yeni bir gömlek, ikinci el bir palto, birkaç çift çorap, tıraş takımı, birkaç kırk beşlik plak, hepsini bavuluna doldurdu, otelden çıktı. Kış mevsiminin gelmesiyle serinlemiş, ama hâlâ baharat ve çiçek kokan havayı içine çekti.

Toros'la birlikte limana geldiler. Geminin büyük gölgesinin altında kucaklaştılar.

"Lüfer yiyeceksin Balıkpazarı'nda, unutma!" dedi Toros. "Izgara edilmiş olacak..."

"Tamam," dedi Aziz Bey. "Üstüne de helva yiyeceğim senin için. Koska'dan. Fıstıklı."

Gemiden uzatılmış merdivenleri tırmanırken, Toros elinin tersiyle gözlerini siliyor, "Selam söyle!" diye bağıırıyordu. "İstanbul'a selam söyle!"

Aziz Bey küpeşteye dayanıp Toros'a uzun uzun el salladı. Gemi kalın, boğuk bir düdük

sesinden sonra demir aldı, o boylu poslu, yakışıklı Toros giderek küçüldü, nokta kadar kaldı. Ardından gözlerini silen bir dostunu o şehirde bırakmış olmasının, bu garip maceranın sonunda kendine kalan tek iyi şey olduğunu düşündü Aziz Bey. İçi burkuldu, yolculuk boyunca içinde ağır bir taş vardı sanki.

İstanbul limanını buzlaşmış, sert bir şubat karı kaplamıştı. Yürüdükçe ayaklarının altında çıtır çıtır eziliyordu. Aziz Bey durup yere eğildi, duvar dibinden bir avuç şekerleşmiş kar aldı, yüzüne sürdü. Soğukluğunu avuçlarında, teninde duymak yanar başına iyi geldi. Ağlıyordu. Gemiden inenler, sevdiklerine kavuşanlar, çanta bavul yanından geçip gittiler; o, yaşlı gözlerle öylece dikildi. Önünde şimdi yeni bir hayat vardı. Yaşadığı maceranın başındaki kadar iyi günlere mi, kötü günlere mi gebe olduğu bilinmeyen bir hayat. Ama bundan korkmuyordu, çünkü o hayatın yerlisiydi. Ama şimdi nereye gidecekti?

İçine düştüğü bu boşluk, yersizlik duygusu rahatsız ediciydi, garipti, hatta kötüydü ama, hiç de ümitsiz değildi. Etrafından geçip giden insanların hepsini tanıyor gibiydi. Bu soğuk havayı, ayazı, kırbaç gibi acıtan rüzgârı; bu sesleri, vapur düdüklelerini, uğultuları; bulutları; şehrin tüm çehresini tanıyordu. Ölüyorum dese, dediğini anlayacak insanlar arasındaydı artık. Üstünden yabancılığın ağır yükü kalktı, gidebileceği ilk yere, babasının evine doğru yürümeye başladı. Ağır ağır yürüyor, kendi diline hasret kaldığı için gözüne ilişen bütün tabelaları iştahla okuyor, gözünde tüten şehirni içine çekiyordu. Martılar havada dönüyor; otobüsler, tramvaylar geçiyor; gazete satan çocuklar bağırıyor; semsiyeli kadınlar, pardösülü erkekler bir yerlere yetişiyorlardı. Şehri, onu koynuna almaya hazır bir anne gibi sevecen göründü gözüne.

Evi terk ederken, çarparak buzlu camını yere indirdiği kapının önüne geldiğinde çok utanıyordu. Her şeyden utanıyordu. Sevildiğini sanmış ve yanılmış olmaktan çok utanıyordu. Ölebilseydi eğer, bunu tercih ederdi. Hayat, babasının istediğinden çok daha fazla burnunu sürtmüş, ona hak etmediği kadar ağır bir ders vermişti.

Peki Aziz Bey bu dersi aldı mı?

Hayır... Aziz Bey de birçokları gibi hayatla inatlaşmayı, didişmeyi tercih etti.

İşaretparmağı zilin üstünde bir süre kararsız kaldı. Sert bir rüzgâr esiyor, yüzünü, ensesini dilim dilim kesiyor, kendini altı aydır sıcak bir iklime bırakmaya alışmış vücudu, biraz da neyle karşılaşacağını bilemediğinden şiddetle titriyordu. Aziz Bey kararsızlığını yendi, azarlanacağını bildiği halde, buna razı bir çocuk gibi, ürkekçe zile bastı. İçerden gelen ayak seslerini dinledi. Bu bezgin, yorgun, sürüklenen sesler, annesinin aceleci adımlarına hiç benzemiyordu.

Kapıyı babası açtı. Birkaç saniye bakiştılar. Aziz Bey babasının halini görünce donup kaldı. Ölümü bekleyen bir ifadenin yüzünün çizgilerinde gezindiği, bitkin bir adam

duruyordu karşısında. Fazlasıyla zayıftı. Gözleri çukura kaçmış, saç sakalı bembeyaz olmuştu, karmakarışık. Pejmürde bir hali vardı. Çocukluğundan beri üzerinde sadece geceleri görmeye alıştığı çizgili pijaması leş gibiydi, yarım yamalak iliklenmiş düğmelerin arasından, sararmış bir atlet görünüyordu. Bu perişan ve çökmüş manzaraya hayretle baktı. Tam "Baba..." diyecekti ki, cesedi andıran bu vücudun hâlâ alabildiğine canlı gözlerinde bir nefret parlayıp söndü, babası demir kapı-yı Aziz Bey'in yüzüne kapadı. O kapıyı babasına bir daha açtıramadı.

Yokluğunda olup bitenleri; onu çok sevdiği halde dargınca duran halasının evinde kaldığı ilk gece öğrendi. Dumanı tüten bir tarhana çorbasını durmadan karıştırıyordu. İştahsızdı. Duyacaklarından öylesine korkuyordu ki, açlığını, yorgunluğunu, ambar üstünde kuru bir tahtada geçen uzun yolculuğun bütün eziyetini unutmuştu. Annesini sormaya bir türlü cesaret edemiyordu. Suskundular. Sobanın üstünde kaynayan çaydanlığın sesi bütün odayı kaplamıştı.

Halası aniden "Annen öldü," dedi. "Gittiğin gün..."

Çaydanlıktan taşan su sobaya damlayıp cızırdadı. Aziz Bey kömür sobasının kor gibi yandığı odada buz gibi olduğunu hissetti. Hiçbir şey söylemedi, yemeğine dokunmadan sofradan kalktı.

"Çok uykum var," dedi. "Yorgunum..."

Yeğenin bir lokma yemek yemediği dikkatinden kaçmayan hala, sobanın yandığı odada divana yatak yaptı. Aziz Bey yatağa yattı, yüzünü yastığa gömdü. Hemen uyudu. Halası ertesi gün odaya girdiğinde Aziz Bey'i kendinden geçmiş buldu. Ateşi çok yüksekti. Nefesi ıslak denecek kadar buğuluydu. Bir aya yakın bir zaman halasının evinde yattı.

Aziz Bey oldum olası inatçı bir adamdı, dediğim dedikti; alttan aldığı, yalvardığı, eğilip büküldüğü hiç görülmemişti. Ama bütün bu sert karakter yapısına rağmen, babasıyla barışmak için çok gayret etti. Evine defalarca gitti. Zili uzun uzun çaldı, yüzüne kapanan kapının açılmasını sabırla bekledi. Her defasında da sokağa bakan pencerenin tül perdesi usulca aralandı, ama Aziz Bey'in giderken camını kırdığı kapı açılmadı.

İşte Zeki'nin meyhanesinde hadise çıkmasına neden olan Aziz Bey, böyle dokunaklı bir hikâyenin benliğinde kapanmaz bir yara açtığı Aziz Bey'di. O yaranın acısını bastırmakla, yaradılışındaki o dik başlı, hatta kibirli duruşu abartmakla, ona genç yaşında ağır bir darbe indiren hayata karşı küstah durmaya çalışmakla geçirdi bir ömrü.

Sonunda bu hazin hikâyede kimse kârlı çıkmadı.

Döndükten sonra hayatının çehresi tamamiyle değişti. Aşkın tadını çıkaran, neşeli, havai delikanlı olamadı bir daha. Eski arkadaşlarını da aramadı zaten. Büyüdüğü sokaklarda fazla dolaşmadı. Sokaklarda ıslık çalmadı. Doğan günle birlikte içine yaşama sevinci dolmadı. Sadece bileği tutuluncaya kadar tambur çaldı. Bir yığın işe girdi çıktı. Annesinin ölümüne sebep olduğuna inanan halasının evinde fazla duramadı.

Aynalıçeşme’de bir pansiyon odası kiraladı. Karanlık ve dar bir sokağa bakan, ağır bir rutubet kokusunun tüm eşyalara sindiği odasında her sabah uyandığında, ne kadar yalnız olduğunu düşünüyor, sokağa bu kederli hal ile çıkıyordu.

Gençti, eli yüzü düzgündü; oturup kalkmasını, konuşmasını biliyordu. Bu yüzden iş için gittiği birçok kapıda buyur ediliyor, ama basık ve boğucu yazıhanelerde, gamsız şeflerin, kaba saba müdürlerin yanında hemen bunalıyor, verdikleri işi öğrenmeye gayret etmiyor, bir an önce açık havaya çıkmak, şehrin kendi halindeki sokaklarına dönmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Azar ıstıtmeye, emir almaya da alışamıyordu bir türlü. Dışarıya gönderdikleri zaman, yarım saatlik yerden dört saatte geliyor, mesainin bitmesini dört gözle beklediği her halinden belli oluyordu. Fazla barınamıyordu bu yüzden girdiği işlerde. Başı eskisinden de dik, burnu daha da havadaydı.

Yazıhanelerde, mağazalarda, depolarda, ambarlarda içi daraldığı, bunaldığı için, bir ara işçilik yapmayı denedi. Gün boyunca bedeniyle çalışıp yorgun düşerse, benliğini saran bu tuhaf kederi unutabileceğini sanıyordu. İnşaatta çalışmaya başladı. Ama bu iş de çok sürmedi. Tuğla dolu el arabasını devirdiği için kendini tokatlamaya kalkan kalfayı adamakıllı dövüp işi bıraktı.

Tarlabası’nda bir meyhaneye dadanmıştı. Parası varsa peşin ödüyordu, yoksa deftere yazdırıyordu. Sakin bir yerdı. Kendi halinde, yoksul, üç-beş gamlı müşterisi vardı. Hemen her akşam oraya gidiyor, arada bir tamburunu da yanına alıyordu. Kalfayı dövdüğü günün akşamı kara kara düşünüyordu. Onun bu halini gören meyhaneci, yanına gelip oturdu.

“Be evladım,” dedi. “Ne düşünüp duruyorsun? Bileğinde altın bileziğin var. Benim yerim ufaktır kaldırmaz ama, seni isteyecek yer bulunur.”

O gece çok düşündü Aziz Bey. Gurbet elde iken bir sebebi vardı, hayatta kalmasının başka yolu yoktu. Oradayken ya çalacak, ya ölecekti. Ama kendi şehrinde, kendini yerlisi bildiği, ev sahibi gibi hissettiği meyhanelerde; sarhoş, kendini bilmez müşterileri eğlendirmek için, onların kepaze arzularına göre şu kıymetli sazın tellerine dokunmak...

Ama anladı ki, başka çaresi yoktur. Hayatta tek bildiği şey tambur çalmaktır. Böylece meyhanelerde çalmaya başladı.

Ona ağır gelen bu kararı verdiği geceden sonra şansı yaver gitti. Zeki’nin meyhanesine gelinceye kadar pek çok yer dolaştı; pavyonlardan, gece kulüplerinden, gazinolardan geçti. Öyle bir zaman geldi ki, Tamburi Aziz Bey diye ün saldı; üstatlardan ve müşterilerden saygı gördü. İşte bir tek o yıllarda, kendini epeyce iyi hissetti. Maryam’dan yediği darbeyi sık sık unuttuğu oldu.

Pansiyonun hâlâ en kötü odasında oturduğu, doğru dürüst yemek yemek yerine program aralarında atıştırdıklarıyla idare ettiği sıralarda, bir gün daha hallice bir meyhaneden iş teklifi geldi. Teklif fena değildi. Bir kere sabahlara kadar çalması gerekmeyecek, ayrıca darbukacının veya klarnetçinin topladığı bahşişin yanı sıra, ufak da olsa bir maaş alacaktı. Fazla düşünmeden kabul etti. İçinde her şeyin iyiye gideceğine dair küçük de olsa bir umut belirdi.

Görebileceğini hiç sanmadığı halde, oğluna duyduğu kinle kalbi taşlaşmış olan babasına yine gitti. Her defasında aynı şeyler oluyordu. Haftada birkaç gün, hazırlıksız

yakalamayı umarak, değişik saatlerde babasının evine gidiyor, uzun uzun zili alıyor, babası perdeyi aralayıp birkaç saniye baktıktan sonra camın arkasında kayboluyordu. Aziz Bey bu inatçı ve küskün adamın perdenin ardından ona baktığını biliyordu. Bu yüzden camın önünde yarım saat kadar oturuyor, gözünü pencereye dikip kıpırdamadan bekliyor, bazen kğitlara ufak notlar yazıp kapının altından atıyordu.

Bir l kadar kuru oluyordu içi böyle zamanlarda. Vaktiyle çekip gittiği için kendini suçlu hissetmiyor, ama bunu anlatamamış olmanın acısını duyuyordu.

O gün içinde taze bir umutla, babasının evine gitti. Zili çaldı, sonra pencerede görmeye alıştığı o hareketi bekledi. Annesinin ölümünden beri yıkanmadığı için bozarmış tüller aralanacak, babasının kin dolu gözlerini bir an görecek ve perde yine kapanacaktı.

Epeyce beklediği halde perde aralanmadı. Sanki göğsünde bir damar çatladı da içi kan doldu. Yerden aldığı kocaman bir taşı cama indirdi; vaktiyle annesinin önüne saksıyla iek dizdiği, mindere yaslanarak sokakta oynayan oğlunu içi titreyerek seyrettiği, byyşyle birlikte mutlu günlerin üstüne kapanan pencereden içeri girdi.

Babası üzerinde hep aynı pijama, gözünde okuma gözlüğü, elinde gazete, koltuğunda kaskatı kesilmişti. Masanın üstünde bir tavada, yarısı yenmiş sucuklu yumurtayla, kurumuş bir ekmek burnu vardı. Yıkanmış birkaç parça çamaşır odaya gerilen ipten asılı duruyordu. Kim bilir kaç gündür açık kalmış radyodan mırıltılar halinde yükselen bir şarkı duydu. Dil yaresini andıracak yare bulunmaz. / Dünyada gönül yaresine are bulunmaz.

Kuru, sıcak bir acı dolaştı içinde. Gzpınarları güneş altında kurumuş bir dere yatağı gibiydi, alev alev yanıyordu. Titreyen ellerini uzatıp bu ihtiyar cesedin gözkapaklarını kapatmak istedi. Yakın zamana kadar ateş gibi bakan bu gözlerde kinden eser kalmamıştı artık. Sanki bir yabancının göz boşluğunda matlaşmış bir çift kirli cam duruyordu. Babasının taş kesilmiş gözkapaklarına dokununca, ölümün gerçekliğiyle birlikte, yeryüzünde yapayalnız kalmış olduğunu hissetti. Toprağına dşememiş, iki taş parçası arasında kuruyup kalmış bir tohum gibi yalnızdı artık. Bütün bunlar aklından geçti, böylesi bir bağımsızlığı beklediğini, hatta arzuladığını fark etti. Ve yine anladı ki, babasının onu affetmemiş olmasına hiç aldırmamış. Aksine, o babasını bir türlü affedememiş...

Havasına ağır bir rutubet kokusuyla birlikte, türlü duygulardan artakalan bir zavallılığın sindiği bu evi terk edip giderken; annesinin, donmuş, yenilmiş, artık mücadele edecek gücü kalmamış bir ifadeyle babasına baktığını görmüş, ona bir daha düzelmeyecek şekilde kırıldığını anlamıştı. Annesinin kendini değil, babasını affetmemiş olması içini rahatlatıyordu. Muhakkak ki ömrü esip grlemekle geçmiş olan bu ihtiyar da o kırgın yüzü görmüş, bütün bir hayatı yanlış ilkeler üzerine kurduğunu kabul ederek eriyip gitmek yerine, içinde derin bir kin büyüterek ayakta kalmayı tercih etmişti. Bu yüzden Aziz Bey'in gözünün önündeki bu ölüm tablosu, canını iki kere acıtıyordu.

Babasının, annesinin titizliği sayesinde yepyeni kalmış takım elbisesini, bir çift pabucunu, okuma gözlüğünü ve fötr şapkasını kendine ayırdı, kalan eşyaların tümünü komşulara dağıttı.

Ertesi gece babasının fme rengi takım elbisesini, kolalı gömleğini giydi, kravatını taktı ve programına biraz da babası olarak başladı. Deva bulmayacak mı kalbimdeki bu yara. / Şu ileli gönlümde şimdi her şey kapkara. O elbiseyi giydike babasıyla barıştı, onun suğunu paylaştı.

Bu ölümden sonra, uzun yıllar hayatında önemli bir değişiklik olmadı. Tamburunun sesi ve zaman, her şeyi yatıştırdı. Oturduğu pansiyonda iki kat yukarıya, daha geniş ve ferah bir odaya taşındı, düzenli yemek yedi, kendine yeni çamaşırlar, mendiller, çoraplar aldı. Hayatından Maryam'dan önce olduğu gibi birçok kadın geldi geçti. Yeni arkadaşları, eşi dostu oldu, ilk gençliğindeki kadar olmasa da, gülmeye, anlatmaya başladı. Yakışıklı bir adam olarak orta yaşa yaklaştı, haline tavrına bir olgunluk, bir güngörmüşlük geldi. Kendini hep ağırdan sattı, iş teklifleri gelince acele etmedi, inceeledi sık dokudu, kendi küçük piyasasında giderek tanındı, saygı gördü. Bir gün iyi bir gazinodan onu çağırdılar, "Bizde çal," dediler. Düşündü taşındı, kabul etti. O gün kör terzinin vitrininde "bitmemiş satılık kostüm" yazısını gördü. Babasının takım elbisesi eskimişti artık, "Şu kostümü alsam..." diye düşündü, aldı.

Yakası ve kol ağzları mor satenden, siyah, gösterişli bir kostümdü. Odasına dönünce giydi, aynaya baktı. Bedeni tam oturmuştu da, kolları kısaydı. Üstelik bitmemişti daha. Hâlâ teyelleri duruyordu. Pansiyonu işleten Macide Hanım'a gitti.

"Bildiğiniz iyi bir terzi var mı?" diye sordu. "Şu kostümü bitirsin. Kollarını da biraz uzatsın."

Macide Hanım Aziz Bey'in üstündeki kostümü inceledi, sağına soluna baktı.

"Bunun pek işi kalmamış," dedi. "Vuslat iki gecede bitirir. Yeğenimdir... İsterseniz çağırayım, bir görsün. Aslında bir şirkette daktilodur, ama iyi dikiş diker."

"Becerikli midir, yapabilir mi?" diye sordu. "Berbat etmesin de cânım kostümü..."

"Bu ne ki Aziz Bey?" dedi Macide Hanım. "Abilerinin kışlık paltolarını bile dikiyor, bunu mu dikemeyecek?"

"Zahmet olmazsa çağırın gelsin o zaman," dedi Aziz Bey.

Vuslat hemen o akşam geldi. Ufak tefek, geçkin, solgun bir kızdı, ürkekti. Aziz Bey soğuk ve küstah bir eda ile süzdü Vuslat'ı.

"Hata istemem," dedi. "Ona göre. Beceremeyecekseniz hiç başlamayın."

Vuslat tedirgin oldu, ne diyeceğini bilemedi. O sırada, derin bir gam içinde yüzüyormuş gibi duran bu geçkin kızın gözleri Aziz Bey'in dikkatini çekti. Parlak ve hareliydiler. Aziz Bey bu gözlerde ağladı ağlayacak bir hal gördü, sert davrandığına pişman oldu.

"İyi ütüleyin," dedi. "Titizimdir."

Hesabını henüz kesmediği meyhanede, o gece, durup durup Vuslat aklına geldi. Kızın sessizliği, durgunluğu, bakışlarındaki hüznü anlam için burktu, sert davrandığı için üzüldü.

O gün arkadaşlarıyla konuşurken laf kadınlardan, kadınların vefasızlığından açıldı. Aziz Bey'in aklına yine Maryam, yine o acıklı macera geldi. Perşembe günü kostümünü Macide Hanım'dan alıp giyerken sebepsiz yere öfkeleni, bir yığın kusur buldu, bağırdı çağırdı. Adının Vuslat olduğunu pekâlâ bildiği terzi kızın bunları derhal düzeltmesini istedi.

Aziz Bey'in iddia ettiği kusurları kostümde göremeyen Macide Hanım şaşırıldı.

"Söylerim düzeltir Aziz Bey," dedi. "Ne var bunda bu kadar kızacak?"

Yürek daraltan öfkesiyle çıkıp giden Aziz Bey'in arkasından baktı, hiçbir şey anlamadı.

Ertesi akşam, kostüm için söylediklerini çoktan unutmuş olan Aziz Bey'i gazino heyecanı sarmıştı. Yeni şarkılardan biri üzerine çalışıyordu. Kapısı çalındı. Sanki korkak ve kuvvetsiz bir el çalmakla çalmamak arası kararsız, kapıya dokunuyordu. Aziz Bey kapıyı açtı. Gelen Vuslat'tı.

"Kostümünüzü getirdim..." dedi.

Kat kat gazeteye sarılmış, hafifçe ıslak paketi pardösüsünün içinde göğsünde tutuyordu, çıkartıp Aziz Bey'e uzattı. Ortalıkta kimseler yoktu. Odalardan çıt çıkmıyor, sadece camlara vuran şiddetli bir yağmurun sesi duyuluyordu. Aziz Bey, Vuslat'ın pardösüsünün eteklerinden su damladığını fark etti. Kızı, hoyrat bir avuçta çırpınan, ürkmüş, ıslak bir serçeye benzetti.

"İçeri girin," dedi. "Çok ıslanmışsınız."

Vuslat tedirgindi. Sessiz sedasız, dikkat çekmemeye çalışarak geçirdiği bunca yıldan sonra; giderek artacağı belli olan şöhreti, kendinden emin hali tavrı ve çarpıcı hareketleriyle ona dev gibi görünen bu adamın çevresinde yarattığı tuhaf ve huzursuz alana girmeye hem can atıyor, hem de çok korkuyordu.

"Yok, sağ olun," dedi duyulur duymaz bir sesle. "Ben teyzemin odasında beklerim. Siz giyip bakın, olmuş mu..."

Aziz Bey birkaç gün önce sert tavrıyla gönlünü kırdığıkızı içtenlikle gülümsedi.

"Teyzeniz yok," dedi. "Karşıda kalacakmış bu gece. İçeri girin de biraz ısının, sıçana dönmüşsünüz, haydi."

O gece eline bir kitap alıp yatağına uzandığında, bu alımsız, çelimsiz, ama duru yüzlü Vuslat, aklından bir türlü çıkmadı. Onun duruşunda, bakışında, yumuşacık sesinde iyi olan, huzur veren bir şeyler vardı. Aziz Bey'in yıkarak geçen bakışları onun gözlerine değince duraksıyor, içi kırılıyor, bu mahzun ve durgun yüze karşı içinde sevecen bir acıma hissi belirliyordu. Herkesin kendince büyük hayhuylar içinde yaşadığı bu şehirde, kendi dar âleminde unutulmuş, yapayalnız bir kızcağız... Sonra düşündü de, aslında kendisi de en az onun kadar yalnızdı. Evsizdi, barksızdı. Nasıl geçtiğini anlamadığı yıllar artık daha hızlı geçecek, başı hep dik ve mağrur durabilmek için, biriktirip sakladığı sıkıntılar, kederler giderek çekilmez olacaktı. Odasından dışarı adım atmasıyla birlikte onu birçok yanından sarmalayan arkadaşlar, yemekler, içki âlemleri, teklifler, iş görüşmeleri, müşteriler ve daha bir yığın ayrıntıyla dokunmuş olan hayat, odasına girip kapısını kapattığında bambaşka bir hal alıyor ve gün boyunca vakur ve kendine güvenli bir edayla dolaşan Aziz Bey'in üstüne çocuksu bir mahzunluk çöküyor, içinde birikenlerden hiç değilse birkaç cümle anlatabileceği, kendisini can kulağıyla dinleyecek birini arıyordu.

Bu biri acaba Vuslat olabilir miydi? Âşık olacak, kapris çekecek, ortak hayatlarını bitmeyen istekler manzumesine çevirecek bir kadının gönlünü eyleyecek hali de, arzusu da yoktu. Öylesine bencil dü-şünceler içindeydi ki, ancak Vuslat gibi sessiz, silik, dikkatle bakılmadıkça görülmeyen, varlığına ihtiyaç duyulmadıkça ortaya çıkmayan; o konuşursa dinleyen, sorarsa cevap veren; kısacası hayatını alabildiğine kolaylaştıracak bir kadınla yaşayabileceğini düşünüyor, dahası böyle bir kadın istiyordu.

Bunu sık sık düşünmeye başladı. Hiç ihtiyacı olmadığı halde, Vuslat'a iki gömlekle bir

ceket diktirdi. Provalar, ölçü almalar, gelip gitmeler sırasında, hakkında fikir edildi. Vuslat'sa kendini onun yanında öylesine silik buluyordu ki, görünüp rahatsız etmekten, yoluna çıkmaktan şiddetle kaçınıyor, boş bir ümide kapılıp kırılmaktan ölesiye korkuyordu. Aziz Bey'in araya koyduğu mesafeyi aşacak hiçbir harekette bulunmuyordu. Kendini kaptırıp inanmak korkusuyla hayal bile kurmadığı düşünülebilirdi.

Öğle tatiline denk gelen maksatlı bir yürüyüş sırasında karşılaştılar. Bir rastlantı değildi bu; Aziz Bey Vuslat'ın çalıştığı hanın kapısına bakan küçük bir kahvede oturmuş, kızın öğle yemeğine çıkmasını bekliyordu. Vuslat üzerinde kendi diktiği mantoyla kapıda görününce kahveden çıktı, onu bir süre izledi, sonra yanına gidip "Merhaba," dedi. Vuslat'ın yüzünden belirgin bir sevinç geçti, çarçabuk kayboldu. Biraz ayaküstü konuştular. Aziz Bey elinden geldiğince sıcak davrandı. Vuslat'ın diktiği ceket giymişti. Kızı yemeğe davet etti. Öyle buyurgan bir tavrı vardı ki, Vuslat hayır diyemedi, aklından bunun masum bir davet olduğunu geçirdi, altında kendini boş yere ümitlendirecek bir amaç aramadı. Bir muhallebiciye gittiler. Tavuklu pilav söylediler. Aziz Bey etkileyici sesi ve göz alıcı tavırlarıyla bir şeyler anlatıyor, Vuslat da gülümseyen bir yüzle dinliyordu. Tavuklu pilav bitti, tatlıya geçtiler. Aziz Bey sanki konuşmanın doğal bir parçasıymış gibi, "Cumartesi günü çalışıyor musunuz?" diye sordu. "Boşsanız sinemaya gidelim." Vuslat keşköl kaşığını elinden düşürdü, alayım derken su bardağını devirdi. Kekeleyerek "Peki..." diyebildi. Muhallebiciden çıkarlarken mantosunu bir türlü giyemiyor, kapıyı bulamıyordu.

Birkaç ay içinde evlendiler. Eve giren para kesileceği için Vuslat'ın babası biraz mırın kırın etti, hayırsız abileri iş olsun diye "Bir çalgıcıya kız vermeyiz," diye itiraz ettilerse de, Vuslat ömründe ilk kez inat etti, "Evleneceğim," diye tutturdu. Bu inadı babasını da, teyzesini de çok şaşırttı.

Haliç'e bakan bir ev kiraladıkları, dayayıp döşedikleri sıralarda Aziz Bey'in içinde de bir keyif yok değildi. Artık rahat, gevşek bir hayat yaşayacağını düşünüyor, ama bu yeni hali pek de önemsemiyordu. Oysa bütün bunlar Vuslat'ın başını döndürmüştü.

Her şey Aziz Bey'in istediği gibi oldu. Fazlasıyla sade bir törenle evlendiler. Aziz Bey çok az kişinin çağrılmasını istedi. Vuslat'ın babası, teyzesi, çok yakın bir-iki arkadaşı. Hepsi o kadar. Bu aşırı sadelik Vuslat'ın içini burktu. Ama Aziz Bey'le evlenmiş olduğuna bir türlü inanmadığı için, pek fazla da aldırış etmedi. İlk gece ikide bir uyanıp yanında yatan adamın Aziz Bey olup olmadığına baktı.

Ancak, bu evlilikte, seven tarafın sadece kendisi olduğunu anlaması uzun sürmedi. Yaşadıkları hayatın anlamının aynı olmadığını çabucak gördü. Vuslat'ın içini dolduran duygulardan Aziz Bey'de eser yoktu. Sade bir törenle, ama coşkuyla terk ettiği kabuğuna yeniden çekildi. Böylece o büyük rüya sona erdi.

Aziz Bey'in en debdebeli yıllarıydı. Dışarıdaki renkli hayat onu kucaklamış, çevresini

kuşatmıştı. İradesini bu coşkulu, sarhoş, nağmelerin ve içkilerin su gibi aktığı, durgun ruhların içinde yer bulamayacağı hayata teslim etmekten memnundu. Sanki sıcak bir nehirde yüzüyor, çağlayanlardan geçiyor, durgun göllere düşüyor, ardından tekrar köpüklerin arasında buluyordu kendini. Her akşam başka bir çehreye bürünen bu hızlı hayatı seviyordu. Birkaç gazinoda birden programa çıkıyor, turnelere gidiyor, hayatından türlü kadınlar geçiyor, masalar kuruyor, dağıtıyor, nağmelerin içinde sarhoş oluyor; böylece uzak ve sıcak bir şehirde ezik, mahzun, kederli bir halde geçirdiği zamanları ve Maryam'ı unutuyordu. Etrafında yarattığı o çekici hale büyüyor, güçleniyor, böylece Aziz Bey hep istediği gibi mağrur yaşıyordu.

O dışarıda, durmadan havaya kaldırılan rakı kadehleri, musiki ve kahkahalar arasında kendinden geçerken; Vuslat, odanın uzak bir köşesinde yanan abajurun yüzünde yarattığı koyu gölgelerle pencerenin önünde oturuyor, Haliç'in kirli sularına yansıyan kırık dökük bir ay ışığına bakarak, kendi hayatını düşünüyor ve kederleniyordu. Aziz Bey'in itirazlarına rağmen bir çocuğu oldu, yaşamadı. Ondan sonra büsbütün soldu, sesi soluğu çıkmaz oldu.

Böylece uzun yıllar geçirdiler. İkisi de yaşlandılar. Vuslat kırılgan bir kalbi taşımaktan yorgun düştü. Aziz Bey'in zirve yılları bitti. Bir zamanlar araba gönderip zamanının meşhur tamburisini evinden aldırان gazino sahipleri, dükkânlarını birer birer kapadılar. Aileler evlerine çekildi, yeni düzene ayak uyduramayan, çağları geçmiş şarkıcılar gözden düştüler, kahırlandılar, alkolik oldular.

Aziz Bey vaktinin çoğunu evde geçirmeye başladı. Bir zamanlar onu kolundan sürükleyerek meşk âlemlerine götüren arkadaşları, ekmek parası derdine düştüler, kötü pavyonlarda, ucuz müzikhollerde çalmaya başladılar. O debdebeli hayat geride kalınca, Aziz Bey'in şarkılı, çalgılı, uzun ve neşeli bir renkli filme benzeyen hayatı, siyah-beyaz ve silik bir fotoğrafa dönüştü, durgunlaştı. Bir süre direndi, sonunda teslim oldu. İsteddiği gibi kapris yaptığı gazinolar yerine, kötü meyhanelere düştü. Arkadaşlarıyla kader birliği yaptı.

Gecenin geç saatlerinde program bittiğinde hiçbirinin ağzını bıçak açmadı. Birbirlerine iyi geceler dileyip boyunlarını kısararak, ceket yakalarını kaldırarak, içlerinde derin bir sıkıntıyla evlerine dağıldılar. Kimse bir meyhanede masa kurdurmayı teklif etmez oldu. Programa kısa bir ara verdiklerinde konuştukları şeyler değişti. Piyasaya yeni düşen kızlardan, ortalığı çalkalayan skandallardan, TRT repertuarına giren bestelerden, ünlü şarkıcıların haklarında gazetelerde çıkan yazılardan, çapkınlık anılarından konuşmayı, tanıdıklarını çekiştirmeyi bıraktılar. Odun, kömür, kira, havagazı faturası, bakkal borcu derdine düştüler. Seslerine kırıklık, yüzlerine "Neden böyle oldu?" diye soran, şaşkın bir ifade yerleşti. Fazlasıyla uysallaştılar ve boyun eğdiler. O kadar ki, çekirdekten yetiştirme, çaldıkları musikiye toz kondurmayan bütün o hakiki müzisyenler adeta yok oldular.

İki kadeh içtikten sonra ağızları yayılan sarhoşlar, Aziz Bey'den adlarını bile duymadığı arabesk şarkıları okumasını istediler. Bu yeni duruma, çok yakında geçeceğini, yeniden o renkli hayatına döneceğini umarak, katlandı. Katlanmak Aziz Bey'i daha da tahammülsüz, sinirli hatta saldırgan bir adam yaptı. Uzun bir zaman da böyle geçti.

İşler gittikçe kötüleşmişti. Aziz Bey birkaç aydır işsizdi. Müzisyen çalıştıran meyhanelerin ve eli yüzü düzgünce pavyonların neredeyse tümünde çalışmış, hepsinden kavga edip ayrılmıştı. Hazırdan yiyorlardı. Bir zamanlar peşinde koşan organizatörleri, gazinolarını yıktırıp yerlerine iş hanları yaptırmış eski patronları dolaşıp "İş var mı?" diye sormak ağırına gittiği için, bütün gün sıkıntılı ve gergin bir halde evde oturup gazete okuyor, üst üste kahve içiyor, balkona çıkıyor, mahallede top oynayan çocuklara sinirleniyor, her an telefonun çalmasını ve iyi bir teklif gelmesini bekliyordu.

Vuslat'taki gönül kırıklığını o sıralarda sezer gibi oldu. İşsizliğin ilk birkaç haftası boyunca hemen her günü, müzisyenler kahvesinde oturup iş bekleyerek geçirmişti. Ama yeşil çuha örtülü masalarda her saniye okey tahtalarının devrildiği, tiksinti veren gürültülü kahkahaların, galiz küfürlerin havayı zehirlediği, müziğe beş yaşında Kumkapı'da turistlere darbuka çalarak başlamış birtakım tuhaf görünümlü adamların doldurduğu bu yerin kendine göre olmadığını anlamış ve güvendiği birkaç kişiye telefonunu bırakıp evine dönmüştü.

Gidecek bir yeri kalmayınca, dikkati karısının üstünde yoğunlaştı. Vuslat'ın çizgiler arasında kaybolmuş hareli gözlerinde keder gördü. Bir öğle üzeri karısının saçlarının neredeyse tümüyle beyazlamış olduğunu fark etti. Çok şaşırdı. Karısı o anda gözüne hem çok yakın, hem de hiç görmediği kadar yabancı göründü. Vuslat mutfakla oda arasında gidip geliyor, öğle yemeği için masayı hazırlıyordu. Aziz Bey sanki, yıllar sonra yaşlanmış, fazlasıyla yıpranmış bir halde karşısına çıkmış eski bir arkadaşına bakar gibi, Vuslat'a bakarken, kadın her zamanki solgun sesiyle "Yemek hazır," dedi. Aziz Bey alt perdeden bu seste, sesin solgun tonunda ve yemeği sofraya getiren karısının yorgun adımlarında annesini buldu, ürperdi.

Bu kadarla kalmadı. Kalkmak için koltuğun kollarını kavramış elleri gözüne ilişti. Kendi elleri... Bu eller tıpkı babasının elleriydi. Ansızın, evlilikleri boyunca bu evin odalarında, memnuniyetsiz bir ifade ile dolaşan adamın kendisi değil, babası olduğunu fark etti, dehşete kapıldı.

Hiç farkına varmadan babası olmuştu. Kalbini karısına açmayan, evinin dışındaki hayatı evinin içindekinden daha önemli bulan, evdeki yürek sızılarını anlamayan, anlasa da umursamayan, çehresi daima asık, sesi daima gür ve azarlamaya hazır babası.

Konsolun aynasında yüzünü gördü. Aynı açık alın, sert hatlar, keskin bakışlar. Elini saçlarına gö-türdü, kolunun hareketinden aynaya yansıyan yine babasıydı. Geriye doğru taranmış, gümüşsü saçlarına dokunan parmaklar da onundu. Bir zamanlar yüzüne kapıyı çarpıp terk ettiği adam içine girmiş, orada sessizce ve yıllarca yaşamıştı.

Garip bir halin içine düştü. Uzaktaki vaatlere koşarak giderken yolunu kesmeye çalışan, genç ümitlerini dağıtan, bu yüzden affetmediği adamın devamı olmak içini acıttı. Ama aynı zamanda, bu tıpkılıkta, iki su damlası kadar benzeyişte üstün bir taraf, bir enderlik vardı. Bu hal ona bir an bir soyluluk belirtisi gibi geldi. Kendini, mutlu olabilmek için alçakgönüllü bir mekân aradığı bu kahrolası dünyada, yaşlı bir çınar gibi köklü hissetti, gururlandı. Sonra bunun ne kadar anlamsız olduğunu fark etti. Ömrünü, yanlışlarının doğru olduğunuiddia etmekle, olmadığı bir adam olabilmek için, kendi halinde bir kadını

ezmekle tüketmiş bir adamın devamı, zavallı bir kopyasıydı. İçi iki kere ezildi.

Sofrayı hazırlamış, oturmasını bekleyen karısına yaşıyordu yaşayacak gözlerle bakıp "Yemeyeceğim," dedi, gidip yattı. Uyuyormuş gibi yaptığı süre boyunca karısını düşündü. Onu evin içinde kaybetmiş, Haliç'e bakan pencerenin önündeki koltukta unutmuştu. İçinden neler geçtiğini hiç merak etmemişti. Akşama doğru kalktığında Vuslat'a yılların acısını çıkaracak güzel sözler söylemeyi tasarladı, ama hep dilinin ucunda kaldı.

Aylardır beklediği telefon ertesi gün gelmese, karısını düşünecek biraz daha zamanı olsa, kendini tümüyle ait hissettiği dışarıdaki hayat onu acele kendine çağırmasaydı, her şeyi düzeltebilirdi. Ama Zeki'nin teklifi bu korkunç benzerliği hemen unutturdu.

Ertesi akşam Vuslat yemeğini yalnız yedi. Eskiden olduğu gibi.

Zeki'nin meyhanesinde çok mutluydu Aziz Bey. Yıllardır alıştığı için hakkı olduğuna tüm kalbiyle inandığı saygınlığa yeniden kavuşmuştu. "Kumkapı'dan yetişme" diyerek aşağıladığı takımdan olsa da, Bahri ve Mercan'ın ona "üstat" demelerinden, "Aman estağfurullah, siz buyurun"larından çok hoşlanıyordu. Her arzusunu emir telakki ediyorlardı. Zeki abartılı bir saygı gösteriyor, programdan sonra mükellef bir sofraya donatıyor, bir büyüğü beraberce bitirmeden Aziz Bey'i bırakmıyordu.

Zeki hafiften dili dolaşarak, karşılıklı demlenirlerken "Abi teklifimi kabul etmeniz beni ne kadar onurlandırdı bilemezsiniz," diyerek; unutulmuş olmak gibi acı bir duygunun kucağına düşmek üzereyken, bu teklifle hayata dönen yaşlı üstadı, haddinden fazla gururlandırıyor.

"Abi inanmazsınız... İşte Bahri şahit, yüzü burada. Kaç kere niyet ettim sizi aramaya. Ama cesaret edemedim. Sonunda Bahri bir gün 'Ne çıkar bir telefon etsen?' dedi. 'Ne yapar? En fazlası tersler. Terslesin? O da bizim bir abimiz, bir üstadımız değil mi?' dedi. Düşündüm, doğru söylüyor. Aldım elime telefonu, sizi aradım. İyi ki de aramışım," diye başlayarak, aynı hikâyeyi yeniden anlatıyor, bu hikâyenin her anlatılışında Aziz Bey kabına sığamaz oluyordu.

Sanki Zeki'nin cesaretini bir türlü toplayamadığı sıralarda, her gün elinde kalem, hesap-kitap yapmamış, kenar mahallelerin düğün salonlarından teklif gelirse diye, en bayağı piyasa şarkılarına kulak kabartmamış, işsiz kalmamış, müzisyenler kahvesinde sürünmemiş, hep zirvedeymiş, hiçbir zaman unutulmamış gibi göneniyor; kibirli bir halenin çevrelediği başı daha da dikleşiyordu. Bu saygı ve ilgi denizinde yüzerken, işsiz ve sıkıntılı günlerinde karısında fark ettiği gönül kırgınlığını aklına bile getirmiyordu.

Gerçi eve daha yorgun dönüyordu artık. Programdan sonra kendi için meşk edecek hali kalmıyordu. Zeki'yle içkisini içip, onun iltifatlarına doyduktan sonra evinin yolunu tutuyordu. Karısını yine pencerenin önünde oturmuş buluyor ve kendini beklediğini sanıyordu. Ama bilmiyordu ki, Vuslat bu bekleyiştten çoktan vazgeçmişti. Artık hiçbir şeyi beklemiyor, sadece yılların verdiği bir alışkanlıkla, pencerelerinden ışık sızan evlere bakarak, böylesi evlerde yaşandığını sandığı mutlu hayatlara imreniyordu.

Böylece bir yıla yakın bir zaman geçti. Zeki'nin meyhanesinde gördüğü saygı ve ilgi sıradanlaştı. Bahri kaytarmaya, Mercan burnunun dikine gitmeye başladı. Davut bir işaretiyle rakısını getirmez, yüzüne bakmaz oldu. Yeni başladığı günlerde, programdan sonra envai çeşit mezeyle donatılan sofraların yerini, Zeki'nin küçük masasının ucuna konan turşu ve peynir tabağı aldı. Ama Zeki çakırkeyif olunca Aziz Bey'i övüp göklere çıkarmayı sürdürdü.

"Bu dükkân ayaktaysa senin sayende abi," diyordu. "Bu gördüğün müşteri senin sanatına geliyor!"

Sarhoşken sözlerinde samimiydi, Aziz Bey'e hayrandı. Öyle anlar oluyordu ki, utanmasa ağlayacaktı. Aziz Bey de hiç alçakgönüllü davranmıyor, gelenler müziği her zaman can kulağıyla dinliyor olmasalar da, dükkânı bizzat kendisinin doldurduğuna tümüyle inanıyordu.

Zeki'nin, dükkânın bomboş kalmasından korktuğu bir kandil gecesi, meyhaneye sekiz-on kişilik bir grup geldi. Fazla genç ve çok gürültücüydüler. Meraktan geldikleri her hallerinden belliydi. Kulaklarının hiç alışık olmadığı ağır, oturaklı şarkıları dinlemiyorlar, gülüşüp konuşarak hızlıca rakı içiyorlardı. Rakı adabı dabilmiyorlar, olmadık yiyecekler istiyorlar, olmadığını öğrenince suratlarını asıyorlardı. Aziz Bey ancak ince sözlere aşına, eski zamanları seven ruhların anlayıp zevk alabileceği şarkılardan, daha yeni, daha hercai şarkılara geçti. Grubun bu yeni şarkılara da hiç aldırmadığını görünce keyfi kaçtı.

Ne kadar dik, dediğim dedik de olsa, yılların alışkanlığıyla müşterinin havasına göre repertuarı değiştirir, bu musikinin yüksek zevkinin sınırları içinde kalmak şartıyla içmeye ve eğlenmeye gelmiş müşterinin hoşuna gidecek şeylerin çalınıp söylenmesini sağlardı. Öyle ustaca götürürdü ki programı, müşteri pürdikkat kesilir, bilenler eski şarkıların tadını çıkarırlarken, bilmeyenler sıra İstanbul türkülerine gelince keyiflenirlerdi. Ama bu genç grubu havaya sokmanın imkânı yoktu.

Zaten saat daha on olmadan gençlerin hemen hepsi zilzurna sarhoş oldu. İçlerinden bir kız ağlamaya, iki genç tartışmaya başladı. Aziz Bey her zamanki ciddiyetiyle çalmayı sürdürüyor, Bahri de Aziz Bey'e uymaya çalışıyordu. Mercan verilen ilk arada tıkmak için girdiği mutfaktan daha çıkmamıştı. Aralarındaki kavga büyüyünce, grubun tadı kaçtı. Hesaplarını ödeyip, birbirlerine girmiş bir halde çıktılar.

Zeki, "Dağılalım arkadaşlar," dedi. "Zaten bu gece haybeye açtık."

Yıllardır birbirine benzeyen yerlerde, aynı şeyleri çalmaktan usanmış olan Bahri ve Mercan hemen savuştular. Aziz Bey tamburunu aldı, kalanlara iyi geceler dileyip çıktı.

Kış gelmiş olmasına rağmen tatlı bir hava vardı. Sıcak bir lodos esiyor, Aziz Bey'in boynunu, yüzünü sarıyor, saçlarını uçuruyordu. Evine doğru yürürken aklına Vuslat geldi. İçi geniş, hoş bir duyguyla doldu. Karısını tanıdığından beri ilk kez özlediğini, bir an önce yanında olmak istediğini hissetti, tuhaflaştı. Bu hal, ona yaşlanmakta olduğunu düşündürdü. Bir yığın acıyı, kırıklığı, yarayı barındırmış olan o upuzun zaman, nasıl da anlamadan geçmişti. Artık kendini dışarıdaki hayata o kadar da ait hissetmiyor, eskisi gibi ayak uyduramıyor, bütün o neşenin, gülüşlerin, şarkıların ayyuka çıktığı coşkulu masalar yerine, huzurlu bir sessizliği tercih ediyordu.

Tamburunu kavradı. Şimdi eve gidecek, Vuslat'a en sevdiği şarkıları çalacaktı. Vuslat'ın en sevdiği şarkıyı hatırlamaya çalıştı, bilmediğini fark etti. Ona hiç tambur çalmadığını, şimdiye kadar buna gerek duymamış olduğunu aklından geçirdi ve bir şarkı seçti. "Aşkımın ilk baharı, ilk heyecanım benim. / Sevgilim, iki gözüm, biricik cânım benim."

Eve girdiğinde karısını mutlak koltuğunda oturuyor bulacağından öyle emindi ki, koltuğu boş görünce şaşırıldı. Soba geçmiş, oda soğumuştur. Karısına seslendi, cevap alamadı. Huzursuz oldu. Vuslat'ın gitmiş olabileceği ihtimali aklından geçince eli ayağı buz kesildi. Evi hızla dolaştı. Yatak odasına girdiğinde Vuslat'ı yatmış buldu, canı sıkıldı.

İçinde bir öfke belirdi. Bu her zamanki Aziz Bey haliydi. Karısını sevmek istediği zaman da kendi seçmişti ama, karısı yatmıştı işte. Aklından geçirdiği güzel şeyler, düşüncesizce geri çevrilmiş gibi, kızgın hareketlerle soyundu, pijamalarını giyip yatağa girdi. Kızgınlığını ortaya koyan sert hareketleri sırasında karısının çıplak koluna dokununca irkildi. Vuslat'ın çok ateşi vardı. Boşu boşuna yaşanmış bir ömrün bütün kırgınlığını yüklenmiş, yok kadar yumuşak ve yorgun vücut, sanki yanıyordu. Bitmekte olan pilin radyoya giderek daha az ses verdirmesi gibi erimekte olan Vuslat, sanki pes etmişti. Aziz Bey yüzüne başını yaklaştırdı. Karısının soluğu su buharını andırıyor, kurumuş dudaklarından belli belirsiz bir inilti çıkıyordu.

Aziz Bey hemen yataktan çıktı, sırtına bir hırka aldı, küllenmek üzere olan sobaya birkaç odun attı. Sonra mutfığa gitti.

O sarı-sıcak şehirden döndüğü ve halasının evinde kendinden geçtiği zaman istemeden alnında tadıp hiç unutamadığı, ara sıra rüyalarına bile sızan keskin sirke kokusu burnunu sızlattı. O da halasının ona yaptığı gibi sirkeli suda bez ıslatacak ve karısının alnına, bileklerine koyacaktı. Böylece Vuslat'ın saçlarının bembeyaz olduğunu birdenbire fark ettiği gün aklından geçen ve bir türlü söylemeye fırsat bulamadığı o güzel, gönül alıcı sözlerin yerini tutmasa da, arada bir şiddetle sızlayan vicdanını biraz olsun yatıştırıracaktı.

Sirkenin yerini bilmiyordu. Hiçbir şeyin yerini bilmiyordu. Bu evdeki hayatı, her şey ayağına gelerek geçmişti. Bütün dolapları açıp kapattıktan sonra sirkeyi buldu, havluyu alıp geldi. Başucu lambasının hafif ışığında, sabaha kadar Vuslat'ın alnına sirkeli bez koydu.

Sabaha karşı Vuslat gözünü açtı, ateşi biraz düşmüştü. Aziz Bey'in içine sevinç doldu. "Hastalanmışsın Vuslat," diyebilirdi. "Çok ateşin vardı, ama düştü, merak etme."

İlk kez samimi bir sevgiyi yansıtıyordu sesi. Vuslat'ın gözleri yaşardı. Hep duru yüzünde bir huzur ifadesi belirdi. Nefesi hâlâ çok sıcaktı.

"Sabah mı oluyor?" diye sordu.

Aziz Bey başını salladı, gülümsedi. Başucu lambasını söndürdü. Doğmaya hazırlanan bir günün belli belirsiz, soluk ışıkları, perdelerinin arkasında birikti. İçeriye tatlı ve ümitli bir loşluk kapladı. Aziz Bey yatağa girdi, ateşi biraz düşmüş olan karısına sarıldı. Birlikte uyudular.

Uyandıklarında gün çoktan doğmuş, evleri apaydınlık olmuştu. Aziz Bey sobayı yaktı, Vuslat'ı oturma odasındaki kanepeye oturttu, üzerine battaniye serdi, tepside kahvaltı getirdi. Vuslat'ın hiç iştahı yoktu, ama Aziz Bey'i kırmamak için birkaç lokma yedi, çay içti. Aziz Bey sobaya odun attı, pencereyi beş dakika açtı, odayı havalandırdı. Sonra Balıkpazarı'nagidip alışveriş yaptı, eczaneye uğradı, ilaç aldı. Mutfağın girdisini çıktısını

öğrendi, karısına portakal suyu sıktı, tavuk suyuna çorba pişirdi.

Bütün bunları yaparken içinde ılık bir duygunun dolaştığını hissediyordu. Ama tadını çok geç almıştı. Bugüne benzeyen birçok günü böyle sevecen geçirmemiş olmalarının kabahatinin kendinde olması, Aziz Bey'i yaralıyordu. Çorbayı karıştırırken gözleri yaşıyordu bu yüzden. Vuslat ise şaşkındı, bu tatlı rüyanın da çabucak sona ermesinden korkuyordu.

Aziz Bey mutfakta aşkla, karıncalar gibi çalışıp akşam yemeğini hazırladıktan sonra odaya döndüğünde, Vuslat'ı yine kendinden geçmiş bir halde, yüksek ateşle yatar buldu. Karısının inatçı bir gribe yakalandığını düşündü. Zeki'ye telefon etti, gelemeyeceğini bildirdi. Zeki "Canın sağ olsun abi," dedi. Elinden bir şey gelip gelmeyeceğini sordu. Başka zaman olsa Aziz Bey'in gelememesine canı sıkılırdı, ama ramazana girmişlerdi, müşteri kırıktı.

Vuslat'ın ateşi bu defa daha çabuk düştü. Ama bir hafta sonra kapıya bir taksi yanaştı. Zeki, Bahri ve Mercan Aziz Bey'e yardım ettiler, Vuslat'ı bir battaniyeye sarıp kucakladılar, taksiye bindirdiler. Hastaneye yatırdılar.

Bir zamanlar gazino kulislerinde assolistler kadar kapris yapmaya alışık, otellerde oda servislerini canlarından bezdiren, zamanına göre hatırı sayılır para kazanmış ve hovardaca yemiş olan Aziz Bey; elinde kan dolu küçük tüplerle hastanenin bodrum katlarında, duvarları nemli, yerleri ıslak, karanlık koridorlarında koşturuyor, doktor kapılarının önünde kuyruk bekliyor, yıllar boyunca hatırını sormayı bile akıl etmediği Vuslat'a çay kaşığıyla süt içiriyor, sabunlu bezle yüzünü, ellerini siliyor, koluna girip tuvalete götürüyor, çaya bisküvi batırıp yedirmeye çalışıyordu. Değerini geç anladığı bu varlığı kaybetmekten çok korkuyordu. Hep aynı şarkı geçiyordu aklından. Geç buldum, çabuk kaybettim hicran oldu hayat bana... Aslında Vuslat'ı kaybetmek kadar, yapayalnız kalmaktan da korkuyordu. Ona yemek hazırlamak ya da temiz gecelik getirmek için eve gittiğinde, her çıt sesiyle irkiliyor, onsuz evin odalarında acınası bir boşluk buluyordu.

Yorgun bir ömrün son birkaç haftasında Aziz Bey'in elinden gelen özen, titizlik ve sevecenlik, Vuslat'ı kurtarmaya yetmedi. Bayramın üçüncü günü Vuslat öldü. İyileşmek için hiçbir gayret göstermemişti. Sanki yıllarca süren bu mutsuzluk, bu kederli hal bir an önce bitsin der gibiydi yüzü. Dönüşsüz bir yola girdiği için huzurluydu. Aziz Bey bunu belli belirsiz hissediyor ve kahroluyordu. Vuslat'ın nefesinin hafiflediği, ölüme yaklaştığı her an, aklından hep aynı soru geçiyordu:

"Beni sevdiğine pişman oldu mu?"

Sonra Maryam'ı hatırlıyor, bir davetiyle hayatı-nın yolunu değiştiren, unutmak için tarifsiz acılar çektiği duyguları yaşatan Maryam'ı sevdiğine ne yazık ki hiç pişman olmadığını düşünüyor ve Vuslat'ın da bu tek taraflı, kırgın aşktan pişmanlık duymadığını anlıyordu.

Cami avlusu pek kalabalık değildi. Birkaç dostunun arasında çocuksu ve ağlamaklı bir ifadeyle dikilen Aziz Bey, o şaşaalı günlerin tamamen geride kaldığını, kendini kesin ve acımasız bir yalnızlığın beklediğini anladı. Bir zamanlar masasını dolduran o neşeli sesler derinden derine kulağına geliyor, sonra bulutlarla yüklü havada dağılıyordu. Her şeyi,

herkesi kaybetmişti. Bütün bu kayıplar arasında en acısının Vuslat olduğunu hissetti. Bu boşluğu doldurabilecek hiçbir şey yoktu. Oysa Vuslat'ı hep bir göl-ge, loş bir ışık, duvarların renginde kaybolan bir eşya gibi görmüştü. Ortadan kaybolsa da yokluğu anlaşılmayacak kadar sıradan bir eşya... Sevmek için zaman bulamamış, daha doğrusu hiç aramamıştı.

Cenaze defnedildikten sonra Zeki ve Bahri evine kadar geldiler. İçeri girdiler, biraz oturdular. Aziz Bey şaşkındı. Sanki her an karısı çıkıp gelecekmiş gibi mutfak kapısına bakıyor, ama beyaz fayanslarda, tertemiz yıkanıp sıralanmış tencerelerin parlak yüzlerinde karısının durgun yüzünün yansısını göremiyordu. Zeki biraz oturduktan sonra kalktı.

"Abi kendini ne zaman iyi hissedersen, o zaman gel dükkâna," dedi. "İstersen bir yerlere git, kafanı dinle biraz. Parayı düşünme."

Anlayışla baktı yüzüne, sonra sıkıca sarıldı. Aziz Bey'in haline gerçekten çok üzülmüştü. Birdenbire çöken bu coşkulu adamın yalnız bir hayatın üstesinden nasıl gelebileceğini düşünüyordu.

İşte Zeki'nin meyhanesinde acıklı bir hadiseyle noktalanın hikâyesinin en can alıcı kısmı o akşam başladı.

Zeki cenazenin defnedildiği günün gecesi alelacele bir kemancı bulmuş, ekibe katmıştı. Dükkân tıka basa doluydu. Orta yaşa gelmiş, meyhane adabını bilen kadınlı erkekli küçük gruplar çoğunlukta. Demlenmeye başlamışlardı. Davut masaların arasında söve söve dolaşarak, Zeki ramazan boyunca doyasıya eğlenmeye susamış bu müşteri kalabalığının her isteklerinin yerine gelmesi için büyük bir dikkat sarfediyor, işini aksatan birini görürse tepelemeye hazır bir halde bakınıyor, patronluğu bir kenara bırakmış, servise yardım ediyordu.

Bahri ve Mercan kemancıyı bulup gelmişler, yerlerini almışlardı. Müziğe henüz başlamışlardı ki, Aziz Bey geldi. Bir an Zeki'nin içinden tuhaf, kötü bir his geçti. Sonra kendine kızdı ve Aziz Bey'in evde yapayalnız kalamayacağını düşünüp anlayışlı olmaya çalıştı. Büyük bir nezaket ve saygıyla Aziz Bey'i karşıladı, kucakladı. Küçük masasına oturttu. Hatırını sorduktan, gönül alıcı üç-beş kelime ettikten sonra,

"Bu gece çalma istersen abi," dedi. "Şimdi Davut donatır masamızı, oturup demleniriz. Sen de biraz açılmış olursun..."

"Ben çalmaya geldim," dedi Aziz Bey. "Vaktiyle okuyamadığım çok şarkı var..."

Zeki taşmak için sabırsızlanan müşterilere, sonra da Aziz Bey'e şöyle bir baktı, bu eski üstadın dalgınlaşmış gözlerinde biriken kederin müşterilere bulaşmasından korktu. Sonra buna engel olmaya kalkışmasının adamın sonu olacağını hissederek, "Amaan," diye mırıldandı. "Ne olacaksa olsun."

Aziz Bey vakur hareketlerle yürüyerek sazcuların arasına gitti. 'Belki beni beğenirler de bu sağlam kapıya kapılanırım' ümidiyle koşup gelmiş olan kemancı, Aziz Bey'in gelişine çok bozulsada, saygıyla kalkıp yerini verdi.

Aziz Bey ağır hareketlerle oturdu. Tamburunu dizlerinin arasına sıkıştırdı, uzun, kederli bir taksimden sonra şarkısına başladı.

Gecenin matemini aşkına örtüp sarayım.
Gittin artık, seni ben nerde bulup yalvarayım.
Şimdi ben tıpkı şifasız kanayan bir yarayım.
Gittin artık seni ben nerde bulup yalvarayım...

Müşteriler önce böylesine kederli bir şarkıya aldırış etmek istemediler. Eski ve dokunaklı şarkıları her ne kadar sevseler de, bu akşam eğlenmek için gelmişlerdi. Oynak nağmelere eşlik etmek arzusu yüzlerinden okunuyordu. Kadehler doldu boşaldı, Davut ve komi çocuklar koşuşturmaya devam ettiler. Ama az sonra Aziz Bey'in sesindeki keder bu küçücük meyhanenin havasını tamamen kapladı. Aradan daha bir saat geçmeden, rahatsız masaları dolduran müşteriler, hiç unutamayacakları bir hüznün pençesine düştüler. Dalgınlaştılar ve kim bilir hangi içli anılara yolculuk yaparak kederli şarkılara kendilerini bıraktılar.

Aziz Bey nefesi tükeninceye kadar şarkılarını okudu, tamburunu bıraktı, mendiliyle alnını sildi. Hayatlarında belki de ilk kez böylesine haz veren kederli bir havayla karşılaşmış müşterilerden çılgınca bir alkış koptu. Aziz Bey daldığı ve içinde kaybolduğu âleminden alkış sesiyle sıyrıldı; bir an ne olduğunu anlamaya çalışır gibi, kendine dikilmiş nemli gözlere baktı. Eski zirve yıllarını hatırladı, gü-lümsedi, hafif bir baş eğişiyle müzikten fazlasıyla etkilenmiş topluluğa selam verdi. Kadınlar gözlerini usulca kâğıt peçetelere siliyorlar, erkekler boşalan kadehlerine rakı koyuyorlar veya birer sigara yakıyorlardı. Zeki, Aziz Bey'in ara vermesini fırsat bildi, masaları dolaşp tamburinin eşini bugün toprağa verdiğini, ondan böyle hicranlı şeyler okuduğunu söyledi. Bu açıklama müşterilerin geceden aldıkları garip hazzı iki kat artırdı. Gece sona erip de meyhaneyi terk ederlerken, Aziz Bey'e övücü sözler söylediler ve başsağlığı dilediler. Bazıları benzer bir kederi yaşayacakları ânı düşünüyor, eşlerini kaybettikleri gece ne yapabileceklerini akıllarından geçiriyorlardı. Zeki Aziz Bey'i sevgiyle kucakladı. Kendiliğinden, müthiş bir gece olmuştu. Bahri, Aziz Bey'le birlikte yürürken hayranlığını ifade edecek kelimeler bulamıyor, bir yandan da şimdi evine gidip soğuk bir yatağa girecek ve yanındaki boşluğu hissedecek olan bu yorgun adama çok acıyordu.

Aziz Bey o gece yatakta yatmadı. Oturma oda-sındaki kanepeye kıvrıldı, ağlarken uyuyakaldı.

Ancak sonraki gecelerde bu kederin tadı kaçmaya başladı.

Aziz Bey kendini, her değdiği yeri yakan ateşten bir top sanıyor; içinde taze kalan bu efkârlı halin hep karşılık bulmasını bekliyordu. Oysa öyle olmuyordu. Bir gecesi bir gecesine uymayan bu sıradan meyhanenin değişken müşterileri Aziz Bey'in ağır aksak, fazlasıyla kederli şarkılarından bunalmaya başladılar. Bir-iki saat bu acıklı şarkılara tahammül ediyorlar, ama sonra gündelik hayatın yorucu baskısını üstlerinden atmaya yarayacak neşeli şeyler dinlemek istiyorlardı.

Aziz Bey bu isteklere hiç aldırış etmiyor, müşterilerin tümünü parasıyla eğlenmeye gelmiş insanlar olarak değil, kederinin gönüllü şahitleri gibi görmek istiyordu. Neşeli şarkılar istemek Aziz Bey'e yapılmış bir saygısızlıktı sanki. Bahri ve Mercan'ın biraz hareketli nağmelere geçmelerini dikkatle önlüyordu. Ruhunda sürüp giden kederli

yolculuğa şaşmaz bir vefayla bağlıydı. Aynı gamlı notalarda dolaşıyor, Davut'un getirip önüne koyduğu neşeli şarkı isteklerinin yazılı olduğu peçeteleri, kâğıt parçalarını göstere göstere yere atıp ayağıyla üzerlerine basıyor, müşterilerden bazıları dinlemek istedikleri şarkıları yüksek sesle istedikçe, içinde öfke büyüyordu. Geceyi yarılادıkları halde hâlâ arzularının yerine gelmediğini gören müşteriler ya söylenerek kalkıyorlar ya da müziği dinlemeyi bırakıp kendi aralarında, Aziz Bey'in acısına hiç de uygun düşmeyen kahkahalı, neşeli bir sohbe koyuluyorlardı.

Bu yüzden dükkân her gece daha az dolmaya başladı. Gelenler Aziz Bey'in artık acıklı olmaktan çok, öfkeli bir hal alan yüzünden rahatsız oldular. Şikâyetler arttı, Zeki'nin giderek canı daha çok sıkılmaya başladı.

Bir akşamüstü Aziz Bey evinde, oturduğu kanepeye fotoğraf kutusunu boşalttı. Karısının resimlerini arıyordu. Yanı başındaki küçük sehpa da bir kadeh rakı, birkaç dilim portakal vardı. Kendini deniz kenarlarında, geniş caddelerde, üstü açık arabalarda, lüks restoranlarda, ünlü şarkıcıların arasında, çalarken, içerken, gülerken, eğlenirken, konuşurken gösteren bu fotoğrafların arasında; nikâhlarında çekilmiş birkaç soluk fotoğrafın dışında Vuslat'a ait hiçbir şey yoktu. Ve Vuslat o birkaç fotoğraftan ona kırgın gözlerle bakıyordu.

Aziz Bey neredeyse ağlayacaktı ki, günlerdir çalmayan kapısı çalındı.

Gelen Zeki'ydi. Niyeti Aziz Bey'i uyarmak, bunun böyle sürüp gidemeyeceğini, müşterinin arzusuna göre çalması gerektiğini söylemekti. Aziz Bey'in acıklı repertuarı artık canına tak demiş, gidip konuşmaktan başka çare bulamamıştı. Dükkânda konuşmak istemiyordu. Çünkü zaten sarhoş gelen Aziz Bey'i hem başkalarının yanında kırmak istemiyor, hem de nasıl tepki vereceğini tahmin edemiyordu.

Ama Zeki, Aziz Bey'e hiçbir şey söyleyemedi. Çünkü Aziz Bey Zeki'nin gelişinden öyle büyük bir sevinç duymuştu ki, etrafında pervane olmuş, ona kahve yapmış, rakı koymuş, arkasına yastıklar dizmiş ve gelişinden büyük mutluluk duyduğunu yü-züne çok içten sözlerle söylemişti. Zeki, mutfağından kapuska kokusunun geldiği bu evde, neredeyse akşam olduğu halde, pijamalarıyla oturmuş rakı içen bu zavallı adama aklından geçenleri söyleyemedi. Havadan sudan konuştular, sonra kalktı gitti.

Ertesi gün Aziz Bey'in işe yarım saat erken gelmesini fırsat bildi. Gün boyunca üzerinde tek tek düşündüğü, kırııcı olmayan ama kararlı ve kesin cümleleri söylemek üzere Aziz Bey'i karşısına oturttu.

"Abi sana saygım sonsuz," diyerek başladı konuşmaya. "Ama yapma böyle. Bak müşterinin ayağı kesildi dükkândan. Gamlı meyhane diye adımız çıkmış. Sağda solda ağlamak istiyorsanız Zeki'nin meyhanesine gidin diyorlarmış. Abi gözünü seveyim. Ölenle ölünmez, topla artık kendini..."

Aziz Bey sert sert baktı Zeki'nin yüzüne. Üstten bir tavırla, kararlı bir sesle,

"Ben bu musikiyi iki paralık sarhoşlara yem etmem Zeki," dedi.

Zeki cevap veremedi. Bir süre sinirden bacakları titredi. O gece Aziz Bey yine bildiğini okudu.

Zeki ne yapacağını bilemiyor, "Abi yarından itibaren gelme," diyemiyordu bir türlü. Her

gün yepyeni kovma cümleleri bularak ve çok kararlı bir şekilde dükkâna geliyor, ama ilk arada söyleyeceğim, birazdan, programdan sonra derken gece bitiyor, Aziz Bey yine hesabı kesilmeden "İyi geceler" deyip gidiyordu. Bir süre yüz vermemeyi, haftalığını geciktirmeyi denedi. Ama bütün bunlar Aziz Bey'i hiç etkilemedi.

Bir gün Bahri'nin koluna girdi, onu dışarı çıkardı. Biraz yürüdüler.

"Söyle de artık gelmesin," dedi. "Bak hep beraber topu atacağız. Konuş şununla. Başka bir kapı bulsun kendine. Bulursa tabii."

"Ben nasıl söylerim abi?" dedi Bahri. "Adama zaten felek vurmuş, bir de ben 'tamam, hesabın kesildi, artık gelme' diyemem. Kendin söyle."

Zeki hırsıyla çıktı Bahri'nin kolundan. Ayağının dibindeki kutuya bir tekme savurdu.

"Söyleyemiyorum oğlum!" dedi. "Söyleyebilsem söylerim herhalde!"

O akşam Zeki programdan sonra Aziz Bey'in hesabını kesmeye kesin olarak karar verdi. Gerekirse haftalığını vermeye devam edecekti. Yeter ki gelmesin. Gelip de ağlak şarkılar söyleyerek milletin keyfini kaçırmamasın.

Üç-beş parasız sarhoş bir turşu, bir kavun, biraz peynir ve pilakiyle yarı uyur, yarı uyanık halde demleniyorlardı. Zeki hırsından ağlayacaktı. Dükkânın haline baktı, sövdü. Derken hiç de parlak olmayan program bitti. Aziz Bey her zamanki gibi masaya gelip oturdu. Yüzü sapsarıydı. Pek iyi görünmüyordu. Zeki konuşmanın tam zamanı olduğunu düşündü.

Tam "Abi buraya kadar. Canım dükkânı mahvettin..." diye başlayacaktı ki, Aziz Bey öksürmeye başladı. Boğulacak gibiydi, tıkanmıştı. Bahri koşup bir bardak su getirdi. Mercan omuzlarından sarstıkça, Aziz Bey'in ağzından boğuk bir hırıltı çıkıyordu. Nefes alamıyordu, gözleri büyümüştü. Bahri koluna girdi, Aziz Bey'i açık havaya çıkardı.

"Derin nefes al abi," dedi. "İstersen hastaneye gidelim..."

Aziz Bey gözlerini iyice açarak "hayır" anlamında başını salladı. Sonra öksürük nöbeti hafifledi, iyice azaldı. Hava serindi. İçeri girdiler. Zorlukla sandalyeye ilişen Aziz Bey bitkin bir haldeydi. Yüzü sararmıştı, gülümsemeye çalışarak,

"İyiyim," diye fısıldadı. "Merak etmeyin... Geçti."

Zeki bu manzara karşısında yine hiçbir şey diyemedi, Bahri'ye baktı.

"Aziz Abi'yi evine bırakır mısın?"

Aziz Bey itiraz etmedi. Bahri'nin koluna girdi, ağır adımlarla yürümeye başladı. Hâlâ arada bir öksürüyor, öksürürken iki büklüm oluyordu. Zeki kapıya dayanıp arkalarından baktı, kahrlandı.

"Gel de şimdi bu adama, işin bitti de..."

Aziz Bey kendine doğru dürüst bakamadığı için üşütmüştü. Uzunca bir zaman evde hasta yattı. Bahri arada bir gidip artık iyice çökmüş, ufalmış, bu ufalmayla birlikte haline hem hüznü, hem çocuksu bir sevimlilik gelmiş olan bu adamı yokladı, ilaç alıp getirdi, karısını gönderdi, çorba yaptırdı, çamaşırlarını yıkattı.

Aziz Bey Bahri'yi her görüşünde çocuk gibi ağlıyordu.

Zeki bu hastalığı fırsat bildi. Çok değil, bir yıl önce müziğiyle dükkânını zirveye çıkarmış olan bu adama karşı nankörlük etmek istemiyordu. Vicdanı sızlıyor, ama bunun böyle sürüp gidemeyeceğine de akli kesiyordu. Eli kolu dolu bir halde ziyaretine gitti. Aziz Bey'in tamburunu da yanına almıştı ki, tamburu almayı bahane edip meyhaneye gelmeye kalkmasın. Kapıyı çaldı, Aziz Bey ufalmış, buruşmuş yüzüyle kapıyı açtı. Tıraşsızdı, perişan görünüyordu. Zeki'yi görünce çok sevindi. Yüzü aydınlandı. Odaya yürüdüler, Aziz Bey özür dileyip yatağına uzandı. Zeki başucuna oturdu.

"Abi senin sağlığından daha mühim bir şey yok bizim için," dedi. "Sen bizim başımızın tacısın. Dükkâna gelip de hiç kendini yorma. Ben senin oğlun sayılırım. Sana bakmak benim boynumun borcu. Dükkânımı zirveye çıkardığın günleri unutacak değilim."

Zeki'nin sözlerindeki samimiyet Aziz Bey'in saatlerce ağlamasına neden oldu. O gittikten sonra, ilaçlarını içerken bir an önce iyileşmeyi ve bu vefalı çocuğun işine kaldığı yerden devam etmeyi diliyordu.

O acıklı hadisenin yaşandığı gece, Zeki'nin sabrı taştı.

Oysa her şey ne güzeldi. Aziz Bey'in hasta olup yattığı beş hafta içinde Zeki yepyeni bir repertuar yaptırmış; piyasa şarkılarını iyi bilen, Çingene kemancıyı ekibe katmış; perdeleri, masa örtülerini yenilemiş; dükkâna havalandırma cihazı taktırmış ve gazetelere yepyeni programının ilanlarını vermişti. Semeresini de hemen görmüştü. O gece büyük bir grup dükkânı kapatmıştı.

Zeki giyinmiş kuşanmış müşterilerini kapıda karşılıyordu ki, elinde tamburuyla Aziz Bey çıktı, geldi. Zeki gözlerine inanamadı. Aziz Bey'in kendine fazlasıyla güvenen, kibirli, her zamanki yüzü karşısında söyleyecek söz bulamadı.

Yakaları ve kol ağzları mor satenden, eski, siyah kostümünü giymiş, saçlarını yine ıslatıp geriye taramıştı Aziz Bey. Yüzüne renk gelmişti. İyi görünüyor olsa da zayıflamış, ufacık kalmış olduğu dikkatten kaçmıyordu. Buna rağmen vakur, dik haline kavuşmuştu. Bakışlarında hep o bildik keskinlik vardı.

"Nasılsın Zeki?" diye sordu üstten bir tavırla. "Bensiz idare edebildiniz mi bakalım?" Cevabı beklemeden içeri girdi. Zeki'nin hıristan elleri titremeye başladı.

İçeriye herhangi bir adam değil, Aziz Bey girmişti. O garip rüzgârı, çekiciliği, gururlu duruşuyla birlikte, her zamanki Aziz Bey. Etrafında yine tuhaf bir hale vardı. Gür sesiyle, Bahri'ye ve Mercan'a hatırlarını sordu, Davut'tan rakısını istedi, komi çocukların sırtlarını sıvazladı. Hatta mutfağa gidip aşçıya takıldı.

Zeki kapının ağzında durmuş, içerde olup bitene ağzı açık bir halde bakıyordu. Bahri'ye işaret edip yanına çağırırdı.

"Nerden çıktı bu moruk?" diye sordu. Sesinde önleyemediği bir öfke vardı.

"Ne bileyim abi?" dedi Bahri. "İyileşmiş herhalde, baksana? Zayıf mayıf ama çakı gibi yine."

"Bana bak," dedi Zeki. Sinirden sesi titriyordu. "Bu herife aldırmak yok, ona göre. Müşteri ne isterse onu çalacaksınız. Anlamam." Duraksadı, derin bir nefes aldı. "Bahri," dedi, "yemin ediyorum, Allah belamı versin ki, bu gece bir yanlış olursa hepinizi kapı dışarı ederim. Ona göre. Dünyanın masrafını ettim ulan dükkâna! İçine sıçtırtmam!"

Aziz Bey, Zeki'nin masasında, sabırla program saatinin gelmesini bekliyordu. Davut'un atarcasına masaya koyduğu rakıdan bir yudum içti. Zeki kar-şısına oturdu. Sakin olmaya çalışıyordu. Önce gülümsedi.

"Çok sevindim abi seni gördüğüme," dedi. "Maşallah iyisin. Yüzüne renk gelmiş."

"İyiyim," dedi Aziz Bey. "Topladım kendimi. Ben eski toprağım oğlum." Sonra etrafına bir göz gezdirdi. "Dükkâna epey cila çekmişsin. Çok güzel olmuş, aferin."

Yine üst perdeden, yine kibirliydi hali tavrı. Kısa bir sessizlik oldu. Zeki yutkundu.

"Abi rica edeceğim," dedi yalvarır gibi bir sesle. "Bu akşamki müşteri çok özel. Bilhassa rica ettiler, acıklı, kederli şarkılar okunmasın diye. N'olur abi... Gözünü seveyim, bak ocağıma incir dikersin sonra."

Aziz Bey cevap vermeye lüzum görmedi. "Aşk olsun" der gibi baktı sadece. Rakısından büyük bir yudum içti. Bacak bacak üstüne atmıştı, oturduğu sandalyeye kaykılmıştı. Sanki yirmi beş yaşındaki Aziz Bey'di, dünyayı avucuna almıştı da sıkıp suyunu çıkarmaya hazırlanıyordu.

Yarım saat içinde meyhane hıncahınç doldu. Aziz Bey sazlar arasında yerini almış, tamburuyla uzun bir açış yapmıştı. Zeki'nin gözü Aziz Bey'deydi. Şimdilik iyi gidiyordu. Bu uzun hastalığın Aziz Bey'e iyi gelmiş olmasını diledi. Belki yine eski Aziz Bey olur, müşterilerin bakışlarından bile nelerden hoşlandıklarını anlar ve geceyi herkes için bir şölene çevirirdi.

Program yine gamlı şarkılarla başladı. Kalbim yine üzgün, seni andım da derinden. / Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden. Zeki, ilk bir saatin böyle ağır, içli şarkılarla geçmesinin âdetten olduğunu kendine tekrarlayıp duruyor, kalbini ferah tutmaya çalışıyordu.

Meyhaneyi kapatacak kadar kalabalık, eski okul arkadaşlarından oluşan genç grup çok neşeliydi. Masalarda sürekli hareket vardı. Birbirlerini uzun zamandır görmemiş olan, çok çok dört-beş yıl önce hayata atılmış bu gençler, hayatın zorlu sınavlarını kendilerine göre başarıyla veriyorlar; o umursuz, sorumsuz, neşeli günlerin özlemiyle sürekli konuşup gülüyorlar; pek de eskide kalmamış olduğu halde, gençliklerinden gelen bir zaman algılayışı yüzünden, eskide kaldığını sandıkları günleri anıyorlar, kucaklaşıyorlar, öpüşüyorlardı.

Gecenin ilerlemesiyle birlikte hasret dinmiş, ortak anılar tükenmiş, kafalar hafiften dumanlanmıştı. Masalar arasında gidiş gelişler azalmıştı, artık gençlerin bir kısmı taze bir sarhoşlukla durgunlaşmış, bir kısmı ise coşacak fırsat arar hale gelmişti. Ama Aziz Bey'in repertuarında en ufak bir değişiklik yoktu. Müzik ruhlarındaki coşkuya karşılık vermeyecek kadar anlaşılmaz ve gamlıydı.

Aziz Bey içerde kendi kederli âleminin en koyu şarkılarını okurken dışarıda şiddetli bir yağmur yağıyordu.

İlk arada Zeki müşterinin memnun olmadığını hissetti, Aziz Bey'in yanına gitti.

"Aman abi," dedi. "Bunlar çok genç. Senin o güzelim şarkılarından anlamazlar. N'olursun, şunların gönlüne göre..."

Aziz Bey, Zeki'nin sözünü sertçe kesti. Loş meyhanede yüzüne inen gölgeler hatlarını

alabildiğine keskinleştirmiş, sanki boyu uzamış, daha da incelmışti.

“Madem anlamazlar, ne bok yemeye geldiler? Gidecek başka yer mi yok?..”

Yürüdü gitti, sahnede yerini aldı. Program yine aynı kederli notalarla, içli nağmelerle kaldığı yerden devam etti. Zeki'nin sinirleri iyice gerilmişti. Bahri'yle göz göze geldiler, ona “Neşeli! Neşeli!” dedi, ama Bahri elinde olmadığını anlatırcasına boynunu büktü. Zeki'nin yüzü iyice asıldı. Dişlerini sıkmaktan çenesi ağrımıştı. Aziz Bey hemen kendi âleminin derinlerine inmiş, geziniyordu. Bahri ve Mercan arada neşeli şarkılara giriş yapmak için gayret gösterecekler de Aziz Bey'in keskin bakışlı gözleri ve tamburun havayı adeta tümüyle kaplayan sesi buna izin vermiyordu.

Ceketlerini çıkarmış, kravatlarını gevşetmiş; çalıştıkları bankaların, şirketlerin, borsanın, menkul ve gayrimenkul kıymetlerin havası üstlerine sinmiş, gömlekleri kol düğmeli, pırıl pırıl tıraşlı iki genç, kafa kafaya verip gülüşerek, sağa sola sorarak, bir peçeteye istedikleri şarkıları yazdılar, arasına hatırı sayılır miktarda para koyup Davut'a uzattılar. Peçeteyi uzattıktan sonra sandalyelerine yayılışlarında, yüzlerinde beliren ifadede, “Eh zamanı geldi, artık bizi eğlendirin bakalım,” diyen bir küstahlık, bekledikleri eğlencenin parasını ödemeye hazır olduklarını belli eden bir üstten bakış vardı. Durmaksızın konuşuyorlar, uzak masalardaki kız arkadaşlarına laf atıyorlar, mezeleri beğenmeyip geri gönderiyorlar, komi çocukları koşturup gül aldırıyorlar, şımarık edalarla kızlara dağıtıyorlar, kızlar da küçük küçük kahkahalarla bu gülleri aldıktan sonra, birbirleriyle konuşmaya devam ediyorlardı.

Aziz Bey bu ikisinin küstah tavırlarla Davut'a para ve peçete uzattıklarını gördü. Zeki “Bahri'ye ver!” diye seslendi, ama uğultunun içinde sesini duyuramadı. Davut peçeteyi aldı, Bahri'ye götürmek yerine, bu şarkı isteklerinin deli edeceğini bile bile Aziz Bey'in önündeki sehpa, rakı kadehinin yanına koydu.

Aziz Bey bir süre ucundan para görünen peçeteye baktı. Şarkısını bitirdi. Tamburunu bıraktı, özenle yanına koydu. Sonra peçeteyi ve parayı alıp uzun masanın başına gitti. Grup üyelerinin tümü gülümseyen yüzlerle Aziz Bey'e bakıyorlar, bu çalgıcının kendilerine ucuz şakalar yapacağını umuyorlardı. İki genç bakıştılar. Bu gülünç kılıklı adamla eğlenmeye hazırlandılar. Zeki bir an titredi. Davut duvara dayanmış, olacakları gülümseyerek bekliyordu. Aziz Bey peçetenin içindeki parayı masanın üstüne fırlattıktan sonra, peçeteyi kirli bir mendilmiş gibi ucundan tutup salladı.

“Kim istedi bunları?” diye sordu gür sesiyle.

Bahri gelmekte olan felaketi sezmişçesine tüm gücüyle klarnetine üflüyor, durumu boğuntuya getirmeyi, Aziz Bey'in muhtemelen büyük hakaretler içerecek olan sözlerinin duyulmasını önlemeye çalışıyordu. Mercan da aralıksız darbukaya vuruyordu. Ekibe yeni katılan kemancı da Bahri'nin ve Mercan'ın gayretine bilinçsizce katıldı, yayını tellere sürttükçe gıcırtilı, kulak tırmalayan bir ses çıktı. Ortada ne ritim, ne nağme, ne de başka bir şey kalmıştı. Bahri bu uyumsuz gürültünün Aziz Bey'i daha da azdıracağını anladı, klarneti bıraktı, Mercan'ın darbukaya vuruşları yavaşladı, hepten kesildi. Aziz Bey'in küstah ve öfkeli duruşu, loş ışık altında yanıyormuş gibi görünen gözleri grubu şaşırttı.

Bir sessizlik oldu. Aziz Bey'in sorusu bu sessizlikte çınladı.

“Kim istedi bunları dedim!”

Peçeteyi lime lime yırtıp masaya konfeti gibi bıraktı. Peçete parçaları yarısı yenmiş

pilakinin, haydarinin, salatanın içine usul usuldöküldü. Peçeteyi gönderen gençlerin birinden yarı sarhoş, çokça alaycı bir ses duyuldu.

“Hasta mısın sen amca yaa...”

Bu söz üzerine Aziz Bey’in yumruğunu masaya vurmasıyla Zeki’nin Aziz Bey’in üstüne atılması, hemen hemen aynı anda oldu. Aziz Bey’in yumruk indirdiği dingildek masadaki bardaklar, şişeler devrildi. Kızlar üstlerine akan kırmızı şarabı görünce çığlık attılar, bağıştılar.

Zeki, Aziz Bey’i omzundan tuttuğu gibi sarsmaya başladı.

“Yettin ulan! Yettin artık!”

Aylardır içinde biriken öfke doyumsuz bir hazza dönüşmüştü. Beyninde günlerdir çınlayan sözler ağzından şurup lezzetinde çıkıyor; yaşadığı hazza kendi de inanamıyor; derin, kuvvetli nefesler alıyor, bağırırken ağzından tükürükler saçılıyordu. Neye uğradığını anlayamayan Aziz Bey’i, içerisi çok duman olduğu için az önce açılmış olan kapının önüne sürükledi.

“Canıma yettin!” diye bağırdı. “Burama geldi artık! Ocağıma incir diktin. Batırdın ulan beni, batırdın hayvan! İnsanlık ettik diye mi? Karnını doyurduk diye mi aç köpek?”

İki eliyle birden omuzlarına vurup itiyor, o ittikçe Aziz Bey haksız yere azarlanan bir çocuk ifadesiyle küçük, geri adımlar atıyor, sendeliyordu.

Bu manzara Bahri’ye çok ağır geldi. Aziz Bey’in yüzünde öyle durgun, öyle masum bir ifade vardı ki, olaya tanık olanlar bile bu ağlamaklı yüze bakınca, az önce yaşanan sahnenin gerçek olmadığını, bir rüya gördüklerini sanıyorlar; gerçekte rüya arasında kararsız, öylece bakıyorlardı. Bahri yanlarına geldi, saniyeler içinde bütün bunlar olup biterken Zeki’nin önüne geçmeye çalıştı.

Aziz Bey kıvrıldığı yerde sessizce uyurken, birdenbire şiddetle dürtülerek uyandırılmış gibi, Zeki’nin bütün bunları niye yaptığını anlayamayan, boş bir ifadeyle bakıyordu. Sonra olayın sebebini değil, hareketin kendisini fark etti. Durdu, yüzünden kısacık bir an, tükürür gibi bir ifade gelip geçti. Sonra o şaşkın, çocuk çehresi sertleşti. Aziz Bey’i; çekirdekten yetişme, ünlü tamburî, assolistlerin, karşısında hazırda durduğu Aziz Bey’i yerden bitme bir cüce, bir zavallı, bir bok itip kakıyordu. Omuzları bir anda dikleşti. Bu zavallıya haddini bildirmek, ayağının altında ezip ufalamak için bir hamle yaptı. Yaşlılık çilleri basmış elini kaldırıp Zeki’nin yüzüne bir tokat atmaya hazırlandı. Zeki bu hareketi gördü, kan beynine sıçradı, havada oynaşan eli değil, yer yer dikişleri atmış, eski kostümün kolunu yakalayabildi. Gözleri karardı. Aziz Bey’i önce kendine doğru hızla çekti, sonra çok sert bir hareketle kapıdan dışarı itti.

Kendini hâlâ yıllar önceki boylu poslu, güçlü, vakur, genç adam sanan Aziz Bey, meyhanenin önündeki çamurlu su birikintisine yuvarlanırken, kostümünün boydan boya yırtılan kolu Zeki’nin elinde kaldı. Bahri, hâlâ büyük ve gürültülü nefesler alan, birdenbire patlayan bu öfkenin verdiği hazza kapılmış olan Zeki’nin önüne geçerek; onun çamurlu su birikintisi içinde, acıklı gözlerle, ıslak bir kedi yavrusu gibi bakan adamın üstüne yürümesine engel oldu. Böyle yerlerde, her kavgada ortaya bir bıçak çıktığını sanan iyi aile kızları sapsarı olmuşlar, bir kan damlası görürlerse isterik ağlamalarla kendilerinden geçmeye hazır bir halde, Zeki’nin arkasında birikmişlerdi. Herkes şaşkıındı.

Zeki öfkeden kısılmış bir sesle bağırdı.

“Defol ulan! Bir daha da buralarda görünme!”

Aziz Bey yağmur altında dizlerinin üstünde doğruldu, sağ elini ölmekte olan bir kuşun pençesi gibi açarak, havaya uzattı.

“Ver kolumu...” diye inledi.

Zeki bu hazin manzaranın müsebbibi olmanın ona gelecek günlerde vereceği derin acıdan habersiz, elinde bir paçavraya dönmüş olan kolu öfkeyle Aziz Bey’in üstüne fırlattı. Kol suya düştü, Aziz Bey kolu sudan aldı, silkeledi. Bahri dili tutulmuş gibi, hiçbir şey söyleyemeden, ama elleri titreyerek Zeki’yi içeri çekiyor, Mercan kapının ağzına biriken kızların üstünden olup biteni görmeye çalışıyor, Davut, meyhanenin cephesini boydan boya kaplayan pencerenin ardında gülümsüyordu.

Zeki durdu, soluklandı, sudan kalkmaya çalışan Aziz Bey’e hırsla tükürdü. Sonra sanki bu görüntüyü zihinlerden silmek, filmi yeniden başlatmak ister gibi, ağlamaklı bir gıcırtyla ağır ağır kapanan kapıya şiddetli bir tekme attı. Kapının el örgüsü bir perdeyle örtülü camı şangırtıyla Aziz Bey’in üzerine indi. Kabına sığmayan bir avuç cıva gibi huzursuz geçmiş bir hayatın üzerine inen bu çingiraklı, ürpertici sesle birlikte Zeki’nin eli ayağı kesildi. Bir masaya oturdu, ilk bulduğu bardaktaki suyu titreyen elleriyle içti. Grup sus pus olmuştu.

Aziz Bey üzerine düşen cam kırıklarını silkeledi. O an, uzun ve ümitli bir yolculuğa çıkarken öfkeyle çarptığı kapının yere inen camı aklından geçti. Kırılan bir camla başlayan uzun serüvenin sonuna gelmişti.

Bahri kapıyı açtı, dışarı çıktı. Şiddetli bir yağmur yağıyor, bu dar, boğuntulu sokağı alçakgönüllü bir loşlukla aydınlatan sokak lambasının ışığında damlalar neredeyse tek tek seçiliyordu. Aziz Bey’in sokağın sonuna doğru yürüdüğünü gördü. Beyaz gömleğinin örttüğü sağ kolu gecenin karanlığında hazin bir beyaz leke olarak ağır ağır uzaklaşıyor, bu elin ucundaki kostüm kolu yere değiyordu.

KADIN HİKÂYELERİ YÜZÜNDEN

Ya ölecektim, ya eski yaralarımın doğacaktım yeniden. Eski yaralarımı benim kadınlar. Yok kadınlar. Çürümüşlüğümdü, hayatımın bir demet ot gibi kurumasıydı kendi kendine; üzerinden çok sular akmış da aşınmış taş parçaları kadar değersizliğimdi.

Korkaklığımı, sinmişliğimi, kendi içime dönmüşlüğümdü.

Köseliğimdi sonra, bu yüzden uzadıkça saçlarımı karımın kesmesiydi.

Ayakkabılarımın içine kat kat koyduğum mukavvalardı eski yaralarım, ezildikçe yenilediğim... pazar günleri evde... gizlice.

Karımın büyük ama ürküten, siyah ama ağlatan gözleri, parmak eklemlerinden fırlamış kemikleri.

Tüccar terzilerin yanlarında çırakken ilk gençliğimde, korkudan titreyen ellerimle taşıdığım kahvelerin fincanlarına çıkan kırmızı dudak izleriydi.

Sonra mahalle arasında dükkânı olan sarhoş fotoğrafçının çektiği, acayip ve acınası düğün fotoğrafımızdı. Her ikimiz de ağlıyor gibiydik.

Ama bütün bunlara rağmen, sonumun böyle olmasını istemezdim. Bilemedim. Anlatacağım hikâye yaşanmadan az evvel ben; otuzla kırk arasındaydım, evliyle bekâr arasındaydım, sağ ile ölü arasındaydım. Düz, uzun ve ince bir çizgiyi andırırdı hayatım. Bir hastanın ölüm ânı gibi bir şeydi bu. Sanki ben bu uzun ve ince çizgi üzerinde, sonsuza kadar yürüme cezalısıydım.

Bazen, nedense hep kış akşamüstlerinde, dükkânımdaki tezgâhın pencereye bitişen ucuna oturup dışarı bakar ve kendime ben mutlu bir adam mıyım? diye sorardım. İyi kötü bir dükkânım vardı, iyi kötü bir karım vardı, başımı sokacak bir evim, evde kaynayan bir tencerem, iki çocuğum vardı. Öyleyse mutlu olmalıyım diye mırıldanırdım.

Böyle derdim demesine de, karşımdaki aynaya ilişirdi gözüm. Masmavi bir adam görürdüm aynada, ucuz ve mavi bir etek astarı gibi çekmiş, buruşmuş bir yüz. Sanki yüzümün çizgilerine mavi bir mürekkep dolardı. Terk edilmiş bir ev köpeğini andırırdı duruşum. Sebepsiz yere fermuar demetlerini indirirdim raftan, hiç lüzumu yokken düğme kutularının yerlerini değiştirirdim. Dükkânı süpürmeye kalkardım ve aynada gördüğüm, terk edilmiş, mavi ev köpeğini unutmaya çalışırdım.

İşte bu yüzden, eteklerine ılık bir denizin dalgaları vuran bir kum tepeciğinden aşağıya yumuşacık yuvarlanır gibi, kendimi bu garip oyunun içine bıraktım.

Oyun, Turcan'ı tanıdıktan sonra başladı. Ondan önce bitişimdeki dükkânda varis çorabı satan yaşlı, sessiz bir Yahudi vardı. Sabahları karşılaşırsak merhaba komşu der, dükkânına girer, oturur, akşamları sessizce giderdi. Bir gün sessizce öldü. Yahudi'nin dükkânını Turcan aldı. Böylece sessizlik de ölmüş oldu. Bana kalsa, kelinin kestane rengi ufak bir perukla örten ve attığı her adımla sokağa keskin ve tütünümsü bir koku bırakan bu adamla karşılaştığımızda, kuru bir hayırlı olsun deyip tanışmayı geçiştirecektim.

Ama öyle olmadı. Bir gün kapıya bir kamyonet yanaştı ve boy boy aynalar indirilirken, hamallarla Turcan arasında tartışma çıktı. Turcan aynaların yarısını indirmiş olan hamalları kovdu ve benim dükkânımdan içeri başını uzatarak; teklifsizce, kırk yıllık dostmuşuz gibi, iri çakır gözlerinde tuhaf bir ifadeyle, beni şaşırtarak ve hatta korkutarak,

ama çok neşeli, çok da samimi görünerek, bir omuz atar mısın komşu? diye sordu. Bir şey diyemedim, bir limon eksiliği vardı ağızımda, konuşmaya kalksam buruş buruş çıkacaktı sanki kelimeler. Dükkândan çıktım, aynaları sırtlayıp onun dükkânına taşdım.

O gün Turcan beni öğle yemeğine, böylece kadın hikâyelerine götürdü. Rakı içtik, piyaz, lakerda yedik. Turcan hep kadınlardan söz etti. Dikkat ettim de sanki onun anlattığı kadınların tümü, adeta kemiksizdi. O kadınların ellerini düşünüyordum, tenlerinin beyazlığından gözlerim kamaşıyordu. Sonra ne kadar da konuşkan ve sıcaktılar onun anlattığı kadınlar. Gülmeyi biliyorlardı.

Bu kadarla kalsa iyiymi. Cep telefonundan hep kadınlar aradılar Turcan'ı. Açık saçık konuştu onlarla, büyük kahkahalar attı, arada bir geçirdi. Gülerken alnı terliyordu, terini silerken peruğu oynuyordu. O, kadınlarla; adeta kemiksiz ve alabildiğine beyaz olduklarını tahmin ettiğim kadınlarla konuşurken, ben dünyada ne kadar çok ve güzel kadınlar olduğunu düşündüm. Dünyadaki güzel kadınları düşünürken karım aklıma hiç gelmedi. Eski yaralarım sızladı. Sanki büyük bir yumruk yemiş de içeri göçmüş gibi duran göğüs kafesim, içimdeki sıkıntıya dar geldi, bütün o kadın hikâyeleri derin ve ölümcül bir acı gibi içimi sardı.

Birkaç gün sonra Turcan beni iki arkadaşıyla tanıştırdı ve akşam yemeğine götürdü. Kadın hikâyeleri çoğaldı, çeşitlendi. Onlar; boyları uzun, paltolarını omuzlarına alan, cep telefonlarından durmaksızın kadınların aradığı üç erkek, çeklerden, vadelerden ve kadınlardan konuştular. Ben onları dinledim, gülmekte geç kaldım, anlamakta zorluk çektim. Sonra onlar anlattıkları kadınlarla buluşmak üzere geç bir saatte kalktılar; ben manalı bir gülüş takındım, anlıyormuşçasına başımı salladım. Hesabı ödetmediler bana. Babacan tavırlarla gülümsediler, omzuma pat pat vurdular.

Lokantadan çıktığımızda nazlı bir kar atıştırıyordu. Onlarla daha önce hiç yaşamadığım bir samimiyetle vedalaştım, üç erkek otoparktan getirtilen arabaya gösterişli edalarla binerlerken, ben taksiyle giderim dedim, bir taksiye işaret ettim. Duran taksinin kapısını açıp, binmeden onlara el salladım. Üç erkeğin bindiği araba, gündüz kalabalığından eser kalmamış caddedeki sokak lambalarının ışığı altından geçerek ve üç erkeğin kahkahaları gibi, gürültüyle kayboldu, ben dönüp taksiciye eyvah, dedim. İçerde bir şey unuttum, sen beni bekleme, git. Taksinin kapısını kapatıp lokantaya doğru yürüdüm. Bir sokağa girip taksinin sesini dinledim. Şoförün bir müddet beklediğini, sonra öfkeyle gaza bastığını ve arabasını bağırarak boş caddede kayarak uzaklaştığını duydum. Saklandığım yerden çıktım, yürümeye başladım. Ayakkabılarımın içine koyduğum mukavva parçaları inceldi, göğüs kafesim içeri çöktü, yüzümün acılaştığını hissettim, kardandır, rüzgârdandır dedim kendime.

Oturduğum sokağa girdiğimde, evler arasında gerili iplerdeki yıpranmış, yoksul çamaşırlar keyifsizce sallanıyordu. Sokak lambalarının maviden turuncuya dönen ışıkları, çoktan yatmış mahallelinin karanlık pencerelerinde yansıyor. Evime yaklaştıkça içimde tuhaf bir sevinç büyüdü. Beni acıklı bir sona götürecek oyunun ilk adımını kapımın önünde attım. Omuzlarıma bir diklik geldi, sanki boyum uzadı. Soğuktan morarmış ellerimle olmayan sakallarımı sıvazladım ve anahtarım olduğu halde, otomatın bozuk olduğunu bile bile, aşağıdan zile bastım. Sonra başımı kaldırıp yukarı baktım. Benim dairemın ışıkları yanıyor muydu, yanmıyor muydu, hatırlamıyorum. Çünkü baktım ama görmedim,

gözlerimin önünden türlü türlü halleriyle kadınlar geçtiler. Bu yüzden pazen geceliğinin üstüne bir hırka alarak, beş katın merdivenlerini telaşla inen ve bana kapıyı açan karımın yüzünde, var olduğunu çok sonra hatırladığım endişeyi o an fark etmedim.

O gece uyurken hep gülümsediğimi biliyorum.

Bunun gibi tam beş gece yaşadım. Kısa aralıklarla beş gece... Ancak her gece bir öncekinden daha tatsız oldu, Turcan ve arkadaşları her seferinde bana bir öncekinden daha az ilgi gösterdiler. Beşinci gecenin sonunda beni tuvalette unuttular. Ben bir avuç küldüm, üfleyip dağıtmışlardı.

Altıncı gece hiç yaşanmadı, çünkü beni bir daha çağırmadılar. Ama ben kendi kendime bu gecelere devam ettim.

Kime oynadım bu oyunu, niye oynadım? Bilmiyorum. Ama oynarken hoşlandım, mutlu oldum. Hepsi bu. Böyle olacağını bilseydim, hiç oynar mıydım?

Altıncı gecenin yaşanmayacağını anladıktan sonra, kendime üç soru sordum.

Bir: Bu beş gecenin sonunda beş kat aşağıya inip bana kapıyı açan karımın yüzünde gördüğüm şey endişe miydi?

İki: Eve geldiğimde içerisinin sıcak olduğunu hayal meyal hatırlıyordum. Acaba içkinin verdiği sıcaklıktan mı üşümemiştim, yoksa karım bütün gece beni beklemiş ve beklerken sobaya kömür atmış olduğu için mi sıcaktı ev?

Üç: Bu gecelerin sabaha yakın saatlerinde, kadın hikâyeleriyle dolu hayallerden uykuya geçmek üzere olduğum anlarda, karanlıkta karımın gözlerini yüzüme diktiğini, tırnakları kesik, uçları ateş gibi yanan kemikli parmaklarıyla alnımın terini sildiğini hissediyor, ama rüya gördüğümü sanıyordum. Hatta, o güzel kadınlarla dolu hayallerime giren bu kemikli parmaklar beni sinirlendiriyordu ve bu yüzden huzursuz bir uyku uyuyordum. Bu his bir rüyanın sonucu muydu, yoksa o kemikli parmaklar gerçek miydi?

Sonra uzun uzun düşündüm. Sorularımın cevaplarını buldum.

Bir: Bu beş gecenin sonunda eve her gelişimde karım endişeliydi. Beni merak ettiğine dair kırık ve tedirgin kelimeler fısıldadığını, ona kan çanağına dönmüş gözlerle ve öfkeyle baktığını, cevap vermediğimi hatırladım.

İki: Bu beş gece boyunca soba hep yanmış, yani karım beni beklemişti. Çünkü sabahları mahmur gözlerle kalktığımda, sobada gecenin geç saatlerinde atılan iri bir kömür parçasının ferî sönmüş korunu buluyordum.

Üç: O kemikli ama şefkatli dokunuşlarla alnımın terini silen parmaklara, arzuladığım şeyler olmadığı için kızıyordum. Ama sert bir hareketle uçları kor gibi yanan parmakları ittikten sonra, bastırılan bir hıçkırığın, zayıf ve yorgun bir bedenin içinde dağılıp kaybolduğunu da duyuyordum.

İşte bu yüzden altıncı gece oyununa başladım.

Dükkânımda, kendi sessizliğimin içinde oturuyordum. Yan taraftan Turcan'ın topuklu ayakkabılarının sesleri, kesme camlardan çıkan çınlamaları andıran kadın kahkahaları geliyordu. Turcan'ın yanında bir yığın kadın olduğunu düşündüm. Adeta kemiksiz, tenleri parlak, konuşkan, cıvıltılı kadınlar... Sonra akşam oldu, karşımdaki eczanenin, sahafın ve büfenin birer birer yanan ışıkları, parke taşlı sokaktaki su birikintilerine yansıdı. Şehrin

yorgun ve belleri bükülmüş insanları adımlarını hızlandırdılar. Ben ışıkları yakmayı unuttum. Turcan'ın dükkânından kadınlar çıktılar; çünkü vanilya, leylak, limon çiçeği, hindistancevizi kokuları duydum. Gözlerimi yumdum, bu tuhaf ve kokulu görünmez bulutların içine gömüldüm. Sokakta sesler azaldı, bütün dükkânlar kapandı. Dükkânların ve evlerin çöpleri sokağın ortasına yığıldı. Sokağın sesleri değişti. Kaba seslenmelere, küfürlere, çığlıklara, polis sirenlerine, koşan adımlara dönüştü. Gece oldu, gece ilerledi.

Gün boyu oturduğum yerden kalktım; atkımı boynuma doladım, paltomu, şekilsiz başıma küçük gelen kasketimi giydim; dükkânı kapadım, kepenkleri indirdim; yavaş yavaş yürümeye başladım. Caddeye çıktım. Cadde boyunca bir aşağı bir yukarı yürüdüm, kaç kere? Hatırlamıyorum. Sonra ara sokaklardan birinde, dört basamakla aşağı inilen, küçük, basık ve ucuz bir meyhaneye girdim. Yarım ufak rakı içtim küçük yudumlarla, ağırdan alarak. Saati baktım, daha çok erkendi. Rakımı içerken sık sık gözlerim doluyordu, elim tersiyle siliyordum, etrafa karşı gözüme sigara dumanı kaçmış gibi yapıyordum.

Meyhaneden çıktım, yine bir aşağı, bir yukarı yürüdüm cadde boyunca. Üşüdüm, kadınlı erkekli grupların hep bir ağızdan şarkılar söyledikleri meyhanelerin önünden geçtim. Pavyonların neonlarını uzaktan izledim, kapılarının yanlarına astıkları camekânların içindeki dansöz fotoğraflarına bakacak kadar yaklaşmadım hiçbirine. Caddenin ortasına park etmiş polis arabaları vardı, kedi çığlıkları duydum, tinerci çocuklar yuvarlandılar önümde, geçkin kadınların yürek dolusu bedduaları ilitti kulağıma. Yürüdüğüm yol bitti, yeniden başladım; bitti, bir daha yürüdüm.

Ayakkabılarım ıslandı, üşüdüm. Dükkâna döndüm çaresiz, ama önce köşedeki tekeli bayiinden bir şişe şarap aldım. Usulca kepenkleri araladım, kilidi açarken ellerim titredi. Bir hırsız gibi süzöldüm dükkânıma, ışıkları yakmadım. Tezgâha geçip tabureme oturdum. Şaşkındım, garip bir şekilde heyecanlıydım, olmayan bir şeyi oluyor gibi yapmanın zorluğundan yorulmuştum, bu yüzden elektrik sobasını yakmayı unuttum.

Birden ağlamak geldi içimden. Başımı kollarıma dayadım, ağlarken uyuyakalmışım. Uyandığımda sırtım buz gibi olmuştu, tezgâhtaki küçük lambayı yakıp saate baktım, altıncı gecede eve dönmek için iyi bir saatti. Şarap şişesinden bir-iki büyük yudum içtim, mantarını kapatıp şişeyi tezgâhın altına sakladım. Yine bir hırsız gibi süzülerek dükkânımdan, evime gittim.

O üç soru beni hep meşgul etmişti ya, bu sefer aşağıdan baktım evimin pencerelerine. Ağlamaklıydım. Karıma sarılmak istedim, omzuna yüzümü gömeyim, bu gece ben hiçbir yere gitmedim diyeyim... Çıkıntılı kürek kemiklerini ellerimin altında hissettim karımın. Sonra kaburga kemiklerini, parmaklarındaki fırlamış kemikleri hatırladım, sarıya çalan esmer yüzündeki donukluğu, cansızlığı. Pencereler, açık olan televizyonun ışıklarıyla renkten renge giriyordu. Uyumamıştı o kemikli kadın.

İşte o öfke, beni bu anlamsız oyuna sürükleyen o öfke, içimde birdenbire büyüdü. Haksızlıktı, biliyorum... Ama oldu. Zile her defasından daha uzun, daha öfkeli bastım. Telaşlı adımlarla, merdivenleri adeta koşarak inen karımın yüzüne bakmadım. Ağlayarak uyuduğum sırada –dükkânda– rüyalarımın giren, renkleri tatlı, kemiksiz, yüzleri cıvıldağan kuşları andıran kadınların hayalleri bozulacak diye korktum. Karımın küskün ve kırık sesiyle mırılda-nırcasına bir şeyler sorduğunu duydum. Kes! dedim sert bir sesle. Elbiselerimle yatağa uzandım. Sızdım.

Aslında sızmadım. Kendimdeydim, uyumuyordum. Ama bir sarhoş horultusu çıkıyordu ağzımdan. Karımın incecik bir sesle hıçkırdığını duydum ve yüzüme geniş bir gülümsemenin yayıldığını, bu gülüşe hâkim olamadığımı hissettim. Sirtüstü yatıyordum, ama sanki ayakucumdaki pencerenin camları tavana yükseldi, açık gözlerimle odanın tavanını kaplayan bu camda, yüzümü gördüm. Yüzümdeki gülümseme, odaya süzülen ay ışığının aydınlığında geniş ve kanayan bir yarayı andırıyordu. Kâbus gördüğümü düşündüm.

Yedinci gece aynı meyhaneye gitmedim. Param yoktu oraya verecek. Peynir, turşu ve çerez aldım. Tezgâha yaydım hepsini, bir gazete kâğıdının üstüne. Kalan şarabı da içtim. Fazla para gitmesin diye elektrik sobasını arada bir söndürdüm. Paltomu omuzlarıma aldım. Yine uyuyakaldım. Bu sefer ağlamadım, rüyalarımdeki kadınlarla daha ileri gittim. Yine sabaha karşı eve döndüm. Yine zili aşağıdan çaldım. Karımı bu defa azarlamakla kalmadım, omuzlarından sertçe ittim. Sabah kalktığımda karımın bana küsmüş olduğunu anladım. Güldüm kendi kendime. Pazar parasından başka oğlana ayakkabı almak için de para istedi, güçlük. Hem küstü, hem para istemeye mecburdu. Önüne atar gibi bıraktım parayı.

Birkaç gün sonra dükkâna şişman ve dudaklarının üstü terli bir kadın geldi. Astarlık kumaş, tela, ekstrafor, düğme, fermuar bilmem ne, bir yığın şey aldı. Aceleciydi, telaşlıydı, konuşkandı. Giderken çantasını unuttu, hiç ses etmedim. Kadın çıkar çıkmaz çantasını karıştırdım. İçindeki ruju nasıl o kadar çabucak alıp kasaya attığımı ve çantayı elime alıp dükkândan çıkarak kadının arkasından bayan! Çantanızı unuttunuz! diye koştüğümü bilemiyorum. Çabucak yaptım bu işi. Kadın çantasını aceleyle kontrol ettikten sonra defalarca teşekkür etti. Kalbim çantada rujun olmadığını anlayacak diye küt küt atıyordu, ama rujunu aldığımın farkına varmadı. Dürüst, namuslu bir yüzle gülümsedim kadına, sonra bu küçük aksilikten zararsız kurtulmuş olduğu için memnun kadının ağır kalçalarını sağa sola savurarak kalabalığın içine karışmasını seyrettim. Şehrin insanları sokaklardan caddeye akıyordu, kalabalıktı. Onları birkaç saniye seyretmekten bile bunaldım, dükkânıma döndüm. Kasanın çekmecesinden ruju çıkarırken ellerimin niye bu kadar titrediğine şaşıtm, bir koru avuçlamışım gibi yanmasına da. Avucum terledi. Ruju bıraktım, avuçlarımı pantolonuma sildim, tekrar elime aldım.

O gece eve gidip erkenden yattığım, karımın çocuklara susun, babanız çok yorgun, uyuyor dediğini duyduğum sırada hep o ruju düşünüyordum. Kanı andıran kırmızısını, yumuşaklığını...

Ertesi gece dükkânda yemeğimi yedim, şarabımı içtim. Eve telefon edip, karımın heyecanlı ve korkmuş sesiyle alo! alo! dediğini duydum, hiç konuşmadan telefonu kapattım. –Bunu daha sonra sık sık yaptım. Şanslıydım, ben evdeyken de birkaç kez telefon çalmıştı, açmıştım ve yanlış numara deyip kapatmıştım, gerçekten yanlış numaraydı. Ama karım kederli gözleriyle bana bakıp erkenden yatmaya gitmişti.–

Karşı komşum sahafın hatırlı müşterilerinin zoruyla aldığı, ama satma ihtimali olmadığı için paket yaparken kullandığı, sağa sola –bana da– dağıttığı o alelade dergileri okudum bir süre. Çok şiddetli bir yağmur yağıyordu. Aralanmış kepenklere vurduğunu duyuyordum. Sanki yağmur, benim gizlice yaptığım bir işi örtüyordu, saklıyordu, gürültüye boğuyordu. Ruj tezgâhın üstündeydi. Soyundum, gömleğimi çıkardım. Dudaklarıma ruju sürdüm,

gömleğimin yakasına rujlu dudak izi çıkardım. Fanilamın ucuna da değdirdim azıcık.

Öyle uzun süre bakmışım ki gömleğimdeki ize, o esnada o kadar çok ve çeşitli kadın geçmiş ki aklımdan, öylesine kendimden geçmişim ve o kadar uzun zaman kalmışım ki o halde, üşümüşüm. Kendime geldim, aceleyle giyindim. Tam çıkacakken aynaya ilişti gözüm. Mavi yüzlü ve kırmızı rujlu, çok hazin bir adam yüzü gördüm aynada, irkildim. Bir peçeteyle dudaklarımı sildim. Öyle çok sürttüm ki peçeteyi dudaklarıma, dudaklarım kızardı, rujlu gibi göründü. Bir müddet oturdum, dudaklarımdaki kırmızılığın geçmesini bekledim.

Ruj lekesini ertesi sabah fark eden karımın bütün gün ağladığını çok sonra öğrendim.

Aradan zaman geçti. Haftanın birkaç günü vakitlice eve gittim. Diğer günler dükkânda radyo dinledim, hayaller kurdum. Karımın küskün bir yüzle etrafımda dolanmasından, yalvaran gözlerle bana bakmasından hoşlandım, gizli gizli ağladığını hissettim, gülümsedim. Ağır bir hastalığın pençesine düşmüş gibi uykusunda inlediğini duydum. Bütün bunlar ne kadar sürdü, kestiremiyorum. Ama her geçen gün bu oyundan daha da hoşlandım. Artık benim de bir kadın hikâyem vardı ve buna tek inanan da karımdı.

Çelimsiz, alımsız, kemikli; uzun zamandır yaşlarla örtülü, derin bir kederle bakan iri gözleri bir güzellik değil, ağlama hissi uyandıran karım günden güne zayıflarken; ben, olmayan bir kadın hikâyesinin sonunu yazmaya çalışıyor ve çocuklarımı okşamayı bile unutuyordum.

Bir akşamüstü dükkâna gelen bir satıcıdan, üzerinde küçük mavi kalpler olan kırmızı bir kravat aldım. Satıcı gemilerde çalıştığını söylüyor, bu kravatı da Avrupa'dan getirdiğine yemin ediyordu. Satıcının İstanbul dışında denizli bir şehir gördüğüne bile inanmadım. Kravatı acı kahverengi yün gömleğimin üzerine taktım. Pek uymamıştı biliyordum, ama hiç aldırış etmedim. Tuhaf bir sevinç vardı içimde, sanki o kravatı kendi ellerimle almamıştım da, hiç beklemediğim bir hediye gibi, bir anda avucumun içinde bulmuştum.

Radyoyu açtım, sevdiğinize her fırsatta seni seviyorum deyin, diyen spiker kızın sarışın mı esmer mi olduğunu düşünürken, birden müşteri bastırdı. Onlara pek neşeli davrandım, tavana yakın duran kutuları indirtip, bir sürü astar topu açıtırıp, hiçbir şey almadan gidenlere bile kızmadım. Terzi Mukadder ablanın çırağına borçlarının çok biriktiğini söylemedim.

Sonra herkesle birlikte dükkânımı kapattım, gece kravatım boynumda sokaklarda dolaştım, sonra yine dükkâna döndüm, bir kutu konserve patlıcan kızartması açtım, iki şişe bira içtim. Sonra eve gittim. Karımın bir zamandır hep ağlamaklı olan bakışlarının kravatıma takıldığını, kanı çekilmiş gibi bir anda çöktüğünü gördüm. Bana tek kelime etmeden yattı. Ertesi sabah, her zaman yaptığığın aksine pantolonumu, gömleğimi askıya asmayıp öylece bırakmış, kravata el sürmemiş olduğunu gördüm. Giyinirken gözümün ucuyla onu izledim, kravatımı uzun uzun bağlarken bana bakmıyordu, yüzünü dönmüyordu, hep bir şeylerle uğraşmaya çalışıyor, çocuklara sebepsiz yere bağırıyordu. Gülümsedim.

Garip olan şuydu ki, bütün bunlar karımı bir sevgilim olduğuna inandırdığı halde, bana yetmiyordu. Şimdi bütün olup bitenlerden sonra düşünüyorum da, o gün dükkâna gelip toplu sipariş veren ve parasını tıkr tıkr ödeyen, benim büyük bir şans sandığım adam, karımın kara kaderi miydi?

Günler uzamış, bahar gelmişti, sokaktaki kesilmiş ve üzerinden yüzlerce defa ağır tekerlekler geçmiş ağaç kütüğünün dibinden birkaç filiz fişkırmıştı. Karım bahara rağmen ölesiye mutsuzdu.

Sabahın erken bir saatiydi, büfeci dönerini daha şişe dizmemiş, tembel sahaf dükkânını henüz açmamışken, yaşlıca, elleri terli bir adam girdi içeri. Emekli olmuş, karısına bir dükkân açacakmış, nakit parası varmış. Anlaşırsak bir yığın şey alacakmış. Acaba ona yardımcı olur muymuşum? Garip bir müşteriydi, safçaydı biraz, işten hiç anlamadığı belliydi. Öğlene kadar sürdü pazarlığımız. Hayatımın en büyük satışını yaptım. Evde canı sıkılan karısına dükkân açan adama, dünyanın malını sattım. Paranın yarısını hemen ödedi, üstü için bir çek yazdı. Bir anda çok param oldu. Çok sevinçliydim, neşeliydim, ama akşama doğru bu çok paradan korktum. Duramadım dükkânda. Paramı cebime koyduğum gibi çıktım.

Hep uzaktan baktığım, kapısından girmeye asla cesaret edemediğim bir pavyona gittim. Cebimdeki para beni sarhoş etmişti. Kapıdaki fedailer güldüler, daha çok erken dediler. Saat on ikiye doğru gel. Peki dedim. Ne yapacağımı bilemiyordum. Bir an aklımdan dükkâna gidip oturmak geçti, ama canım istemedi. Çünkü bahar gelmişti artık. Havada çiçek tozu kokusu vardı. Kapalı kepenklerin ardında, sessiz ve ışısız, öylece oturmaktan çok sıkılmışım.

Bir meyhaneye gittim. Girerken cebimi yokladım. Param yerinde duruyordu. Ama içemedim, sarhoş olurum da paramı çalarlar diye korktum. Sonra param yok da içemiyorum sanmasınlar diye, bir sürü meze söyledim. Yoğurtlu bakla söyledim mesela, sonra enginar söyledim, yıllardır yememiştım. Karışık et söyledim, bir daha söyledim. Rakıyı çaktırmadan yere döktüm. Sık sık saatime baktım. Ancak dokuz olmuştu. Sinemaya gideyim dedim, gittim. Filmdeki çıplak kadınlara iştahla baktım. Sinemadan çıktığımda vakit gelmişti. Ama aynı pavyona değil, bir başkasına gittim.

Tuhaftı, sanki paramın var olduğunu biliyorlardı, itibar gösterdiler kapıda. İçeri girdim, bir masaya oturdum. Kravatım boynumdaydı. Çok heyecanlıydim. İlk defa gidiyordum, korkuyordum da. Belli etmemeye çalışıyordum korkumu. Bir kadın geldi, masama oturmak istedi. Kekelediğimi, terlediğimi hissettim. Zorlukla, oturun tabii diyebildim. Sonra kadın bana sırnaşmaya başladı. Beyaz bir kadındı, tam düşündüğüm gibiydi, ama durmadan konuşuyordu, gürültüden ne dediğini de duymuyordum, ağzına bakıyordum kadının, durmadan açılıp kapanıyordu ağzı, çürük bir dişi vardı, kokuyordu. Sonra o beyaz kadının terli, sarkmış koltukaltlarına ilişti gözüm, yakası alabildiğine açık mavi elbisesinin koltukaltlarına gelen kısımları kapkara olmuştu. İçki içiyordu kadın, ben de içiyordum.

İçtikçe rahatlıyordum, berraklaşıyordum. Önce havadan sudan söz ettim, bir ara sigara aldırma bahanesiyle paramı gösterdim. Sonra bir cesaret geldi üzerime. Uzun boylu, dik omuzlu oldum. Bir tek şey istiyorum senden dedim kadına. Parası neyse vereceğim. Kadın

onunla yatmak istediğimi düşündü, şöyle bir süzdü beni, dudaklarının alaylı bir ifadeyle büküldüğünü gördüm, kanım çekildi, eski yaram, eski korkum, beni hiç terk etmeyen...

Emret koçum, dedi kadın; pahalıyım dır yalnız. Ona göre. Gözüm renk renk ışıkların kadının yüzünü her an başka bir renge boyadığı mekânda, ikide bir flaşını patlatarak yılışık bir ifadeyle gezen fotoğrafçıyı arıyordu. Seninle resim çektirelim dedim, ama samimi bir resim olsun. Bana, beni seviyormuşsun gibi bak.

Kadın öyle uzun güldü ki, yumruklarımı sıktım. Ayıp ettin aslanım, dedi kadın. Ver parasını, bak nasıl seviyorum seni. Sonra daha bir şey dememe kalmadan, fotoğrafçıya seslendi, yanıma yanaştı, başını göğsüme koydu, bir koluyla belime sarıldı. Şaşkındım, sanki bu teklifi yapan ben değildim. Elimi nereye koyacağımı bilemiyordum. Fotoğrafçı sen de sarılsana abi dedi, kazık gibi duruyorsun. Eliyle tutup başımı kadına çevirdi, benim kolumu kadının çıplak ve yağlı omzuna koydu. Ablamın gözlerine bak, dedi. Gül biraz be abi!

Flaş patladı, bir daha, bir daha. Kadının çok eğlendiğini fark ettim. Fotoğrafçıyla bir olmuşlar, beni şekilden şekle sokuyorlardı. Yanağını yanağıma dayadı, beni öptü, sonra ruj izini silerken fotoğrafçıya gülümsedi, kollarımızı iç içe geçirip içki içtik. Sonra kadın sıkıldı. Haydi, yeter bu kadar dedi fotoğrafçıya. Yaylan bakalım artık.

Sabaha karşı fotoğrafçı masaya bir yığın fotoğraf bıraktı. Kadın içlerinden birini beğendi, dur lan dedi, bir de arkasını yazayım şunun. Parmaklarını şaklatarak garsonu çağırdı, bir kalem versene dedi. Kalem isteyen parmakları havada titreşiyor, telaşla bekliyordu. Garson hesabı yazdığı kalemi uzattı ka-dına, bu eğlenceye katılmak isteyerek kalçasını masaya dayadı, elini beline koyup seyretmeye başladı. Kadın kalemin tepesini ısırды, sonra adın ne aslanım senin? dedi. Ne yapacaksın? dedim. Yazıcaz anam, dedi. Boş ver adımı, dedim. Ee, ne yazıcaz peki? dedi. Bu tuhaf isteğim, bütün pavyon çalışanları arasında kısa sürede duyulmuş olmalıydı ki, garson atıldı, en büyük aşkıma yaz abla dedi. Güzel lan, afferim, dedi kadın; öylece bakıyordum. Şaşkın, ufalmış... En büyük aşkıma, cansız bir hatıra yazdı. Sonra bana döndü, benim adım ne olsun, dedi. Nasıl? dedim; adın ne senin? Afişte Cansev yazıyor, ama sen ne istersen o olurum hayatım, dedi kadın. Resmin arkasına ne yazayım? Cansev iyi dedim, güzel işte. Hay hay, dedi kadın; sen nasıl istersen öyle olur aslanım, parayı veren düdüğü çalar. Cansev diye yazdı, imzaladı. Sonra kıkır kıkır güldü. Dur şunlara bir daha bakayım, dedi; resimlere tek tek baktı, bir ikisini beğenmedi yırttı, kötü çıkmışım dedi. Sonra, kimi kandıracan koçum bunlarla? dedi. Arkadaşlarına hava mı atıcan? Hiç cevap vermedim. Acıyormuş gibi gülümsedi bir müddet, sonra beklemekten sıkıldı. Aman bana ne be! diyerek kalktı. Ayakta duramıyor, sallanıyordu. Eğlence bitmiş, sinema dağılmış gibi ciddileşti yüzü. Öde şu borcunu da, gidelim artık, dedi. Kısa, küt parmaklı, kurumuş kan rengine boyanmış uzun tırnaklı elini uzattı.

Pavyondan çıktığımda param epeyce azalmıştı, ama ceketimin cebinde bir sürü fotoğraf vardı, üstelik imzalı. Dükkâna gittim, kepenkleri aralarken çok gürültü çıkardım. İçeri girdim, tezgâha oturdum, bütün fotoğraflara teker teker baktım, kadının kargacık burgacık yazısını okudum, gülümsedim. Sonra fotoğrafların üzerinde pavyonun adı yazan karton kaplarını çıkardım, yırttım. İmzalı olan fotoğrafı cebime koydum, diğerlerini tezgâhın üstüne yaydım. Gün doğarken eve gittim. Zili aşağıdan çaldım. Karımın ayak

seslerinin artık telaşlı ve ürkek sesler olmadığını, adımlarını sürükler gibi yürüdüğünü hissettim. Gözlerime bakmadı, kapıyı açtıktan sonra yine aynı bezgin ve yorgun adımlarla merdivenleri çıktı, hiç konuşmadan yattık.

Ertesi sabah mahsustan o ceket giymedim, baharı bahane ederek gömlekle çıktım, dükkâna geldim. Sonra, akşam karımın çok durgun olduğunu gördüm. Sessizdi, beni görmüyor gibiydi, küs bile değildi, çok tuhaftı hali. Çocukların gürültüsüne hiç aldırış etmedi. Sabah oğlan geldi yanıma, baba biz bugün dayımlara gidicez, dedi. İyi, gidin dedim; aldırmadım.

O gün içime bir sıkıntı çöktü, yüz kere baktığım fotoğrafları tezgâhın üstüne tekrar yaydım, hep Turcan'ın yolunu bekledim. Turcan görünmedi, dükkâna kalfası baktı. Akşam mezeciye uğradım, yine dükkânda içmeyi kuruyordum, sonra birden vazgeçtim. Ayaklarım eve sürükledi beni.

Kapımın önü kalabalıktı. Mavili kırmızılı ışıklarıyla bir polis arabası, bir de cankurtaran duruyordu kapının önünde. Şaşkın bir yüzle yürüdüm evime doğru, güneş batmıştı, sokak lambaları yanmıştı, polis arabasının ve cankurtaranın dönen ışıkları yansiyordu camlarda. Bir hareketlenme oldu, karşı komşu beni görünce, kocası geldi! kocası geldi! diye seslendi polise.

Başım döndü, ne oldu pek hatırlayamıyorum. Sedyeye konmuş siyah bir torba çıkardılar kapıdan. Cankurtarana koydular. Beni eve bırakmadılar. Birkaç gün sonra eve gittiğimde, tavanda avize çengelinin bulunduğu yerde sıvaların dökülmüş olduğunu gördüm. Karım kendini asmış. Çamaşır ipiyle. Çocukları abisine bırakmış. İpin ucunda öylece sallanan hali karşıdaki apartmanın penceresine yansiyormuş güneş vurdukça. Üst katın dikkatini çekmiş. Yemek masasının üstünde mavi kalpli kırmızı kravatla, Cansev'le çekilen resmimiz duruyormuş. Onları hep almış polisler.

Kemikli bir kadındı karım.

Evet, güzel değildi, ama kalbi olan bir kadındı.

Ben yok sandım.

SODUK GEÇEN BİR KIŞ

Yatarken kat kat giyindiğı, iki küflü yorgan ve güve yenikleriyle dolu battaniyenin üstüne, bir de eski paltosunu örttüğü halde, gece boyunca soğuktan uyuyamamıştı Semavi Bey. Oysa hazırlıklıydı bu soğuk kışa. Sonbaharın tatlı serinliğinin kendini hissettirmeye başladığı ilk günlerde, yıllar boyunca büyük bir sabır ve aptalca bir sevinçle evinin tüm duvarlarını sarmış olan sarmaşıkların birdenbire kızarmasına bakarak, "Bu kış çok soğuk geçecek..." diye mırıldanmış ve derhal tedbir almıştı.

İçinde yaşadığı alt katın bütün pencerelerine sünger geçirmiş, rutubetten çürümüş balkon kapılarının altlarını gazete kâğıtlarıyla doldurmuş, üst kata çıkan merdivenin boşluğunu kapattığı tahtaların aralanan yerlerine eski çarşafı tıkamış, ama bütün çabasına rağmen rüzgârın adeta evin içinde uğuldamasına, duvarların neredeyse buz tutmasına engel olamamıştı. Bu kış, önceki kışlardan daha tatsız ve daha acımasızdı.

Aslında mevsimlerin bir önemi yoktu Semavi Bey için. Ne baharın ilk tomurcuklarından, ne Boğaz'ın üstünde birikerek sulara garip renkler veren sonbahar bulutlarından etkileniyordu. Ama vücudu yaşlandıkça sıcağa ve soğuğa daha duyarlı hale gelmişti. Yazın güneşin sarı ışıkları içini ısıtıyor, kışın soğuk kemiklerini donduruyordu, ama herkesten fazla. Yaşlandığını hissettiği günden beri, vücudunu nereye gitse peşinden gelen, manasız bir sevgiyi ona vermek için çabalayan bir köpek gibi görüyordu. Acıktıkça, susadıkça, üşüdükçe vücuduyla didişiyordu. Ama elemle geçmiş yılların kuruttuğu zavallı ruhu için bu vücut, halden hiç anlamıyordu.

Şimdi de gözlerini aralamış, hâlâ titremeye devam eden vücudunu dinliyordu. Ağır bir rutubet kokusu yayan yorganların altından kolunu çıkarıp, gece boyunca yanan, ama değil odayı ısıtmak, kendini bile ısıtmaktan aciz, sekiz dilimli elektrikli radyatöre dokundu. Radyatör, etrafında küçük, ılık bir alan oluşturmuştu sadece. Bu sekiz gariban dilimle kışın geçmeyeceğini biliyordu, kolunu içeri sokup yorganı başına çekti. Ağlamamak için kendini zor tuttu. Ateşe bakamadığı için her kış bu ağır eziyeti çekiyor, boşa akan sular gibi hovardaca harcadığı senelerinin kışlarını hep böyle acı çekerek geçiriyordu. Tuhaf tabiatı ve garip korkularıyla tanıdık kapılardan nazikçe kovulan, kendi kaderinin acımasızlığına terk edilmiş bir adam olarak mutsuz ve kırgın yaşıyor, ruhunun ölümü karşısında, vücudunun iyi kötü çalışmasına, her bir hücresinin yaşama içgüdüsünün sadık birer temsilcisi olarak hayata devam etmelerine şaşıyordu. Aklını adeta uyuşturmuş, ömrünü ürpertici bir kölelik haline getiren o olayı hafızasının en gizli köşesine atmıştı. Ateşe bakmadıkça ruhu kıpırtısız bir deniz gibi sakin olabilirdi. Ama ateş... Kahrolası kışlar, bu yüzden, ateşe bakamadığı için büyük bir eziyet haline geliyordu.

Yorganı kaldırıp yatak odasının penceresini tamamen sararak, yıllar önce büyük bir kısmı yandığı ve bir daha el sürülmediği için bir kara kül yığını ve anılar çöplüğü haline gelmiş olan üst katın, dışardan hâlâ görkemli görünen balkonuna tırmanmış olan sarmaşıkların arasından odasına süzülen ışıklara baktı, kışın bitmesine daha çok var, diye düşündü. Kar şimdilik durmuştu. Aldatıcı bir kış güneşinin ışıkları çizgiler halinde odasına doluyor, yüzünde yaprakların gölgeleri oynasıyordu. Derin bir mutsuzlukla gözlerini yumdu.

İçine küçük ve yalancı ümit kırıntıları saçan bu sahtekâr güneşin az sonra bulutların arasında kaybolacağını, havanın ansızın karararak yaralı ruhunu bir kez daha sızlatacağını düşündü. Bütün gün yine sıcak ama ateşi görmeyeceği yerleri bir bir dolaşacak, güneşin altın ışıklarını görmedikçe ısınmayan bu vücudu sıcak bir şeyler içerek avutmaya çalışacak, sonra herkesin evine çekildiği saatlerde bu görkemli viraneye dönüp, gelecek olan geceyi yine küflü yorganların altında titreyerek geçireceği için kederlenecekti.

Bir zamanlar pahalı tabloların, altın yaldızlı aynaların süslediği duvarların soğukluğunu, adeta teninde duydu. Çok üşüyordu. Bir an önce evden çıkmalı, her sabah fırından yeni çıkmış simitle çay içerek kahvaltı ettiği o kahveye gitmeli, sobaya sırtını dönerek oturmalı ve Boğaz'ın kirli köpüklü sularına bakarak, aklından geçen bin bir düşüncenin peşine takılıp, iyice ısınıncaya kadar oturmalı, sonra bir günün saatlerini daha orada burada tüketmeliydi.

Elbiselerini pijamalarının üstüne giydi. Kapıya geldiğinde, anahtarını yokladı, dönüp eve bir göz attı. Bir ölü çürüyor gibiydi evin hali. Babasının yaptırmak ve dayayıp döşemek için bir ömür verdiği bu evin, inleyerek tükenmesinden doyulmaz bir zevk alıyordu. Öfkeyle, zalimlikle, despotlukla geçmiş bir ömrün imzası olan bu evin acıklı hali, onun ziyan olmuş hayatının bir intikamıydı sanki. Kapıda bir an durdu. Sanki duvarlardaki rutubet lekeleri neşelendiler, radyonun içinden bir paslı tel daha koptu, evin arka odalarını tam manasıyla işgal etmiş olan küf, hep öfkeli halini hatırladığı o adamın yazıhaneye gitmediği zamanlarda, yakın gözlüğünü takıp, para işleriyle kendini unutacak kadar meşgul olduğu çalışma masasının çekmecelerine yürüdü. Ondan başka kimselerin duyamayacağı bu sesler ruhuna tatlı bir huzur verdi. Kapıyı çekip çıktı. Babasının İngiliz bahçelerinin resimlerine bakarak ve mütemadiyen bahçıvanı azarlayarak yaptırdığı bahçenin hali daha da hazindi. Kendi hallerine bıraktığı ağaçlar, yas tutuyor gibydiler. Kasvetliydiler, kuruydular. Kırık dökük boş saksılar karla dolmuştu. Bahçeden çıktı, bir menteşesi kopuk olan demir bahçe kapısı hayatındaki bütün başıboşluk gibi, öylece sallandı arkasından.

Buz tutmuş yokuşu inerken ısındığını, neşelendiğini hissetti. Dışarı çıkmak ona iyi geliyordu. Kasveti başına çöken evde, tıpkı bahçedeki ağaçlar gibi kuruyor, Boğaz'a bakan pencerenin önünde, göçmüş bir koltukta öylece oturup, saatlerce uzak bir noktaya bakıyor, ağlıyor, üşüyor, sık sık karısını hatırlıyordu. Bazen gözlerini Boğaz'ın pırıltılı ışıklarından alıp "Ben deli miyim?" diye kendine sorduğu oluyordu. Bir kibritin çakılışına, bir çakmağın alevine bile tahammülü yoktu, gürül gürül yanan bir soba görmek bile hasta olup yatmasına neden oluyordu. Bütün bunların sebebini biliyor, ama bu sabit fikirden kurtulmak için en ufak bir çaba harcamıyordu. Kanatsız bir kuş, kör bir köpek, karaya çekilip unutulmuş bir gemi gibi çaresiz ve suskundu. Birbirine benzeyerek geçen günler bütün duygulara uzak ve tatsızdılar.

Bir tek, parasının bittiği günler çok keyifli oluyordu. Hayatı bir oda ve bir salonda geçtiği için, böyle günlerde evin hiç kullanmadığı odalarını dolaşmaya başlıyor, babasının en çok sevdiği ne varsa; bir çeşm-i bülbül, bir saksonya porselen; bir müzik kutusu, kıymetli bir tablo, bir konsol saati; hangisi gözüne ilişirse, koltuğunun altına alıp, hemen, babası kendi babasının arkadaşı olan antikacıya gidip okutuyordu. Ama artık koltuğunun altına alıp gideceği ve üç otuz paraya elinden çıkmasına hiç üzülmeceği o şeyler

tükenmiş, sıra büyük parçalara gelmişti. Her gidişinde onu, getirdiği kıymetli antikalar yüzünden kapıda karşılayan, oturtacak yer bulamayan antikacıya, sahil yolundaki telefon kulübelerinden birinden telefon ediyor, –seneler önce kesilen telefonu kullanmak ihtiyacı duymadığı için açtırmamıştı– antikacı yarım saat içinde geliyordu eve. Topluca almayı kaç kere teklif etmişse de, Semavi Bey zalimliği ve sevgisizliğiyle hayatını zehirlemiş olan babasının değer verdiği ne varsa, onları tek tek satmanın zevkini kaybetmek istememişti.

Bugün de antikacıya telefon edeceği, bir kamyonetin bahçe kapısına geleceği ve evdeki eşyalara birer birer bakarak: Acaba hangisini satsam... diye zevkle düşüneceği günlerden biriydi. Bütün bunları aklından geçirirken hava ansızın karardı ve tipi halinde kar yağmaya başladı. Bir an önce kahveye gitmeliydi. Sobası iç tarafta olduğu için, kahvecinin kapağını açıp içine kömür attığını, kara kömür parçalarını adeta yutan alevlerin sobanın kapağını yalayarak dışarı taşıdığını görmediği bu kahveyi seviyordu. Yokuştan inip sahil yoluna çıktı, kahveye doğru yürüdü. Tipiden neredeyse önünü göremez olmuştu.

Kahvenin önündeki çınarın altına geldiğinde, bir gariplik olduğunu fark etti. Kahve kapalıydı. İyice yaklaştığında kapısının mühürlenmiş olduğunu gördü. Geceleri sobanın yandığı iç tarafta kumar oynatan kahvecinin sonunda yakalandığını anladı. Birden ortada kalmış gibi hissetti kendini. Büyük bir çarşıda annesini kaybetmiş bir çocuk gibi ağlamaklı oldu yüzü. Çınarın altında öylece dikildi. Şimdi nereye gidecekti? Gece boyunca titremekten yorgun düşmüş bu huysuz vücudu nerede ısıtacak? Üstelik kendini öylesine yorgun hissediyordu ki... Ne yapacağını bilemeden durdu. Aklına gidecek hiçbir yer gelmiyordu.

Zincir takmış bir belediye otobüsü kimselerin evinden çıkmadığı bir kar fırtınasını takırtılı sesiyle bölerek ve karla kaplanmış yolda izlerini bırakarak geçti. Belediye otobüsünün izlerini takip ederek yürümeye başladı. Sokaklarda kimseler yoktu. Bütün dükkânların kapalı olduğunu görünce günlerden pazar, sabahın da çok erken saatleri olduğunu anladı ve kendini her zaman olduğu gibi koca şehirde, koca ülkede, koca dünyada yapayalnız hissetti.

Bu hissin ruhuna verdiği acıyı, yüzünü incecik kesen soğuk bir rüzgâr bastırdı. Çok üşüyordu. Otobüsün izlerini takip etmekten vazgeçip bir sokağa girdi. Hızlı yürümüş ve yorulmuştu. Yıllardır derin ama hastalıklı bir sevgi ile ağır bir nefreti içine sığdırmış olan kalbi artık bu hızlı yürüyüşlere dayanamaz olmuştu. Nefes nefese kalınca bir saçak altına girip duvara dayandı. Neredeyse olduğu yere yığılacaktı. Bütün günü sıcak bir yer arayarak geçiremeyeceğini düşündü. Aklından uzak kuzenler geçti. Evleri nasıl da sıcaktır hepsinin... Yüzlerindeki nazik sıkıntıyı görür gibi oldu. Yeter oturduğun, artık kalkıp gitsen diyen bakışlarını... Onların; kapının, telefonun sık sık çaldığı, sıcak ve süslü evlerindeki yalnızlık, kendisinin çürümekte olan evindeki yalnızlıktan çok daha acıklıydı. Suskunluğa gömdüğü geçmişinden birer birer çıkıp giden, eskiden de soğuk ve uzak olan o insanları aklından geçirirken tam karşısındaki bakımsız binanın bir hamam olduğunu fark etti. Kapısına kırmızı yağlıboyayla yazılmış "Erkeklerle" tabelası asılmıştı. Gözlerine inanamadı. İliklerine, kemiklerine kadar ısınacağı, bu ısınmanın lezzetiyle kendinden geçeceği bir yer bulmuştu.

Hamamın kapısını tedirginlikle itip, içeri girdi. Ortada kimseler görünmüyordu. Yasak bir yere girmiş gibi ürkerek dikildi. "Kimse yok mu?" diye seslenecek cesareti kendinde

bulamıyordu. Hamamın loşluğuna, havadaki buhar ve ucuz sabun kokusuna dalıp gidecekken, göğsü bağı açık, sıcaktan yüzü kızarmış hamamcı geldi. Sabahın neredeyse kör karanlığında ve böylesine karlı fırtınalı bir havada bir müşteri gelmesi ihtimali ona çok zayıf geldiği için, "Birini mi aramıştın amca?" diye sordu. Tavrı kaba, ama iyi niyetliydi. Semavi Bey yutkundü, birkaç adım ötesinde musluklarından akan kaynar suların mermer kurnalara dolduğu ve sıcak buharın havaya yükseldiği hamamı gözünde canlandırarak, "Yıkanacaktım," dedi. "Hamam açık değil mi?" Müşterinin her cinsine alışık olduğu halde böyle bir havada gelen bu garip ve ürkek adam hamamcıyı şaşırttı. "Açık ama, külhanı daha yeni yaktık," dedi. "İçerisi soğuktur. Sen git, bir-iki saat sonra gel."

Bir-iki saat mi? Zaman izafi, hayat uzun, karanlık bir rüya. Kahvede Boğaz'ın titreşen sularına bakarak geçmişteki bir-iki güzel günü hatırlamaya çalışırken su gibi geçip giden bir-iki saat, ayak parmakları donmak üzereyken nasıl geçer? Birden gözleri karardı, düşecek gibi oldu. Hamamcı, Semavi Bey'i kolundan tuttu, "Çok üşüyorsun..." diye mırıldanan bu garip adama, onun tıraşsız yüzünün ince hatlarına, eski de olsa birkaç kuşaktır sürüp gelmiş ince bir zevki yansıtan elbiselerine baktı ve bir sandalye çekip, "Hamam ısınincaya kadar burada otur," dedi. "İstersen sandalyeyi sobanın yanına çekeyim..."

Semavi Bey soba lafını duyunca irkildi. Sağına soluna bakınıp sobayı aradı gözleriyle. Kocaman kömür sobası hamamın girişinde için için yanıyor, bu ıslak ve sabun kokan mekânı neşelendiriyordu. Sobaya arkasını dönüp sandalyeye oturdu, hamamcıya bir an minnettar gözlerle baktı. Acıklı bir tebessüm belirdi yüzünde, sonra ömrünün böyle tedirgin geçmesinin tek suçlusu kendisiymiş gibi gözlerini yere indirdi. "Burası iyi..." dedi, duyulur duyulmaz bir sesle. Yok olmak, hamamda durmaksızın köpüren bir sabun gibi eriyip gitmek istiyordu. Sandalyede büzüldü, kamburu çıktı, olduğundan çok daha yaşlı göründü.

"Çay içer misin?" diye sordu hamamcı. Utangaç bir baş işareti yaptı. Gözlerindeki garip hüznün, tebessümündeki kırıklık hamamcıyı sarstı. Bu hazin manzaranın neden böyle içini acıttığını bilemeden çay koymaya gitti.

Semavi Bey hamam ısınincaya kadar aynı sandalyede oturdu; ayakkabılarının burnuna bakarak, hamamcının getirdiği iki bardak çayı sessizce içti. Sonra hamam ısındı; hamamcının getirdiği peştamalı, takunyaları, tası, sabunu aldı, odasında soyundu, soğuktan neredeyse katılaşmış vücudunu yumuşatacak kadar sıcak olan hamama girdi.

Garip bir sevinç içindeydi. Hamam ısınmıştı ısınmasına, ama gece boyunca duvarların buz tuttuğu bir odada titremiş olan bu vücudun içi hâlâ donuyordu. Bir kurnanın başına geçip oturdu, tas tas sıcak su döktü başından aşağı. İçinin titremesi geçmiyordu bir türlü. Sıcak su tenine değdiği anda, garip bir ürperme bütün vücudunu sarsıyordu. Sonunda ısındı, bütün vücudu yumuşadı, su dökmekten kolunda derman kalmayınca göbektaşına uzandı, gözlerini yumdu. Hamam alabildiğine ısınmış, köşegen tavan pencereleri buhardan görünmez olmuştu. Bütün kaslarını, kemiklerini, sinirlerini; bu yıpranmış vücudu ve örselenmiş ruhu yapan ne varsa hepsini sıcaklığın ve buharın ellerine teslim etti. Böylesi ne güzeldi. Taze bir vücudu vahşice yutan alevlerigörmeden ısınmak, vücudunun adeta uyuştüğünü hissetmek ne güzel bir şeydi.

Başı dönmeye başlamıştı. Öyle tatlı bir dönüştü ki bu, çehresine çoktandır kimselerin

görmediği bir mutluluk ifadesi gelip oturdu. İyi kapatmadığı musluktan damlayan suyun sesi yüksek tavanlı mermer mekânda aksederek çoğalıyor, bu ses yalnızlığını artırıyordu. Karlı bir kış günü, bir hamamda tek başınaydı. Hayatı boyunca olduğu gibi. Oysa ne yaptıysa seilmek için yapmıştı. Sevmezse yalnız kalacağını düşünmüştü. Çok sevmiştir bu yüzden.

“Anne!” diye inledi. “Anne, neredesin?” Bir çocuk gibi içli, ancak garip bir şekilde durumundan hoşlanarak ağlamaya başladı. Göğsü karanfil gibi, tarçın gibi garip ve sıcak ve fazlasıyla Doğu kokan dadısının kucağında sebepsizce ağladığı zamanlardaki gibi.

“Niye bütün çocukların annesi var da benim yok?” diye sorardı burnunu kadının esmer tenli, yumuşak boynuna gömerek. Hep öfkeli bir adamın sert ayak seslerini takip eden kadın, kara ve sürmeli gözlerinde derin bir kederle içini çeker, sonra çok seven ama seilmeyen güzel kadınlara dair hüznü masallar anlatırdı. O masalları dinlerken, küçücük çocuk aklıyla anlamıştı ki, babasının yeteri kadar sevmeyen annesi çekip gitmiş. Babası tarafından her vesileyle azarlandıkça, bu sert ve zalim adamın bir kadını sevmeyeceğini düşünür ve gün gelip bir kadını tanıdığı anda onu çok, ama çok fazla seveceğine, onun çekip gitmesine izin vermeyeceğine dair kendine tekrar tekrar söz verirdi.

Şimdi hamamın sıcaklığı ona bulamadığı bir sevginin sıcaklığı gibi gelmişti. Kalbi sanki annesini birdenbire görecekmış gibi çarpıyordu. Çocukluğunda hayal ettiği o anne yüzünü hatırlamaya çalışırken zihninde karısının yüzü canlandı birden. Çocuksu hıçkırıkları, buharla dolmuş kubbede yankılanan su sesine karıştı.

Elinde bir gaz lambası, güzel yüzünde bıçak yarası gibi derin bir acı, “İstemiyorum, sevmek!” diyordu karısı.

Oysa o uyumadan uyumaz, o uyanmadan uyanır, saatlerce duru bir güzelliğin dayanılmaz bir masumiyetle birleştiği yüzüne bakardı. Öylesine yalın ve öyle çok sevmek istiyordu ki karısını, onun yanında olmadığı zamanlar geçmek bilmiyordu. Her an onu düşünüyor, onunla olmak istiyordu. Babasına itiraz etme gücünü asla bulamadığı için her gün düzenli gittiği ve hiçbir işe yaramadığı için sürekli azarlandığı yazıhanede bile, babasının öfkeli ve kalın sesi telefonda birilerine emirler yağdırırken, o, karısını düşünür, yüzünde safça bir gülümsemeyle birini sevebildiği için mutlu olurdu.

Sahile inen kıvrımlı yolda, küçük bir evde yaşayan, pek varlıklı sayılmayan bir ailenin kızıydı karısı. Her sabah babasıyla birlikte yazıhaneye giderken karşılaşırldı. Bu karşılaşmalardan bir anlam çıkaran babası bir gün ilk kez öfkeli olmayan, ama yine de otoriter bir sesle “Bu kızı sana alalım mı?” diye sormuştu. Aşktan utandığından değil, babası ilk defa ona böyle bir şey söylediği için kıpkırmızı olmuş, gerisini bir rüya görür gibi yaşamıştı.

Tantanalı bir düğün yapılmış, hayatında ilk kez yanında babası olmadan karısıyla birlikte geziye çıkmıştı. Evin üst katı onlara ayrılmıştı. Her şey, babasına rağmen güzeldi. Karısını çok seviyor, ama hep daha çok sevmek istiyordu. Yazıhaneye gitmediği zamanlarda daima birlikteydiler. Karısının bundan bir şikâyeti yoktu. Rüya gibi bir hayat yaşıyordu.

Bir sabah babasının kahvaltıya inmemiş olduğunu gördü Semavi Bey. Ne olduğunu anladı. İçine yağmurlu bir günde birdenbire açan güneş gibi doyumsuz bir sevinç doldu. Sonunda olmuştu. Sonunda hiç kurtulamayacağını sandığı adam yoktu artık. Babasının

ölümünü takip eden; dinsel törenlerle, uzak akrabaların yalancı gözyaşlarıyla dolu geçen bir hafta boyunca, sevincini belli etmemek için kendini zor tuttu. Mutlak özgürlüğe kavuşmuştu. Artık hayatını biçimlendiren, saatlerini bölen, düzenleyen, günlerini çarpan, birbirine katan, saçına başına, duruşuna, dalıp gitmesine, karısını arzulamasına, özlemesine karışan o zalim figür yoktu.

“Benim işim seni sevmek,” diyordu, niye işe gitmediğini soran karısına. “Senden uzak kaldığım her an bana acı veriyor.” Karısı bunu ilk zamanlar tabii karşılamış, Semavi Bey’le baş başa kahvaltı etmekten, tembel tembel gazete okumaktan, dolaşmaya çıkmaktan o da hoşlanmıştı. Birkaç yıl böyle geçti. Babasından kalan malları birlikte sattılar, birlikte alışveriş yaptılar, birlikte dolaşmaya çıktılar. Ama karısı bundan sıkılmaya başladı.

Semavi Bey onun yanından bir an bile ayrılmıyordu. Ona dokunmadan, yüzünü görmeden duramıyordu. Geceleri sık sık uyanıyor, yanında olup olmadığına bakıyordu. Karısının gideceği ve dönmeyeceği korkusu içini sarmıştı. Oysa babasız büyümüş ve annesini de kaybetmiş olan karısının gitmek istese de gidebileceği bir yer yoktu. Karısını hiçbir yerde, neredeyse evin içinde bile yalnız bırakmıyordu. Karısı çıldırmak üzereydi.

“Bir saat!” diye yalvarıyordu kadın. “Bir saatçik bırak beni, ne olur...” Bunu anlayamıyordu Semavi Bey. Ona ne zararı vardı? Onu sevmekten başka ne yapıyordu? Karısı saatlerce yalnız kalmak, tek başına bir yere gidip dolaşmak için yalvarmaktan, hıçkırarak ağlamaktan bitkin düşüyor, yatağında uyuyakalıyor, uyandığında kocasını saçlarını okşar buluyordu. Semavi Bey bazen karısını rahat bırakmaya karar veriyor, sonra onun gideceğini ve bir daha dönmeyeceğini düşünerek paniğe kapılıyordu.

Uzun ve soğuk bir kışın son gecelerinden biriydi. Bütün şehir ağır bir hastalıktan kalkmayı bekler gibi baharı bekliyordu. Semavi Bey karısını bütün gün gezdirmiş, eğlendirmeye çalışmış, ama garip bir esaret duygusunun kararttığı yüzünün gülmesini sağlayamamıştı. Üst katta, Boğaz’ın muhteşem manzarasına bakan salonda oturuyorlardı. Karısı Semavi Bey’i susarak cezalandırıyordu. Boş gözlerle televizyona bakıyor, Semavi Bey’in aşk kelimelerini duymuyor gibi davranıyordu.

Sık sık olduğu gibi yine elektrik kesilmişti. Karısı gaz lambasını yakıyordu. Yakarken “Semavi,” dedi “beni sahiden seviyor musun?” Bu soru Semavi Bey’i delirtebilirdi. Başka ne yapıyordu ki? Hayatını ve geleceğini karısını sevmeye adanmıştı. “Beni hiç bırakmayacak mısın?” dedi karısı. “Bir gün bile, bir saat bile?” Bu soruyu gülünç buldu Semavi Bey. Uzun uzun güldükten sonra, “Hiç,” dedi “bir saniye bile.”

Karısının o son ve uzun bakışını hatırlıyordu. Korkunç bir öfkenin, vücudunun bütün hücrelerinden yükselen çaresiz bir isyanın ansızın büyüyerek gözlerine oturduğunu ve karısının güzel gözlerinden acı bir çığlık gibi kıvılcımlar çıktığını gördü. Karısının son gücü tükendi, bu aşk esaretinden kurtulamayan ince parmaklı elleri gevşedi, gaz lambası yere düşüp kırıldı. Alev önce elbiselerini yaladı, sonra hızla tırmanarak vaktiyle çok güzel olan, kanı çekilmiş gibi kuru vücudu bir anda sardı.

Hamamcı okuduğu gazeteyi bitirdi, uzun uzun gerindi. Acıkmıştı. Saatine baktı. Soğuktan donmuş ameleler dökülmeden yemeğini yese iyi olacaktı. Üçer beşer gelirler, konuşarak, türkü söyleyerek hem yıkanırılar, hem de adamakıllı ısınırlardı. Böyle havalarda

Isınılacak en iyi yerin hamam olduğunu düşünürken birden içerdeki adam aklına geldi. Saatlerdir ses seda çıkmamıştı. Hemen kalktı, soğukluktan içeriye "Amca!" diye seslendi. "Kese istiyor musun?" Tıp tıp damlayan suyun sesinden başka bir ses duyulmuyordu, takunyalarını giyip içeri girdi. Göbektaşına uzanmış yatan Semavi Bey'i gördü. Yanına geldi. Acıklı bir tebessümün çarpıttığı bu ince yüze baktı, sonra omzunu dürttü. "Hişt amca," dedi. "Uyan..." Semavi Bey öyle derin uyuyordu ki, uyanmaya hiç niyetinin olmadığı belliydi.

1998

KAR YOLCUSU

Gün çoktan ağarmıştı. Doruklarına kara bulutların çöktüğü dağlar soğuk bir mavi altında ışıldıyor, sanki böylece günlerdir yağan karın gece boyunca verdiği molanın bitmek üzere olduğunu anlatıyordu. Dünyanın başka yerlerini ısıtmaya hazırlanan bir demet cılız güneş ışığı, ezelden gelip ebediyete gidiyormuş sanılan demiryolunun üzerinde soğuk soğuk parlıyor, doğanın bu kendi halindeki el değmemişliğini dağıtıyor, parçalıyordu.

Gece boyunca geçen bir-iki tren, demiryolundaki karları ezmiş ve onları buz haline getirmişti. Raylardan yansıyan ışık, Eşber'in, dağlar arasında unutulmuş kasabanın biraz uzağına düşen iki gözlü, yalnız ve gamlı lojmanın pencerelerine doluyor, çatısı teneke kaplı lojmanın yüz adım kadar uzağındaki makas kulübesi ise, az sonra bütün gökyüzünü kaplayacak olan ağır ve kederli bir bulutun gölgesinde kalıyordu.

Eşber bu mahzun odayı iyice ağlamaklı kılan kuzineye kalın bir meşe kütüğü attı, sobanın kapaklarını iyice kapattı. Buz gibi soğuk suyla doldurduğu güğümü üzerine koydu. Kuzinenin içindeki kor, kütüğün için için yanmasını sağlayacak, güğümdeki su ısınacak, akşam olunca Eşber, karın örttüğü ayak izlerini sanki varmış gibi takip ederek evine dönünce, sıcak suyla elini yüzünü yıkayacak, üzerinde su içen geyiklerin resmedildiği duvar halısına sırtını dayayarak oturacak, ucu yanık kibritlerini, tutkalını, sigara paketini yanına alacak, akli kurtların seslerinde, geceyi geçirecek ve ertesi gün dünün aynısı bir güne daha başlayacaktı.

Derin vadilerin arasından geçerek, vahşi akarsuların kıyıları boyunca kıvrılarak geldiği ancak karlar eridiğinde belli olan demiryolunun bambaşka hayatlara uzandığını aklına getirmeden; ufkunu çevreleyen bu yalçın dağların ardında bir şey yokmuş, bütün dünya onun hayatını belirleyen eşyalardan ve süzülmemiş, kaba duygulardan ibaretmiş gibi, kendi huzursuz ve dar çemberinin içinde yaşamaya devam edecekti.

Deri gocuğunu, başlığını ve eldivenlerini giymeden önce, takvim yaprağını kopardı, ezan saatlerini, peygamberin fitne üzerine bir hadisini, doğacak çocuğa isimleri, günün yemeğini, Uhud savaşının çok kısa özetini okudu, aklında bir satır bile kalmadı. Elinde tuttuğu bu kâğıt, sıradan bir takvim yaprağı değil, bahara kaç gün kaldığını gösteren ve zamanın geçmekte olduğunu hatırlatarak onu ayakta tutan bir belgeydi. Bahar bir rüya değildi. Bu kâğıt parçası, bahara erişmek için ayaküstü sayılamayacak kadar çok gün olduğunu anlatmakla beraber, baharın varlığını kanıtlıyordu.

Yatıp kalkmakla; mercimek çorbası pişirmekle; yanık kibrit biriktirmekle, bunlardan ev yapmakla; makas kulübesinde oturup geciken trenler için telefon etmekle, yeşil-kırmızı bayrakları sonsuza uzanan beyazlığı en haşmetli halleriyle bozan trenlere doğru sallamakla, makinistlerle selamlaşmakla; onlardan gazete istemekle, tuz, şeker, kibrit sipariş etmekle; geceleri görüntüsü daima karlı bir televizyonun başında uyuyakalmakla; odanın ortasına kocaman bir leğen koyup yıkanmakla; kar getiren bulutların arasından aniden güneş ışınları süzüldüğünde, aynasını jiletini alıp dışarıda tıraş olmakla; çay demleyip içmekle; bahçede patates ve lahana yetiştirmekle, tavukları yemlemekle, kar küremekle; pazar günleri kasabaya yürüyüp oradan peynirle köy ekmeği almakla; günde sadece üç beş kelime konuşmakla geçemeyecek kadar uzun ve ağır bir kışın varlığı, işte

elinde tuttuğu bu takvim yaprağında yazılıydı. Senelerdir yaşadığı bu yıpratıcı kışlar hayatını ağır bir hastalığa, ölümün kıyısına gidip gidip gelmeye benzetiyordu.

Yakın çevrede kimseler olmadığı için kilitlemeye gerek duymadığı kapıyı çekip çıktı. Gece boyunca evinin çevresinde dolaştıklarını duyduğu kurtların ayak izlerini görünce gülümsedi. Günün doğmasıyla yeniden başlayan kar sabaha karşı durmuş; iki odalı evinin ardiye gibi kullandığı bir odasında beslediği üç tavuğun kokusunu aldıkça çılgına dönerek kapısını tırmalayan kurtların ayak izlerini henüz örtememişti.

İyi ki kurtlar vardı hayatında. Gözlerinde vahşi ışıltılar gördüğü, avlandıkları zaman beyaz ve sağlam dişlerinden kan sızan kurtlarla arasındaki mücadele, giderek yaşama nedeni olmuş, sonu muhakkak ki kanlı bitecek tuhaf bir oyun haline gelmişti. Tüfeğini yokladı, onların parlak gözlerindeki vahşeti hatırladı.

Vaktiyle genç ve duru olan yüzünü paslı bir sarıya çeviren, habis bir ur gibi ruhunu kemiren bu öldürücü yalnızlığın en büyük avuntusu, yaşamayı bir oyun haline getiren şey, kurtlarla arasındaki bu ilişkiydi. Yalnızlık ona dayanılmaz baş ağrıları veriyordu. Bu yüzden buldukça afyon yutuyor, böyle zamanlarda uçurumun üstüne gerilmiş bir iptе yürüyen cambaz gibi kurtların kendine yaklaşmalarına izin veriyor, evinin etrafını sarmalarından, ömrünü bir makas kulübesinde tüketmeye başlayalı beri anlamlandıramadığı hayatını tehdit etmelerinden hoşlanıyordu. Dağlardan inen delice aç kurtların geceyi yırtan ulumalarından korkan tavuklar bağırsıyor, tavukların bu zavallı sesleri kurtları daha da çıldırtıyor ve Eşber penceresini açıp kendine bir pençe atımı kadar yaklaşmış olan bir kurdun parlak gözüne tüfeğiyle ateş etmekten büyük zevk alıyordu. Böyle gecelerin sabahlarında karda kurtların kanlı ayak izlerini buluyordu. Doğa ona yılın çok uzun bir zamanı boyunca bir tek renk bahşediyordu: beyaz. Bu körlük gibi bir şeydi. Oysa gözünden vurulmuş bir kurdun bıraktığı kanlı izler ve onların sessizliği bölüp parçalayan ulumaları ona varlığını hatırlatıyordu. Kurtlar olmasa, bu sessiz beyazlığın içinde kendini yok sanacaktı.

Kurtları düşünerek makas kulübesine doğru yürürken, karda kaybolmaya hazırlanan koyu maviyi ansızın gördü. Ne bahar sabahlarında, ne yaz akşamları güneşin kızılığı eridikten sonra gökyüzüne egemen olan maviliğe hiç benzemiyordu bu mavi. Belki kibritlerin ilk alevlendiği sıradaki maviyi andırdığı söylenebilirdi. Gözlerine inanamadı. Unutulmuş dağlar arasında uzakta gördüğü bu mavilik, hayatında hiç almadığı bir hediye idi sanki. Usulca başlayan karın giderek soldurduğu maviye gitti, bir muhabbet kuşunu avucuna alır gibi şefkatle kucakladı, makas kulübesine değil, evine doğru yürürken dizlerine vuran bu koyu mavi kumaş içini tarifsiz bir sevinçle doldurdu.

Sonra gece oldu, ilerledi. Karanlık, dağların arasında uzak köylerde, küçük kasabalarda kederli halleri içinde yaşayanlara kendi gamlı yüzlerini gösteren bir ayna gibi etrafı sardı. Eşber'in sabah kucaklayarak evine getirdiği ve gelip geçen trenleri hiç umursamayarak başında beklediği, üstüne yün battaniyeler örttüğü Fidan, donmaktan kurtulmuş, rahat ve huzurlu bir uykuda kaybolmuştu. Uzaktan uzağa kurtların ulumaları duyuluyordu. Ancak Eşber onları duymuyor, yüzü hiç görmediği kadar güzel ve duru olan bu kadının yananmasını bekliyordu.

Fidan aniden uyandı. Yüzünden ölümcül bir korku geçti. Sonra dehşet ve şaşkınlıkla karışık bir duygu haliyle odaya hızla göz attı. Geyikli duvar halısını, kuzinenin üstünde

kaynayan mercimek çorbasının tüten dumanını, mırıltılar halinde sesi gelen televizyonu, üstündeki yanık kibrit evini ve ayakucuna oturmuş ona gülümseyen Eşber'i gördü.

Bu gülümsemede korkutucu, kaçıp kurtulmak duygusu uyandıracak bir şey yoktu. Tam aksine masumdu, kırık, epeyce mahcup. Bu gülümsemenin onu bir cehennemden başka bir cehenneme götüreceğine ihtimal vermedi, tuhaf bir rahatlama duydu, ağlamaya başladı.

Eşber aylardır korkunun kovaladığını bilmediği bu genç kadının boğulurcasına ağlayışının dinmesini bekledi, sonra fısıltıyla, "Korkmayın bayan," dedi. "Benden size bir kötülük gelmez." Bu sözler Fidan'ı yatıştırdı, sağ elini geyikli duvar halısına uzatıp geyiklere dokundu. Geçirdiği karanlık ayların finali olan sabahı ağlayarak düşündü.

Onu dağlar arasındaki bu tuhaf eve atan trene bindiğinde hâlâ korkuyordu. Ama ağırdan başlayan ve giderek hızlanan tren musikisi ona kurtuluşu müjdeliyor sanmış, oturduğu kompartımanı sepetleri, naylon çantaları, denkleriyle doldurmuş, yüzlerinde yenilmiş ve kırgın ifadelerle birlikte bir iç huzuru da taşıyan ailenin varlığı ona güven vermişti. Uzağa gidecekti, çok uzağa. Bu büyük ülkenin karlarla kaplı öbür ucunda, güvenli bir kardeş evi onu sarıp sarmalayacak, aylardır yakasını bırakmayan korku, o evde her şeyi ısıtan sobanın üstüne düşen bir buz parçası gibi hızla eriyecekti.

Genç yaşta kirli bir geçmiş biriktirmiş, parlak ve şatafatlı bir hayata hemen ulaşabilmek için girdiği çıkmaz yolun sonunda, karşısına ölüm korkusu çıkmıştı. Gece boyunca yarı uyur yarı uyanık bir halde yaşadıklarını düşünmüş, kimi zaman dehşet içinde uyanmış, kimi zaman uykusunun arasında kurtulduğunu ve güvenli bir hayata adım attığını görmüştü. Ama bütün bu yarım uykuya rağmen kompartımanı dolduran kalabalık ailenin indiğinin farkında olmamıştı. Bu yüzden sabah kendini havası iyice ağırlaşmış kompartımanda yapayalnız bulunca dehşet içinde kalmıştı. Savunmasızdı, ölesiye korkuyordu.

Peşindeki adamlar trenin yarararak ilerlediği bu sonsuz beyazlığın aksine kara ve gerçektiler. Tarzları karanlıktı. Boyunu aşan işlere kalkışmış olmanın ağır hesabını ona ödetmeye kararlıydılar. Gece boyunca varlığıyla ona güven veren aile gibi bir aile bulup onlara sığınmak, böylece kendini biraz olsun güvende hissetmek ümidiyle treni dolaşmıştı. Ancak, kalın ve küt parmaklarıyla yağlı bıyıklarını buran ve parlak gözlerinde açık bir şehvet okunan bir yığın adamdan başka kimse yoktu trende.

Onlar kalabalıktılar. Aradığı güvenli sığınağı, ülkenin unutulmuş topraklarına doğru cesur bir yolculuk yapan bu gözü kara trende bulamayacağını anlamış, paniğe kapılmıştı. Şehvetle bakıyor da olsalar, ürkütücü, ezici de olsalar, varlıklarıyla onu koruyacaklarına inandığı adamların en kalabalık olduğu bir kompartımana girip oturmaya karar vermişti.

İşte ne olduysa, o sırada olmuştu.

Silahının pırıltısı gözünü alan adamı tanımıyordu, daha önce görmemişti, ama peşindekilerden birinin gönderdiği, yolunu kesmekle görevlendirilmiş biri olduğunu anlaması uzun sürmemişti. Kısa bir an içinde adım adım ona doğru yaklaşan; devetüyü bir

paltoyu omuzlarına almış, dar ve çıkık alnında upuzun, kalın bir hat gibi duran kara kaşları hemen göz alan bu adam onlardandı. Duruşuyla, tavrıyla, acelesiz ve küstahça yaylanarak yürüyüşüyle, hepsinden önemlisi, hiçbir ifade taşımadığı sanılan ama yaklaştıkça, vahşet arzusu okunan gözleriyle bu adam, bu trende ancak onun peşinde olabilirdi.

Adamın tetiğe basması ile onun kapıyı açıp kendini aşağı atması aynı anda olmuştu. Yumuşak karın içine yuvarlanırken tren musikisine karışan bir el silah sesi daha duymuş, gözlerini huzurla yummuştu. Ölse bile önemi yoktu artık. 'Onların' eline geçmemiştir. O anda ölmüş olsaydı eğer, bu hal, ölüme çok huzurlu ve sakin bir gidiş olarak tarif edilebilirdi.

Şimdi günlerdir kaskatı kesilmiş vücudunun alabildiğine yumuşadığını, adeta pelteleştığını hissettiği bu garip odada, gönül rahatlığıyla ağlıyor, ölümün kıyısından dönmüş olduğuna inanamıyordu. Eşber'in uzattığı bir tas çorbayı içerken gözyaşlarını dindiremiyordu.

"Sağol" dedi. "Hayatımı kurtardın."

Eşber cevap vermedi. Bu briket ve taş, tahta ve çamur karışımı evin etrafını saran vahşiliğin aksine, yumuşak ve utangaç bir gülümseme ile baktı. Onun âleminde hayat, sık sık kurtarılan bir şeydi. Kurtlarla her oyununda kendi hayatını bir kez daha kurtarıyordu. Bu yüzden teşekkürle değmezdi. Fidan çorbasını içti, gözyaşlarını sildi ve hayatını kurtarmış olan bu sarı benizli adamın karşısındakine neşe veren beyaz dişlerine baktı. Güvende olduğundan emindi artık. Eşber çay demledi, aynı sandalyeye bağdaş kurdu ve demiryolunun yanında ne aradığını soran bir ifadeyle yüzüne baktı. Kasaba epeyce uzaktaydı, tren yolunun yakınında değildi, hem olsa da dağlar arasında kendi hayatını sessizce yaşayan küçücük kasabada tren durmazdı. Mavi mantolu kadın nasıl olup da onun bu mahzun, ağlamaklı evine uzanan bir yola düşmüştü?

Fidan konuşması, bir şeyler anlatması gerektiğini hissetti ve küçük bir hikâyeye uydurdu. Avukat olduğunu, hapse attırdığı bir adamın kardeşlerinin peşine düştüklerini ve onu tam öldüreceklerken kendini trenden attığını söyledi.

Eşber buna hemen inandı. Görüntüsü daima karlı olduğu için sesini dinlemekle yetindiği televizyondan anladığı kadarıyla, büyük ve karışık bir dünya vardı dışarıda. Orada insanlar çok kalabalıktılar. Kurtlarla arasındaki savaşa benzer, acımasız bir savaş hüküm sürüyordu. Adının Fidan olduğunu söyleyen bu ince ve güzel kadının yüzündeki korku izleri de bunun bir kanıtıydı. Dağların ardındaki dünyaya dair bir yığın soru sordu. Başka türlü bir vahşeti anlamaya çalışıyordu. Fidan, Eşber'in ruhunu okşayan yumuşak sesiyle cevaplar verdi, kalabalık şehirlerle ilgili ve karanlık hikâyesini güçlendiren bir sürü şey anlattı. O gece Fidan'ın çantasında kalan iyi cins sigarası bitti, Eşber'in kötü sigarasından içti ve buna çabucak alıştı.

Gecenin geç bir saatinde kurtların sesini duydu. Bu ölümcül oyunun müptelaları birer birer gelerek evin etrafını sardılar, tavuklar korkuyla gıdıkladılar. Kurtlar ulurken Eşber hiç istifini bozmadı. Fidan'a korkacak bir şey olmadığını söyledi, kurtların arzuyla bekledikleri oyuna girişmedi. Sonra Fidan'ı gürül gürül yanan sobanın bulunduğu sıcak odada bıraktı, tavukların bulunduğu odaya kendine bir yatak serip yattı.

Eşber o gece ilahi bir armağana kavuştuğuna inandı, huzur içinde uyudu. Fidan ise gece boyunca hesaplar yaptı. Peşindeki adamları ihbar etmişti. Onların yakalanacağı ve

kendisinin de öldüğüne inanacakları kadar uzun bir zaman boyunca bu garip evde yaşayabilir, yaşadığına dair izleri silebilir, bundan sonra, yaşadığı şehre geri döndüğünde ne yapması gerektiğini düşünebilirdi. Geyikli duvar halısına elini dayayarak ve gözlerini karanlığa dikerek öylece yattı. Sürekli yer değiştirerek, her an ölümle burun buruna gelerek yaşadığı günlerin ürpertisiyle eli ayağı buz kesti. O anda, kurtların korkunç sesleri, şehirde yaşadığı vahşet duygusunun yanında masum bir şarkı gibi kalıyordu.

Sabah uyandığında Eşber'i sobayı doldururken buldu. Sarı benizli adam çoktan kalkmış, çayı demlemiş, alabildiğine sessiz hareketlerle misafirinin uyanmasını bekliyordu. Köy peyniriyle, köy ekmeğiyle kahvaltı ettiler. Sonra Eşber pencereden makas kulübesini gösterdi ona. Orada olacaktı. Korkacak bir şey yoktu. İstedığı bir şey varsa söylemesini istedi. Makinistlere ısmarlayabilirdi.

Fidan o günü keyifle geçirdi. Uzun bir süreden beri ilk kez huzuru tatmıştı. Bütün gün divanda uyudu, uyandığı anlarda hayatta olduğuna inanamadı.

Ertesi günlerde kar bir yağdı, bir durdu. Yağdığı zamanlar durduğu zamanlardan fazla oldu. Kimi zaman iki metrekarelik makas kulübesinde oturup gelen geçen trenlere bayrak sallamaya giden Eşber'i daha iki adım atmadan bir kardan adama benzetti, kimi zaman güneş ışıklarıyla karıştı, dağların üstüne altın tozu serpilmiş gibi oldu. Fidan evden hiç çıkmadı, Eşber'in her sabah iyice doldurup yaktığı sobaya odun attı, geyikli duvar halısına bakarak kendini ve geleceğini düşündü, öylece oturup durmaktan sıkılsa da, bu saklanmanın yaşaması için şart olduğuna kendini inandırdı. Kendini buna inandırırken Eşber'in kibritlerini birer birer yakıp üflüyordu.

Her akşam yaptıkları uzun sohbetler Eşber'in yüzündeki sarılığı yavaş yavaş gidermişti. İçine tuhaf bir neşe dolmuş, kurtları unutmuştu. Hayata karşı garip bir bağlanma hissediyordu. Artık var olmak için kurtlara ihtiyaç duymuyordu. Her akşam konuşan, gülen, yemek yiyen bir kadın; evini, hayatını, kafasını doldurur olmuştu. Maaşını önemsemeye başlamıştı. Artık makas kulübesine doğru gelirken iyice ağırlaşan trenlerin makinistleriyle daha çok konuşuyor, onlardan gazete, kitap, meyve, iyi çay ve sigara getirmelerini istiyordu. Değişmişti. Her zaman ölümcül bir yalnızlığa gider gibi ayaklarını sürüyerek gittiği evine yaşamak arzusuyla dolup taşarak gidiyordu. Makas değiştirecek bir treni kulübesinde beklerken, pencereden görünen lojmanına bakıyor, içinde bir kadının oturmakta olduğu aklına yeniden geliyor, bu duygu içini coşturuyordu.

Fidan'ın güneşli ısıltılar saçan saçlarını, güldüğü zaman sadece bir yanağında beliren gamzeyi, ellerinin kar gibi beyaz olduğunu düşünüyor; göğsünde bir boşluk, ancak onun güzel kokulu saçlarını bastırırsa dolacağını sandığı bir boşluk hissediyordu. Onu taşkın bir neşeye sevk ederek trencilerin dikkatini çekmesine neden olan da, sıcak ve sarışın başı bastıramadığı için derin bir sızı duymasına neden olan da, o içindeki bu boşluktu.

Bazen evinde bir kadının yaşadığını kimsenin bilmiyor olması onu anlaşılmaz bir coşkuya sürüklüyordu. Bu gerçek, bütün dünyayı ilgilendiren müthiş bir sırmış gibi heyecanlanıyor, o kadının varlığını dağlara doğru haykıramamak, bu olağanüstü şeyi kimselere söyleyememek ağır bir yükmüş gibi altında eziliyordu. Bazen de gecelerini dolduran şakrak bir kadın sesinin, rastlantıyla tenine değdiğinde ateşe değmiş gibi yandığı

beyaz ve ince parmakların gerçek olmadığı; bütün bunların kör eden beyazlık karşısında ağır ağır ölen aklının bir uydurması olduğu sanısına kapılıyor, ikide bir bu gerçekliği sınamak için kulübeden çıkıp koşarak eve gidiyor, soluk soluğa vardığı evde, Fidan'ı neden geldiğini soran gözlerle karşısında bulunca, derin uykusundan uyanmış bir uyurgezer gibi şaşkın, cevapsız öylece kapıda dikiliyordu.

Aynı gün içinde türlü türlü ruh hallerinden geçiyordu. Artık gelmesine az kalmasına rağmen baharı da beklemiyordu. O kış, bahar beklenmedik bir biçimde evine gelmişti zaten. Bu beklenmedik baharı nasıl memnun edeceğini bilemiyor, ona canının ne istediğini sormaya utanıyor, gece boyunca her hareketini, arzu ettiği şeylerin ne olduğunu anlayabilmek ümidiyle takip ediyordu.

Susmaya alışmış, sanki bir kutuya kapatılmış gibi sıkışmış olan bu yürek açılmıştı, durmaksızın konuşuyordu. Eşber'in konuşması bir silsile takip etmiyor, daldan dala atlıyordu. Uzak ama sıcak bir kasabada oturan ablasının r'leri söyleyemeyen kızından, karların erirken çıkardığı sese geçiyor, makinistlerin huylarından, maaşların azlığından, ama burada fazla para gerekmediğinden, yakın bir köydeki koyun peynirinin lezzetinden söz ederken birden dağları basan kuş sürülerine atlıyor, sessizliği dağıtan sesleri, dağların ruhunu anlatıyor, bu sığırayışlar, garip tanımlar Fidan'ı ürkütüyordu.

Yalnız bunlar değildi Fidan'ı ürküten. Eşber'in gözlerinde aşk görmeye başlamıştı. Konuşurken Eşber'in onu dinlemediğini, gözlerine, ellerine, vücuduna dalıp gittiğini, her lokmayı yuttuğunda, Eşber'in kendi yutmuş gibi, sigaradan her nefes çektiğinde Eşber'in kendi çekmiş gibi garip bir hale büründüğünü görüyor, unuttuğu korku başka bir kılığa bürünerek ağır ağır içine sızıyordu.

Bir gece kasabanın ne tarafta kaldığını sordu. Eşber eliyle belirsiz bir yönü işaret ederek, "Şu dağın arkasında..." dedi. Sesinin tonunda hiçbir zaman ulaşamayacak bir dağı tarif etmiş olmanın marazi üstünlüğü vardı. Öyle tuhaf ve ürkütücü bir ifadeydi ki yüzüne hâkim olan, Fidan masumca sorduğu ve cevabını alamadığı bu soruyu bir kez daha sorup, kasabanın hangi dağın ardında kaldığını öğrenemedi.

Bu kederli evin hiç duymadığı kadar çok ses ve sözle birçok uzun gün ve gece geçti.

Fidan, artık gitme zamanının geldiğine karar verdi. Peşindekiler bir yana, ona artık ıstırap veren bu biteviye beyazlık, bazen durmaksızın yağarak evi yutacağını sandığı kar, her gece etrafta dolaşan ve seslerinde bir kan çağrısı taşıdıklarını hissetmeye başladığı kurtlar, Eşber'in giderek marazi bir hal alan tutkunluğu, birbirinin aynı geçen günler onu neredeyse peşindeki karanlık adamlar kadar korkutmaya başlamıştı. Eşber'in âşık gözlerle ona bakmakla yetinmeyeceğini, hayatına ortak etmek isteyeceğini hissediyordu. Başka bir hayatı yaşamaktı bu, kendine olmayan bir elbiseyi giymekti. Son gece sadece bunları düşündü, hiç uyuyamadı ve bu yüzden kurtların seslerinin sandığından daha vahşi olduğunu fark etti.

Ertesi sabah çay demlemek için odaya giren Eşber, Fidan'ı trenden kendini attığı sırada omzunda olan ve birkaç adım ötesine yuvarlanan çantasını eline almış, onu taşıırken dizlerine vurdukça içini tarifsiz bir sevinçle dolduran mavi mantosunu giymiş bir halde görünce bembeyaz kesildi.

"Ne oldu?" diye sordu. "Niye giyindin?"

"Gideyim artık," dedi Fidan. Sesine olabildiğince tatlılık vermeye çalışarak, "Her şey

için sana minnettarım. Ama bu kadar misafirlik yeter. Annem babam beni arıyorlardır. Merak etmişlerdir. Beni trene bindirir misin?"

"Olmaz," dedi Eşber. "Olmaz, mümkün değil, gidemezsin."

"Neden?"

Eşber uzandı, Fidan'ın çantasını çekip aldı, divanın üstüne fırlattı.

"Sen bana geldin..." dedi, olup bitene inanamıyormuş gibi bakarak.

Gerçekten inanamıyordu. Fidan ona gönderilmiş bir bahardı, boş günlerini, suskun saatlerini doldurması, acıklı yalnızlığını gidermesi için ilahi bir şekilde karşısına çıkan, ona ait olan bir şeydi. Onun böyle göz göre göre gitmesine dayanması, onu eliyle trene bindirmesi mümkün değildi. Şaşkın bir yüzle, alabildiğine yumuşak bir sesle,

"Burada rahat değil misin?" diye sordu.

Yüzünde bütün tasarruf hakkını saklı tutan, iyi niyetli bir sahibin kölesine bakışı gibi tatlı, masum, ama bir o kadar da acımasız bir ifade vardı.

Fidan o an aralarında müthiş bir savaşın başlayacağını ve bu savaşın ancak birinden birinin ölümüyle biteceğini anladı. Dizlerinin bağı çözüldü, korku adamları peşindeyken ayakta kalan, direnen, ev ev, sokak sokak koşturan, her geceyi başka bir çatı altında geçiren, amansız koşuya günlerce dayanan vücudu, bu yumuşak ve sakin soru karşısında bir anda çözüldü ve yere yığıldı.

İlk yaptığı şey susmak oldu. Dağların ve karların aklını adeta emdiği, sonra kendine ait bir parça olarak, kendi haline bıraktığı bu adamı konuşarak ikna etmesine imkân olmadığını hissediyor, bu yüzden hiçbir şey söylemiyordu. Zihnine iğne gibi batacak bir sözün, garip bir âlemin meczubu olan bu adamı çılgına çevirebileceğinden korkuyordu. Onun eline düşmüştü, bu sonsuz beyazlığın hâkimi Eşber' di. O gece, ertesi gece ve sonraki geceler boyunca sustu. Eşber konuşuyordu. Kendine ait anlatacakları çoktan bitmiş olan, Fidan'ın gitmek istiyorum dediği günden beri, yüzü yine perde perde sararan bu adam, takvim yapraklarından aklında kalan ne varsa, büyük ve kalabalık şehirlerden gelen tren görevlilerinin anlattıkları ne varsa, sesini dinleyip düşlerinin uzak yerlere açılmasını sağlayan televizyondan duyduğu ne varsa hepsini birer birer anlatıyor, ama ne yapsa Fidan'ın gülümsemesini, yanağındaki o dokunmak hattâ öpmek istediği gamzenin belirmesini sağlayamıyor ve kahroluyordu.

Fidan ertesi gün evden çıkıp kar altında öylece dikildi. Beyaz ve üzerinde hiçbir işaret olmayan bir labirente düşmüş gibiydi. Doğu neresiydi? Batı ne taraftaydı, kasabaya nasıl gidebilirdi? Bu soruların cevaplarını bulamıyor ve gerçek bir tutsak olduğunu anlıyordu. O, burnu havaya dikili bir halde belki koklayarak, belki hissederek bir çıkış yolu bulmak için bütün varlığını doğaya teslim ederken, Eşber makas kulübesinin nefesiyle buğulanmış camından onu izliyor, hastalıklı bir gülüş, yüzündeki acıklı ifadeyi daha da artırıyordu. Artık hayatının anlamı, ona zamansızca gelen bu baharı korumak ve sonsuza kadar elinde tutmaktı. Gözünü evinin kapısından ayırmıyor, Fidan çıkacak olsa hemen yanında bitiyor, onun için hediyeler ve taze meyva ısmarlıyor, bütün bunlara karşılık alamasa da, hayatın böyle sürüp gitmesinden hoşlanıyordu.

Fidan gündüz geçen trenlerin ona yararı olamayacağını anlamıştı, gece geçen bir tren dikkatini çekti. Vakit gece yarısına yaklaşırken bu mütevazı tren, sessiz sedasız geliyor, homurtusu usulca eve sızıyor, pencereleri geceyle örtülü olan evin camlarına, yolcu

vasonlarının ışıkları hızlı görüntüler halinde yansıyordu. Eşber gece boyunca geçen başka bir tren olmadığı için akşamdan ona yol verip evine geliyor, hafif bir yokuş çıkarak karla kaplı düzlüğe ulaşan tren, Eşber'in evinin önünden geçerken iyice yavaşlıyordu. Fidan kurtuluşunun bu trende olacağını hissediyor, ama ona binip gitmenin yolunu bir türlü bulamıyordu.

Bahara çok az kalmış olmasına rağmen, kışın iyice ağırlaştığı bir geceydi. Kuzine odun kütüklerini yalayıp yutuyordu. Camlar ince bir buz tabakasıyla kaplanmıştı. Eşber'in üstüne bir sessizlik gelmişti. Makinistlere ısmarladığı portakalların kabuklarını ince ince kesiyor, sanki sustuğu için bu haliyle Fidan'a gözdağı veriyordu. Halinde sabrının sonuna gelmiş bir sahip edası vardı. Fidan onun bu halinden korkmaya başlamıştı.

Sessiz sedasız gelen ve dağların arasından geçerek kalabalık, ışıklı, güvenli şehirlere giden trenin sesini beklerken kurtların ulumalarını duydu. Yine dağlardan iniyorlardı. Fidan bir an onların özgür olduklarını düşündü. İsterlerse bir trenin peşinde saatlerce koşabilirler, isterlerse ölebilirlerdi. İcini çekti. Eşber ise bu bitmeyen suskunluktan ince bir öfke duymaya başlamıştı. Kurtların ulumalarını duyunca, yerinden kalktı, Fidan'ı şaşırtan bir şekilde pencereyi açtı. Sanki kırık buzlarla dolu bir hava odaya doldu. Fidan soğuktan ve bu vahşi ulumalardan ürperdi. Eşber her gün makas kulübesine giderken yanına aldığı tüfeğini duvardan indirdi ve kurtların evinin etrafını sarmalarını, ona yaklaşmalarını bekledi. Tavuklar yine gelmekte olan tehlikenin korkusuyla bağırışmaya başlamışlardı. Eşber camdan sarkarak kurtlara bağırıyor, onların dikkatini çekiyor, Fidan geldiğinden beri oynamadığı ve çok özlediği oyuna hazırlanıyordu. Kurtlar pencerenin önüne yakın bir yerde biriktirler. Sesleri ürperticiydi. Fidan'ın eli ayağı titriyordu. Ölecek gibi korkuyor ve ne yapacağını bilemiyordu. Eşber tüfeğini doğrulttu, bir kurdun gözüne nişan aldı, tam ateş edecekken Fidan "Yapma!" diye bağırarak Eşber'in üzerine atıldı. Tüfek patladı, incecik bir kıvılcım gökyüzüne doğru sanki bir iz bıraktı. Kurtlar dağıldılar.

Günlerden beri ilk defa Fidan'ın ağzından çıkan bu kelime Eşber'i sersemletti. Sanki Fidan'ın canını yakmış gibi acı duydu, tüfeğini elinden attı, perişan bir yüzle ona baktı. Ne olduğunu kavrayamadığı bir tuhaf hal içindeydi. Yere çöktü, aralıksız olarak Fidan'a bakmaya başladı. Sanki ondan bir emir bekliyordu. Garip ve acıklı bir hali vardı.

Fidan gözlerini yumdu, gözünün önünde iki resim belirdi. Birinde kurtlar vardı; çelik ışıltılı gözleri, güçlü çeneleri ve sivri pençeleriyle, içini ürperten ulumalarıyla kurtlar, diğerinde Eşber. Öyle ürkütücü bir resimdi ki bu, makas kulübesinin camından aralıksız kendisini gözlüyor, sağ elmacık kemiğindeki seğirme, hastalıklı gülüşünü daha da korkunç bir hale sokuyordu.

Kurtların hafiflemiş ulumaları arasında yokuşu çıkmakta olan trenin sesini duydu. O trende bir kompartımanda yolcuların yufka ekmeğinin içine kötü kokan bir peyniri sarıp yediklerini, dalgın bakışlarını uzakta bir noktaya diktiklerini, ağır ağır sigara içtiklerini, trenin camlarında kendi gamlı yüzlerini gördüklerini düşündü. Onlar sabah olunca aydınlık ve kalabalık bir şehirde trenden inecekler, yüklerini sırtlayarak şehrin çamurla kaplı damarlarına dağılacaklar, hayatın onlar için hazırladığı sahnelerde yerlerini almak üzere kalabalığa karışacaklardı. O hayatın içinde karanlık yüzlü adamlar da olsa, her zaman bir kurtuluş ümidi bulunabilirdi. Bu, kendisini bekleyen ölüm tehlikesine bile özgürce yürümekti. Çok kısa bir an içinde bütün bunlar aklından geçti, gözlerini açıp Eşber'e baktı.

Eşber büyülenmiş gibi oturuyordu.

Bu büyülenme ânının fazla sürmeyeceğini hissederek birden yerinden fırladı. Üstünde ince bir kazak, ayağında çorapları vardı. Müthiş bir cesaret ve güçle kapıyı açıp kendini dışarı attı. Az sonra tipiyeye dönüşecek bir kar yağıyor, onu hayata götürecektren nazlı nazlı geliyordu. Karlara bata çıka koşmaya başladı. Kurtların seslerini duyuyor, ama tuhaf bir şekilde onlardan hiç korkmuyordu. Sanki az önce gözlerini kurtardığı bir kurt onu bütün tehlikelerden koruyacaktı.

Trenin evin önündeki demiryolundan geçmekte olduğunu gördü. Bu homurtular saçan demir yığının, tekerleklerinden kıvılcımlar fışkıran mucizevi taşıta ulaşmak için koşuyor, ama dizine kadar battığı kar onu engelliyordu. Eşber'in gecenin karanlığında yankılanan sesini duydu. Ses değil, canhıraş bir feryattı bu. "Gitme!" diyordu. Onu çağırıyordu.

Trenin kapısına kadar gelmişti, uzanıp açmayı başardı, ama bir türlü binemiyordu. Trenin yanı sıra koşuyordu. Eşber'in ona çok yaklaştığını duyuyor, soluğunu neredeyse hissediyor, ama arkasına bakmaya korkuyordu. Sonra bir elin kazağına tutunduğunu ve onu aşağıya doğru çektiğini hissetti. Bu ölüme çekmekti. Fidan o trene binemezse öleceğini hissediyordu. Eşber'in güçlü elleri onu kazağından çekerken, trene binmeyi başardı ve buz kesmiş ellerinin bütün gücüyle trenin kapısındaki demir kola yapıştı. Kar gözlerine doluyor, trenin yarattığı buzlu bir rüzgâr gücünü kesiyordu.

Kurtların gılgınca artan seslerini duydu. Az sonra arkasından onu çeken güç kayboldu. Fidan ardına baktığında, kurtların Eşber'in çevresini sardıklarını gördü.

İlk kez tanık olduğu bu oyunu kimin kazandığını düşünmek istemedi.

MİKAİL'İN KALBİ DURDU

Mikail'in kalbi durdu. Soğuk ve yorgun bir hesaplaşma gecesinin sonunda, bakımsızlıktan eksilmiş dişleri bir türlü tamamlanamayan iki küçük çocuğunun ve dudaklarından kahrılı beddualar dökülen karısının hazin bir sessizlik ve fakirlik içinde oturdukları, duvarlarından acı sular sızan evinde; ağladığını değil, yenilmişliğin acısıyla ağladığını saklamaya çalışırken, ansızın kalbi durdu.

Onun kalbinin durduğu ânı ben çok iyi biliyorum. Çünkü ertesi gün şehrin, hasta bir ciğer gibi iniltili ve derin soluklar alarak yaşayan, yorgun mahallesinde hemen yayılan ölüm saatine göre, tam Mikail'in kalbinin durduğu anda, terli ve adeta baygın bir uykudan, onun avucunda dura dura matlaşmış, küskün bıçağı değil, küskün gözleri kalbime battığı için, korkuyla uyandım. Yanımda, aldığım bu derin yaradan habersiz, içki kokulu sıcak nefesler vererek uyuyan Semiramis'e baktım.

Mikail'in kalbi durdu, dedim fısıltıyla. Sonra, bu uğursuz cümleye kendim de inanmak istemeyerek tekrar ettim: Mikail'in kalbi durdu! Semiramis duymadı, çıplak bacaklarını gevşek karnına çekti. Onun geniş, rahat yatağında büzüldüm, ufacık kaldım. Bir daha gözüme uyku girmedi.

O günden sonra uykuyu kaybettim. Buna huzuru kaybettim de denebilir. Uyumak, uykunun o derin ve lezzetli boşluğuna yuvarlanıp, hiç değilse bir uyku zamanı boyunca kalbimi kanırtan o acıyı unutmak istedim. Ama olmadı. Uyuduğum anlar o kadar kısıydı ki, ancak Mikail'in bir ağıt gibi incecik uzayarak, ölümcül bir tutkunun peşinde hızla yaşlanmış, durgun yüzünü ikiye bölen, modası geçmiş bıyıklarını unutmama yetti. Bir adak hayvanının çaresizliğini almış, bana kızgın olmaktan çoktan vazgeçmiş, kederli gözlerini aklımdan çıkaramadım.

Kısa kısa anlarda Mikail'i unutmayı başardımsa da, onun neredeyse benimle birlikte yaşadığına inandığım ruhundan bir türlü kurtulamadım. Her baktığım aynada, hep Mikail'in dokunaklı yüzünü gördüm. Bu solgun hayalete, garip bir anafora kapıldığımı, aslında yabancı olduğum bir hayatın en kaynayan yerinde tesadüfen bulunmaktan başka bir suçum olmadığını söyledim. Ama yine de yatağında acıyla dönüp durdum. Neden kesintisiz, tatlı ve huzurlu bir uyku uyuyamıyorum? diye sordum kendime.

Hemen cevapladım: Çünkü suçluyum. Ben bir şey çaldım. Benim için değersiz, hatta adi bir şeydi. Ama çaldım.

Hiç kimsenin bilmediği, ama kalbimi incecik kanatan bu acıdan kurtulmak için, önce Semiramis'i terk ettim. Yıllardır benimle birlikte dolaşıp kendine huzurlu ve sakin bir karyola altı arayan bavulumu eşyalarımı doldururken, kasvetli sokağın sefil apartmanlarından uzanmış, bakımsız kadın başları Mikail'in birkaç sokak ötedeki evine solgun yüzlü, yoksul akrabaların girip çıktığını, تنها ve fazlasıyla sade bir cenaze töreni boyunca iki çocuğunun ellerinden tutmuş zayıf karısının, ben şimdi ne yapacağım, diyerek mütemadiyen ağladığını, en yürek paralayan kelimelerle anlattılar. Bu sefil ölümün Mikail'in kaderi olduğunu söylediler ve gözleriyle pencerede Semiramis'i aradılar. Ben, bavulumu kalbimde derin bir sızıyla, ağır ağır doldururken, Semiramis, kal demesinin fayda etmeyeceğini biliyor, susuyordu. Hiç konuşmamış olsak da, Mikail ile aramızdaki

garip kavganın farkındaydı.

Bu sessiz düşmanlıkta Semiramis'in çok suçu var. Mikail'i ilk gördüğüm gece, yüzünde beliren hain tebessümle beni bu acıklı kavgada taraf olmam için tahrik ettiği söylenebilir. Bu, benim kendime bulduğum bir mazeret de olabilir. Semiramis kendince doğru yapmış da olabilir. Yanlış olan belki de sadece benimdir. Mikail'i gülünç kıyafeti ve demode bıyıklarıyla ilk gördüğüm gece, ona tepeden ve kibirli bir edayla bakarken, beni bir gün böylesine yaralayacağını bilseydim, ait olmadığımı kesinlikle bildiğim, ama gösterişli bir yabancılıktan fazlasıyla hoşlandığım için, bir türlü çıkıp gidemediğim, abartılı neşeleri samimi acılarla örülmüş bu karanlık insanların dünyasında kalmaz; gitmenin tam zamanı olduğu halde, tembelliğin tadında kendimi unutarak gidemediğim zamanların birinde, çekip giderdim.

Mikail'i ilk kez şehirdeki bütün pencerelerin ardına kadar açık olduğu, yaprak kıpırdamayan, müthiş sıcak bir yaz gecesi gördüm.

Semiramis'in, binlerce kalp yarası ve onur kırıklığı yaşadığı yoksul zamanlarında, onu irinle sızlayan bağrına bastığı için sadakatle bağlı olduğu bu acayip semt sıcaktan inliyor, her gece dayak yiyen kadınların kırılan burunlarından akan kanın kokusu, güçlünün zayıfa çok olağanmışçasına, tereddütsüz gösterdiği şiddetin yankısı hiç duyulmuyordu. Semtin gaddar ve günahkâr gece hayatına ara verilmiş gibiydi. Sokak köpekleri sessizdi, sokak çocukları gün boyunca ısınmış taşlara boylu boyunca uzanmışlardı. Sinekler bile uçmuyordu.

Yüksek tavanları bir parça ferahlık hissi veren salonda, kanepeye uzanmış votkalı bira içiyorduk. Semiramis'in artık iyice yumuşamış, iri göğüslerine başımı dayamıştım. O, zevksiz ama pahalı yüzüklerle süslü parmaklarıyla saçlarımı karıştırarak, Semra olan adını neden Semiramis yaptığını anlatıyordu. Onu dinlerken asla aynı hamurdan olmadığımızı, olamayacağımızı düşünüyordum. Bunu düşünmek çok hoşuma gidiyordu. Kendimi ait olmadığı mekânlarda pervasızca dolaşan, cüretkâr bir suçlu gibi hissediyordum.

Vaktiyle çok güzel olduğu eski fotoğraflarından ve geçkin yaşında bile kendine duyduğu güvenden anlaşılan Semiramis, bir müzikhol ortağının olması gerektiği kadar sarhoş olmuştu. Borçlarını günü gününe ödeyen, güzel ve sağlam evlerde oturan, kendilerini çok düzgün bulan insanların hiçbir zaman anlayamayacakları gecelerin dünyasında, vücutları taze olduğu sürece var olabilen kadınlardan çok daha akıllı olduğunu, kendi âleminde söz sahibi olmayı başararak ispat etmiş olmanın verdiği güvenle, yeni tanıdığı ve şehveti, kadınlığı, sorumsuz bir boşlukta alabildiğine yuvarlanmayı vaat ederek elinde tutmayı tasarladığı bana, hayatını anlatıyordu.

Hayatına çok erkek girmiş. O hiçbirini sevmemiş, ama hepsinden işine yarayacak bir şeyler kalmasını sağlamış. Kiminden akıllıca öğütler, kiminden rahat rahat harcayacağı kadar para, kiminden hastalıklı bir tutkunun biraz daha yaşanması için gözden çıkarılmış birkaç mücevher, kiminden birkaç tatlı anı. Kimiyle yaşadıklarından da ders çıkarmış. Şimdi yaşadığı ve pek memnun olduğu debdebenin henüz izini sürdüğü sıralarda metresi olduğu, yaşlıca, okumuş, biraz çirkin ve huysuz olmakla beraber, çok güzel kokan bir adam, ona aynen şöyle demiş: Semiramisler Semraların küçük didinmelerle kurdukları,

mutlu görünen, sakil yuvaları dağıtırlar.

Böyle parlak cümlelerinin metreslerinin kafasına kazınmasını arzulayan, kaçık bir adamdı da, ona zorla mı ezberletmişti bu cümleyi, yoksa Semra'nın taşralı uysallığından belli belirsiz bir tiksinti duyan Semiramis isteyerek mi ezberlemişti, bilmiyorum. Ama bilerek ve isteyerek "kötü kadın"lığı seçen Semiramis'in ağzından bu cümlelerin çıktığı sırada, zil uzun uzun, acıklı bir ısrarla çaldı. Şefkatli duygulara yakışan Semraların yüzünde bulunması pek mümkün olmayan o hain tebessüm Semiramis'in yüzünde çok kısa bir an belirip kayboldu. Kapıyı niye açmadığını merak ederek ona baktım. Mikail'dir bu, dedi. Çalar çalar gider.

Açılmayan bir kapının zilini yalvarırcasına çalıp çalıp giden bir adam. Mikail. Semiramis yerinden tembel hareketlerle kalktı, tanıdığı erkekleri ve onunla birlikte yaşadığıma göre beni de bayağı bir zevke sürükleyen siyah iç çamaşırlarıyla, hâlâ çekici olan vücudunun, sıcağa rağmen ahenkli hareketleriyle banyoya yürüdü. Mikail'e kapıyı açmamaktan müthiş bir zevk aldığını hissettim. Duşa girdiğini duydum. Suyun sesi ruhuma bir serinlik verdi. Semiramis'in o bir anlık hain tebessümünü hatırlayarak, bir zamanlar muhtemelen ardına kadar açılan kapı artık açılmadığı için gitmek zorunda kalan bu adamı, Mikail'i görmek istedim.

Bu kapı hiçbir şey vaat etmediğim halde bana açılmıştı, istediğim kadar açık tutabilirdim. Ama bunun benim için hiçbir önemi yoktu. Semiramis. Akıllı ama bayağı bir kadın. İstediğim zaman bırakıp gidebileceğim, ardımdan ağlasa da beni çabucak unutabilecek kadar feleğin çemberinden geçmiş, yaşlı bir yosma. Gitmiyorsam bunun sebebi, Semiramis'in bütün varlığıyla bana teslim olması değil, gidecek yeni bir yer, bir mekân, bir başka âlem aramaya üşeniyor olmamdı. Kayıp çocuklardan biriydim. Yenilmişliğin, geleceksizlikte kaybolmuşluğun hastalıklı duygularına varlığımı teslim etmiştim.

İnsanın ruhunu tamamiyle kaybettiğini sandığı bu derin boşlukta, belki de yaşanabilecek en son duyguydu kibir. Yine de kibirlenmekten kendimi alamadım. Mikail'i görmek, hatta kendimi ona göstermek için pencereye çıktım. Mikail az önce ümitli ve atak adımlarla çıktığı merdivenlerden; muhtemelen kırılmış, başı önde inmiş, böğründe barındırdığı acılarla katılaşmış dar sokağa çıkmıştı bile. Artık adım atamadığı bu evde, bir başka erkeğin yaşadığını düşünerek, yerini alan o yüzü görmek için mi tam gidecekken başını kaldırıp pencereye baktı? Bilmiyorum. Sokak lambasının ışığında göz göze geldik.

Kara gözlerini gördüm. Yüzündeki gergin ve sert ifadeye rağmen çok mahzun bakıyorlar gibi geldi bana. Yazlık, siyah bir ceket giymişti. Beyaz gömleğinin yakalarını dışarı çıkarmıştı. Bana birkaç saniye baktı, bıyıklarına dokundu ve alelacele birkaç adım atarak kapının önüne park ettiği, içinin satılık mutfak eşyalarıyla tıklım tıklım dolu olduğunu o sırada bilmediğim, steysin Anadol arabasına bindi. Beni görmemezlikten gelmeyi tercih ettiği çok belliydi. Ben kendimi hayatın akışına bırakmış, garip bir sarhoşluk içinde, hiçbir rekabet ve aşk duygusu taşımadan, öylesine bakıyordum. Biraz önceki kibirli halim de geçmişti. Sıkılıp pencereye çıkmış, komşuların ışık sızan pencerelerindeki gölgeleri gözetleyen yaşlı kadınlardan bir farkım yoktu. Oysa Mikail'in beni hasmı olarak gördüğünü, ikinci karşılaşmamızda anlayacaktım.

Halinde acıklı bir telaş, acemice örtmeye çalıştığı bir kırgınlık vardı. Bütün sokak onun

çaldığı kapının açılmadığını biliyormuş gibi utanmıştı. Sanki beni görmemezlikten gelerek bana ve Semiramis'e bir şans daha veriyor, kendince büyüklük gösteriyordu. Bu yüzden bir an önce sokağı terk etmek istedi. Aramızda yaşanan o kısa göz buluşmasını derhal unutmak ve unutturmak arzusuyla arabasına bindi. Anahtarı çevirdi, ama gün boyunca sokak sokak dolaşmış yorgun Anadol çalışmadı. Onun avuçlarının terlediğini, kontak anahtarını defalarca çevirdiği halde, yaralı bir kuş gibi cik cik öten, ama bir türlü çalışmayan araba yüzünden fena halde küçük düştüğünü hissettim.

Arabayı çalıştıramayınca inmeye mecbur oldu. Yüklü olduğu için yerinden çok zor kıpırdayan Anadol'u, bir eliyle direksiyonu tutarak, kan ter içinde itmeye başladı. Park edildiği kapı önünden memnun, ebedi bir huzur içinde dinlenmek istiyormuş gibi görünen bezgin Anadol, nihayet yokuştan aşağı kaymaya başladı. Mikail komik adımlarla koşarak arabaya bindi. Anadol gözden kaybolmak üzereyken çalışmak niyetiyle biraz homurdandı, sonunda çalıştı. Eski motorun kocaman gürültüsü sokakta yankılandı, giderek duyulmaz oldu. Sokak biraz önceki bayıltıcı sessizliğine dönmüştü. İçeri girdim. Mikail'in halini hatırlayıp gülerek, kendimi Semiramis'in kocaman yatağına sırtüstü bıraktım. Uyumuşum...

Şimdi düşünüyorum da, Mikail döküntü Anadolunu çalıştırıp caddeye çıktıktan sonra arabayı durdurmuş, üstüne vinileks kılıf geçirilmiş direksiyonuna başını koyup, hırsından ağlamış olabilir.

Hayatın tanımlanabilir, ilkel duygularla, garip törenler halinde yaşandığı; ufak ayak sürçmelerinin bile, itibarları bir anda yerle bir ettiği raconlar dünyasında, Mikail'in düştüğü bu durum, ağır bir darbeydi. Hayat koşuşturmasından yorgun düşen Anadol kontağı ilk çevirişte çalışsa ve Mikail sokağı afilli bir kalkışla terk edebilseydi; belki de aramızdaki bu sessiz kavga hiç başlamayacaktı.

Onu aşk rekabeti değil, başına gelen küçük aksilikler mahvetti.

Ben uyuyarak onu unuttum. Aklımdan tümüyle çıkardım. Bu yüzden birkaç gün sonra, Semiramis'in oturduğu sokakta tekrar karşılaştığımızda onu tanımakta zorluk çektim. Semiramis bir sahil şehrinde iş almış, müzikholde çalışan birkaç kızla birlikte turneye gitmişti. Sanırım döndüğünde beni bulacağını ummuyordu. Bu turneye bir aşk imtihanı gözüyle bakmış, onu terk etmemi istemediği için, buzdolabını bin türlü yemekle doldurmuştu. Gece hiç yatmamış, durmadan içmiştik. Sabaha karşı bir gün mutlaka onu bırakıp gideceğim için, uzun uzun ağladı. Onu avutmaya kalkmadım. İçkiden ve uykusuzluktan bitkindi. Otobüse biner binmez sızdı. Ben sebepsiz bir hürlük duygusuyla dolup taşarak şehrin uzun zamandır gitmediğim köşelerine gittim, çay bahçelerinde başımı masalara dayayarak uyukladım. Durgun sularda kendime baktım. Kendime dair küçük bir sevinç aradım. Yeni bir yol. Öyle sıcaktı ki hava, bulamadım.

Sokağa girdiğim sırada, gitmenin tam zamanı olduğu halde, pencereleri ardına kadar açılınca serinleyen bir odada tembel tembel esneyerek yatmak fikri, ya da düpedüz tembellik, hayata karşı derinden hissettiğim bu lezzetli tembellik; ayaklarımı yine Semiramis'in evine doğru sürükledi. Zaten yapışkan bir temmuz sıcağı altında inlerken değil ciddi bir karar almaya, basit bir program yapmaya bile imkân yoktu.

Dalgın adımlarla yürürken pencerelerden uzanmış, kara çekirdek çıtlatıp, kabuklarını sokağa tüküren kadın başlarına takılmışım. Karşıdan eski, yorgun Anadol, inler gibi

çalışarak ve büyük gürültüsüyle sokağı doldurarak geliyordu. Mikail apartmanın kapısına arabasını park edip indikten ve kendine şık bir duruş bulduktan sonra onu, o ilk gördüğüm gece de dikkatimi çeken bıyıklarından tanıdım. Bu karşılaşma için çalışmayan Anadolunu yaptırdığı, özenle giyindiği, hatta mahalleye sergilenecek gösterinin provasını yaptığı belliydi. Saçlarını boyamış, ama şakaklarındaki birkaç tel kır saç, özellikle bırakmış olmalıydı.

O beni birdenbire gördü. Çok heyecanlandı, eli ayağına dolandı. Sonra kendini topladı. Göz gözeydik. Sustalı bıçağını çıkarmak için elini cebine attı. Ama cebini bulamadı. Yıkana yıkana çekmiş pantolon paçalarının örtemediği beyaz çoraplarını ve bu halinin o fiyakalı duruşu nasıl bozduğunu görünce, elimde olmadan gülüverdim. Adımlarımın ahengini hiç bozmadan apartmana doğru yürüdüm. Nihayet cebini buldu, sustalısını çıkardı ve açıp kapamaya başladı. Aramızda çok kısa bir mesafe vardı.

Mikail'in kalbimde görmek istediği bıçaktan hiç etkilenmedim. Ruhum boşalmış gibiydi. Bu keskin çeliğin pırıltısı benim için sokaktan hızla geçen bir kedinin kuyruğu kadar anlamsızdı. Hatta ben, bizzat o bıçağa bir anlam katmak ve onu kalbimde hissetmek arzusuyla yürüdüm. Kayıp çocuklardan biri olmak hiç umurumda değildi. Öyle ki, o bıçak kalbime batsa bile, onunla gezip dolaşabilecek kadar gerçekdışı hissediyordum kendimi. Bu yüzden bıçağa doğru yürüdüm. Mikail'e karşı bir hareket olsun, raconlar dünyasında adım anılsın diye değil. Bıçağından aldığı güven kendine yetmiyordu, ellerinin titrediğini gördüm.

Bıçakla aramızda birkaç adım varken, karşı apartmandan çıkan, iri ve ağır küpeleri kulakmemelerini yarmış bir kadın, eteğine yapışmış sümüklü bir kız çocuğunu sürükleyerek, Mikail'in yanına geldi, tam aramıza girerek, sende cezve takımı var mı? diye sordu.

Mikail'in hiç hesap etmediği küçük bir aksilik, bütün sahneyi mahvetti. Bir kadın kalabalığı, satılık mutfak eşyasıyla dolu olan steysin Anadol'u çevreledi ve onlarca nasırlı, kızarık, şiş kadın eli, aralık duran bagaj kapağını açarak, içini karıştırmaya başladı.

Bir anda başrolünü oynadığı filmde çekip çıkarılmış, ellerine aldıkları tavaların, düdüklü tencerelerin, kepçelerin fiyatlarını soran, çekiye çekiye pazarlık etmeye hazır kadınlarla kuşatılmıştı. Alışveriş denen tutkunun azdırdığı bu kadın kalabalığını yarıp filme devam etmesine imkân yoktu. Mallarını kadınların ellerinden kurtarmaya çalışırken, düştüğü bu gülünç durumla eğlenerek apartmana girdim. Yukarı çıkıp pencereden baktım.

Onu izlediğimi biliyordu. Bu yüzden mallarını satmaya, üç kuruş kazanmak için dil döken, basit bir satıcı gibi görünmeye hiç yanaşmadı. Öyle öfkelenmiş ve öyle yaralanmıştı ki, hepsini sert hareketlerle toplayıp arabasına doldurdu. Hırsından titreyerek bindi. Kadınlar bunca zamandır mal aldıkları Mikail'in bu halinin sebebini anlayamadan, ona ağır sözler söyleyerek, hatta küfür ederek evlerine dağıldılar.

Bir önceki karşılaşmamızda çalışmayarak onu kahreden Anadol, bu defa korkunç gürültüler çıkararak çalıştı. Kapanmadığı için havaya kalkan bagaj kapağının tangirtısına aldırmadı. Sokaktan hızla geçerken, çocuklar çil yavrusu gibi dağıldılar, bir elektrik direğini sıyırdı, bir çöp bidonuna vurdu. Ana caddeye çıktığında, vurduğu çöp bidonu sokağın aşağısına doğru çınlayarak yuvarlanıyor, onun düştüğü bu hale yerlerde sürünerek gülen bir seyirciye benziyordu.

Bu olaydan sonra, uzun bir zaman Mikail'i görmedim. Hiç karşılaşmadık. Fakat bir süre sonra, onun beni izlemekte olduğunu hissettim. Temiz bir iş yapmak isteyen, profesyonel bir katil kadar sessizdi. Kendini göstermiyordu. Ama hep peşimde olduğunu biliyor, soluğunu ensemde duyuyordum. Öyle hoşlandım ki bundan, bazı geceler, yürüdüğüm yollardan ansızın geri dönmeye başladım. Bazen yakalanmamak için hızla koşarak uzaklaşan ayak sesleriyle karşılaştım. Bazen, derin bir sessizlikle. Beni takip etmediği geceler sıkıcı geçer oldu. Vehimlerle örülü, sonunu çok merak ettiğim tatlı bir oyunun içinde kaybolmuş gibiydim.

Başlangıçta beni korkutup kaçırmak istiyordu. Sonra sonra öldürmek istedi. Bütün istediği, ben olmasam da ona kapılarını artık kapatmış olan Semiramis'i tekrar elde etmektir. Defalarca zilini çaldırdığı halde kapının açılmamasının tek sebebi olduğumu sanıyordu. Bu çok gülünçtü aslında. Zaten Mikail'in halinde de, aramızdaki garip ilişkide de, aşırı gülme sonunda yakalanılan ağlama krizine benzer, acıklı, tuhaf bir şey vardı. Semiramis benim için hiçbir şeydi, onun için her şey. Mikail Semiramis için hiçbir şeydi, ben her şeydim.

Sırf beni takip etsin diye, her gece müzikhole gitmeye başladım. Bu durum Semiramis'i çok sevindiriyordu. Bunun bir tür bağlanmak olduğunu sanıyordu. Bağlanmaktı da aslında. Ama Semiramis'e değil. Celladıma.

Şimdi uzak, sakin ve tekdüze bir şehirde, hayatımın, düzgün insanların safına katılmak için gönülsüz bir çaba gösterdiğim ve karanlığın şarkısından elimi eteğimi çektiğim şu aşamasında, Semiramis'i değil; bayağı da olsa, kaba, hain, zavallı da olsa, hüznü nefeslerle yaşayan müzikholü özlüyorum. Karanlığın kötü bir şarkısıydı orası. Tıpkı, şarkıcı kızların seslerindeki pürüzler gibi, hayatın ağır darbelerinin yüzlerde derin izler bıraktığı, parlak ışıklarının sahteliğine sığınmış, ağlamaklı mekân...

Mikail'in beni korkutmaktan vazgeçip, öldürmeye karar verdiğini, bir gece müzikholde anladım. Semiramis muhtemelen eskiden metresi olduğu bir müşterisinin masasına oturmuştu, bir gözü bendeydi. Müzikholün 'zamane' olmak için sonradan yaptırılan, bu yüzden mekâna benim kadar yabancı kalan barında, sahneye sırtımı dönmüş bir halde oturuyor, sessizce içki içiyordum.

Barın kalitesiz aynasında ifadesiz, yaşı belirsiz yüzüme bakıyordum. Bin yıl yaşamış gibi hissediyordum kendimi. Bundan derin bir üzüntü duydum. Hayatıma neden bu kadar yabancı kaldığımı sordum kendime. Daha çok şey soracaktım ama, Mikail'in adı geçince kendimden koptum, Mikail'den bahseden garsonla barmenin konuşmalarına kulak misafiri oldum. Onun bir zamanlar Semiramis'in sevgilisi olduğunu biliyorlar mıydı, bilmiyorum. Üçümüzü birbirimize bağlayan bu garip ilişkiler yumağının, ne kadarının müzikholdekiler tarafından bilindiği beni hiç ilgilendirmeydi. Zaten Mikail'den başka hiç kimse beni ilgilendirmeydi.

Barmenle garson onları dinlediğimi fark etmeden konuştular. Mikail bir silah almak için steysin Anadolunu satmış. Ama parayı alıp, sana bir parabellum getireceğim diyen adam kayıplara karışmış. Acılı haykırırlarla çalışan yorgun Anadol'un sesini uzun zamandır duymadığımı, o anda hatırladım. Barmen bu hazin aldatılışa güldü. Kimi vuracakmış o silahla, diye sordu. Garson kim bilir dedi. Belki de kendini vuracaktı...

Mikail'le yaz sonuna kadar hiç karşılaşmadık. Beni eskisi kadar sık takip etmiyordu.

Belki de silah getireceğim diye parasını alıp kaçan adamın peşine düşmüştü. Yine de onun beni takip edip etmediğini hissediyor, bazı geceler kapkaranlık uzanan sokaklarda yürürken, arada bir dönüp arkama baktığımda, giderek zayıflamış, incelmış bir gölgenin apartman girişlerine sığındığını görüyordum.

Sonra yaz bitti. Onun beni takip etmekten usandığını sandım.

Bir ekim akşamıydı. Havada erken gelecek bir kış alameti vardı. İnce, pis bir yağmur yağıyor, yaşamaktan bezmiş bu şehri, daha beter sıkıntıya boğuyordu. Semiramis yine o boktan turnelerden birine gitmişti. Sokaklarda dolaşp, bu talihsiz şehrin ölümünü seyrettim. Üstüne ağıt gibi çöken bulutlara baktım. Yüksek tepelere çıktım, belki hâlâ içinde temiz kanın aktığı bir damar görürüm, heyecanlanırım ve yeni bir yere gidebilirim diye. Hiçbir şey bana heyecan vermedi. Yüzümü, saçlarımı ıslatan, beni üşüten yağmur bile. Yeni bir başlangıç için gitmek fikri bana zor, hatta imkânsız göründü. Semiramis'in, içinde hızla yaşlandığım evine dönüm.

Sokağa girdiğimde daha karanlık basmamıştı. Ara ara yağp sokaklarda lüzumsuzca su birikintileri oluşturan yağmur dinmişti. Yine de ağırdı hava. Sokağın geleceksiz ve ümitsiz çocukları top oynuyorlardı.

Mikail'i Semiramis'in apartmanının girişinde buldum. İyice eskimiş ceketinin yakalarını kaldırmış, kapı önündeki taşığa büzölüp oturmuştu. Başını duvara dayamıştı. Saatlerdir beni beklemekten yorulmuş, uyuyakalmıştı. Yanına yaklaşıp dikildim. Tıraşı uzamıştı. Halinde o eski havasından eser yoktu. Hafiften horluyordu. Uyanıp beni görmesini ve küskün bıçağını tam kalbime saplamasını istedim. Ama uyanacak gibi değildi. Eğildim, hafifçe omuzuna dokundum. Uyan demek istedim. Uyan ve bağırma saplayacağın bıçakla bu bitmez tükenmez boşluktan beni kurtar! Uyanmadı.

O sırada çocuklardan birinin vurduğu top yüzüne geldi. Birden uyandı, beni görmeden yerinden fırladı, küfrederek çocukların üstüne yürüdü. Yakaladığı topu, kalbimde görmek istediği bıçakla yardı. O anda göz göze geldik. Top ve bıçak elinden düştü.

Doğrusu insanı intihara sürükleyecek kadar şanssızdı.

O günden sonra, beni takip etmeyi kesinlikle bıraktı. Yine de ara sıra karşılaşıyorduk. Beni görünce hızla sırtını dönüyor, aceleci adımlarla uzaklaşıyordu. Çok zayıflamıştı. Bu yenilgi onu bitirmiş gibiydi. Benim geçtiğim sokaklardan geçmiyor, benim bulunabileceğim mekânlara hiç uğramıyordu. Bir gün, bir semt pazarında karşılaştık. Küçük bir tabla üzerine birkaç düzine Paşabahçe bardak dizmişti. Gelip geçenlerin dikkatini çekmek için üç bardağı bir jonglör gibi havada çeviriyor, ona bakıp geçen kadınların arkalarından sesleniyordu. Beni görünce havada çevirdiği bardakları tutamadı.

Bu karşılaşmadan sonra durumunun daha da kötüleştiğini, çok yaşlandığını duydum. Galiba enine boyuna düşünmüş ve talihin benden yana olduğuna karar vererek, pes etmişti. Artık beni takip etmediği için müzikhole gitmeyi bırakmıştım. Hayata dair, insana dair ve Mikail'e dair, hiç de gülünç olmayan şeyler düşünerek vakit öldürüyordum ve içki içiyordum. En büyük aşkını çalarak ve çaldığım aşkı ziyan ederek mahvettiğim adamın yokluğu beni fena halde sarsmıştı. Eskiden onu hatırladığımda gülerdim. Artık gülemiyordum. Bunun sıcak suyun içinde bileklerimi kesmek gibi bir şey olduğunu anladım. Bileklerimi keserken hiç acı duymamıştım, ama şimdi ruhum sızlıyordu.

Öyle çok içiyordum ki, bir gece evdeki bütün içkileri bitirdiğimi fark ettim. Gecenin çok

geç bir saatiydi. Her yer kapanmıştı. Mecburen müzikholün yolunu tuttum. Karlı bir geceydi. Sokaklar buz tutmuştu. Şehrin en kirli kanının aktığı, en arka sokaklarından dolaştım. Teneke varillerde yaktıkları ateşlerde kirli ellerini ısıtan sokak çocuklarının, kuytu köşelere serdikleri mukavvaların üstünde yatmaya hazırlanan evsizlerin, zayıf ama sıcak sokak kedilerine sarılmış tinerce çocukların, dövüşen ya da dayak yiyen travestilerin, insanlardan korkmayı bile unutmuş, soğuktan ve açlıktan uluyan sokak köpeklerinin arasından geçerek yürürken, siyah ve sarkmış bir paltoyu takip ettiğimi fark ettim.

Barın en تنها köşesine oturmuş, başını öne eğmiş, bira içiyordu. Sessizce yanına gidip oturdum. Hiç kıpırdamadı, başını kaldırıp bakmadı. Beni tanıyamadığını düşündüğüm bir anda, gözlerini bira bardağına dikerek, titrek bir sesle: eskiden züccaciye dükkânım vardı dedi. Cam satardım. O çok şey isterdi, alırdım. Sonra sen çıktın. Şimdi hiçbir şeyim yok...

Bardağı başına dikti, titreyen elinin tersiyle ağzını sildi. Kızgın değil, düşman değil, öfkeli değil, müthiş acı veren bir sesle, keşke onu sevseydin dedi. Sevmedin, beni mahvettin.

Çıktı, gitti. Yerimden kalkamadım. Neden sonra ağladığımı fark edip dışarı çıktığımda, sokağın ucunda bir teneke varilin içinde yanan tahta parçalarının cılız ışığında, onun kara paltosunu sürükleyerek yürüdüğünü ve gecenin derin karanlığına karıştığını gördüm.

İşte o gece Mikail'in kalbi durdu.

KIRMIZI AZAP

Yazarımızın kafasında kaderlerimizin bir an önce yazılmasını bekleyen, üç hikâyeye kişisiydik. Noter, Delikanlı ve ben. Henüz yazılmadığımız halde, aynı hikâyenin kişileri olacağımızı belli belirsiz hissediyor, yazarımızın aramızda kuracağı bağın nasıl bir şey olacağını tahmin etmeye çalışıyorduk. Ama ortada üçümüzü bir araya getirecek, yazılmış tek bir cümle bile yoktu. Bu yüzden bir türlü yakınlaşamıyor, birbirimizi uzaktan izlemekle yetiniyorduk.

Henüz belli bir kurgusu olmayan hikâyemiz, yazarımızın kafasında dönüp duruyordu. Ne olacağımız, ne yapacağımız hatta var olup olamayacağımız bile belli değildi. Aklından geçenler ile varlığımız arasında bir bağ kuracak kadar gelişmiş değildik. Kendi hakkımızda çok az şey biliyorduk. Hikâyeye kişilerinin gerçekdışı dünyasında, henüz yazılmamış kahramanlar olarak, başıboş dolanıyorduk sadece. Tedirgindik, kendimizi çok yalnız hissediyorduk.

Yazarımız arada bir hikâyemizle ilgili olduğunu sandığımız ve bizi çok heyecanlandıran notlar alıyor, siyah mürekkepli dolmakalemiyle, müsvedde kâğıtlara hikâyenin ilk cümlelerini karalıyor, sonra hepsini buruşturup atıyor, böylece bizi derin bir bilinmezliğe sürüklüyordu. Bizimle uzun boylu uğraştığı, vaktinin büyük bölümünü bizi var etmeye ayırdığı söylenemezdi. Gerçi Noter'le ara sıra meşgul oluyordu, ama Delikanlı ile beni çoğu zaman unutuyor, özellikle beni ilgilendirecek tek bir kelime bile yazmıyordu. O bir türlü beni kalemine almadıkça, var olmaya dair ümitlerim de hızla eriyordu.

Başka hikâyelerin kişileriyle henüz samimi olmadığım için, bütün dikkatimi yazarımıza vermiştim. Varoluşumun onun ellerinde olduğunu bilmek bana tarifi zor, hoş bir duygu veriyordu. Aramızda adeta tanrısal bir denge vardı. Yazarımızın hayatını anlamlandıran ben ve diğer hikâyeye kişileriydik. Onun beni yaratması durumunda, ben de onun varoluşuna katkıda bulunacaktım. Yazar ile yazdığı kişi arasındaki bu ilişki, var olmak isteğimi şiddetle artırıyor, beni müthiş heyecanlandırıyordu.

Yazarımızın hikâyelerine çok uzun zaman harcadığını, yazmaya başlamadan önce hikâyeye kişilerini uzun süre kafasında taşıdığını ve hâlâ üzerinde çalıştığı, bitirilememiş hikâyeye kişileri olduğunu Eskici'den öğrendim. Eskici, yazarımızın yıllardır üzerinde çalıştığı bir hikâyenin ana kişisiydi. Sürekli yazıldığı halde bir türlü son şeklini alamıyor, ya da özellikle almıyordu. Hikâyemizin yazılma sürecinde, en ümitsiz zamanlarımda, yanımda hep Eskici'nin güven veren varlığını hissettim.

Noter, Delikanlı ve ben yazarımızın kafasında ayrı ayrı oluşmuştuk. Bu ne zaman ve nasıl başladı, bilmiyorum. Bir arada oturduğumuz bir sırada gözümün ucuyla ikisine de baktım ve aynı hikâyede var olacağımızı belli belirsiz hissettim. Başlangıcımız böyle sessiz, böyle soğuk ve mesafeli, hatta düşündürücü oldu.

Ne olacaktık? Neler gelecekti başımıza? Nasıl bir varoluş içinde çoğalacaktık? Nasıl bir kişilikle girecektik hikâyemizi okuyacak olanların kafalarına?

Onların hangi duygularına dokunacak, hangi düşüncelerin doğmasına yol açacaktık? Hiçbir şey bilmiyor, hikâyemiz başlamadıkça endişeleniyorduk. Ya hiç var olamazsak korkusu sarıyordu her yanımızı. Yazarımız her sabah masasına geçtiğinde, taze ümitler

doluyordu içimize. Hikâyemiz kafasında dönüp durdukça heyecanlanıyorduk. Bazen belirir gibi oluyorduk, tam varoluşumuza gülümsemeye hazırlanırken, yazarımız kalemi elinden bırakıyordu. Uzun, sıkıcı ve sessiz bekleyişimize kaldığımız yerden devam ediyorduk.

Ancak bu durum fazla uzun sürmedi. Aynı hikâyenin kişileri olduğumuzu hissettiğimiz andan kısa bir süre sonra, Noter iyice belirginleşti. Delikanlı ile ben ihmal edilmiştik. Doğru dürüst yazıldığımız, hakkımızda iki kelime not alındığı bile yoktu. Yazarımızın ilgisizliği bizi birbirimize yakınlaştırdı, Noter'den iyice uzaklaştırdı.

Artık başka biriydi Noter. Henüz belirsiz olan kaderinin kendine oynayacağı oyundan endişe eden, ürkek adam gitmiş; yerine kuru bir dal kadar hissiz görünen, soğuk ve küstah tavırlı biri gelmişti. Endişelerimiz, duygularımız, beklentilerimiz ortak değildi artık. O, payına gösterişli bir başrol düşmüş bir oyuncu gibi kasılıyor, halinden memnun bir edayla gülümsüyordu. Gözlerine rahatsız edici bir bakış yerleşmişti. Bir de uykusuzluk hastalığına yakalanmıştı. Büyük gözleri hiç kapanmıyor, gecenin en derin karanlığında bile, bizi acıklı bir yokoluşa götürecek lanetli bir saatin fosforu gibi parlıyordu. Uyuduğumuz anlarda bile onun varlığının kara bir gölge olarak iliklerimize işlediğini hissediyorduk.

Yazarımız hep onun üzerinde çalışıyordu. Tutkularını, zaaflarını, alışkanlıklarını, garip arzularını, hatta yaşadığı mekânı bile tasarlamıştı. Yazarımızın aldığı notlara ve yazdığı bölümlere göre, şehrin epeyce dışında, önünden demiryolu geçen, ürkütücü, büyük ve bakımsız bir evde tek başına yaşıyordu. Her sabah evinden çıkıp yürüyerek istasyona gidiyor, trene biniyor; akşamları da aynı yoldan dönüyordu. Henüz tamamen yazılmış olmamasına rağmen ilginç bir hikâye kişisi olacağı belliydi. Gece ve gündüz vücudunun kimyasını değiştiriyordu. Gün boyunca sıradan, herkes gibi bir insan olarak yaşıyor, hayatın bir yığın ayrıntısının yasalara uyumunu onaylıyor, koyu renkli takım elbisesinin içindeyken işine aşırı titizleniyor, kurulmuş düzenin, sadakatle çalışan ve ömrü boyunca öyle kalacak bir parçası haline geliyordu. Ama güneş dağların arkasında kaybolup gecenin karanlığı yeryüzüne inince; ruhunun örselenmiş, hasta bir yanı onu esir alıyor ve böylece Noter sabaha kadar gözünü kırpmadan pencerenin önünde oturup, gündüzleri yasak bulduğu duyguların özlemiyle yanarak; derin ve hastalıklı yalnızlığının içinde, kendinden geçiyordu.

Bu kadarı bile, diğer hikâye kişilerinin Noter'i konuşması için yeterli olmuştu. Fısıldaşıyorlar, onu işaret ediyorlar, biraz hayranlıkla, biraz da çekinerek çevresinde dört dönüyorlardı. Noter de durumunun farkındaydı. Bu yüzden giderek küstahlaşıyor, Delikanlı'ya ve bana hiç yüz vermiyor, bizi aşağılayan gözlerle süzüyordu. Hikâyenin ana kişisi olacağından emin olduğu için, sadece yazarımızın daha önce yazmış olduğu hikâyelerin ana kişilerini konuşmaya değer buluyordu. Hızla değişmiş, kişiliğine ilişkin ayrıntılar belirginleştikçe, küstahlığı da artmıştı.

Bu kadarla kalmadı. Üstün olduğu inancını çevresine öyle bir yaydı ki, bir hikâye kişisiyle konuşması bile, adeta bir lütuf haline geldi. Kişiler arasında ayırım yapmaya, bazılarını aşağılamaya başladı. Ama o böyle yaptıkça, yan kişiler iltifat dolu abartılı sözlerle etrafında pervane olmaya, ona gereğinden fazla ilgi göstererek, yazarının yazdığı kadarıyla var olacak bir hikâye kişisini ilahlaştırmaya çalıştılar.

Bu abartılı ilgi karşısında Noter, bizim gerçekdışı dünyamızda komik kaçacak kadar

katılaştı. Oysa bizimki kuralsız, başboş bir dünyaydı. Yazarımızın kafasındaki özgür alanda bütün doğa ve toplum yasalarından uzak yaşıyorduk. Noter tavırlarıyla, duruşuyla hikâye kişilerini etkiliyor, kayıtsız şartsız ona teslim olmamızı istediğini açıkça belli ediyordu. İktidarsız, çok renkli dünyamıza garip bir hiyerarşi getirdiği ortadaydı. Delikanlı ise kendi kaderinin belirsizliğinin derdine düşmüştü. Çevresiyle ilgisi hemen hemen hiç kalmamıştı. Uykusu bile tedirgin ve korku doluydu. Var olamamak endişesi sinirlerini iyice zayıflatmıştı. Eskici ve ben bütün bunların korkunçluğunun farkındaydık, ama elimizden bir şey gelmiyordu.

Eskici'yle, Noter'in hızla belirginleştiği ve ümitsizliğimizin giderek arttığı sıralarda tanıştık. Sanki yazarımızın kafasının demirbaşıydı. Kaç yıldır onun kafasında yaşadığını, ana kişisi olduğu kaç hikâyeye başladığını hatırlamıyordu. O kadar yazılamamış bir kişiydi ki, yazarımızın adeta vicdan azabı, eleştirmeni, yazarlığının vardıği noktaların denetleyicisi haline gelmişti. Kafasında yaşanmış, adeta kişileşmişti.

Eskici bir türlü yazılamama sürecinde, o kadar çok hikâye kişisi görmüştü ki, yazılmak yazılmamak önemini kaybetmişti. Aramızda, var olmak endişesi taşımayan tek kişiydi. Ona hiç söylemedim, ama hissettim ki, yazarımız onu yazdığı zaman, serüven bitecek, yazarlık defterini kapatacaktı.

Bütün hikâye kişileri, Eskici'nin öneminin farkındaydılar. Noter'in etrafında ne kadar pervane olsalar da, Eskici'den çekiniyorlar, ona derin bir saygı duyduklarını belli ediyorlardı.

Noter, yazarımızın yarattığı en büyük hikâye kişisi olduğuna bütün kalbiyle inandığı sıralarda Eskici'yi de etki alanına çekmek istedi. Ama diğer hikâye kişilerini kolayca yönlendiren etkin tavrının Eskici üzerinde hiçbir etki yapmaması karşısında şaşkına döndü. O zaman Noter'in de kendi kaderinden kuşku duymaya başladığını hissettim.

Var olmaktan ümidimi kesmek üzere olduğum bir sabah, yazarımız masasına geçti ve Noter çevresinde döndürüp durduğu hikâyenin, kafasında şekillenmiş kurgusunu kâğıda geçirdikten sonra, bizi yazmaya başladı. Ben kırmızı bir elbise giymiştim. Delikanlı'nın çok şık, kıpkırmızı bir arabası vardı. Noter harap evinin penceresinde, bir puhu kuşu gibi oturuyordu.

Delikanlı bu varoluşu fazlasıyla ciddiye aldı, birden canlandı. Aynı bir zamanlar Noter'i tanıyamadığım gibi, Delikanlı'yı da tanıyamaz oldum. Birkaç satırlık bir varoluş yerine, hiç var olmamayı tercih eden Delikanlı gitmiş, yerine hikâyede var olabilmek için her türlü kişiliğe razı olan, zavallı biri gelmişti. Nihayet yazıyoruz! diye sevinçli çığlıklar atıyor, abartılı bir sevinç gösteriyordu.

Oysa ben Noter'le aynı hikâyede var olacağım için mutsuzdum. Bizim gerçekdışı dünyamızı altüst eden, aramızda garip bir hiyerarşi yaratan bu kişiyle aynı hikâyede tutsak olacağım duygusu, derin bir acı halinde içime çökmüştü. Eskici mutsuzluğumun farkındaydı. Hikâyeye son nokta konuncaya kadar ümitli olmam gerektiğini, bir türlü yazılamadığı uzun yılların sonunda elde ettiği tecrübeye dayanarak anlatıyor, beni sakinleştirmek istiyor, ama onun tatlı sesiyle anlattıkları içime çöreklenen acıyı söküp atmama yardımcı olmuyordu.

Delikanlı'nın pahalı, kırmızı arabasında ön koltukta oturuyordum. Açık saçık, kırmızı bir elbise giymiş, dudaklarımı kıpkırmızı boyamıştım. İncecik siyah çoraplar uzun bacaklarımı

sarıyordu. Ayağımda yüksek ve ince topuklu ayakkabılar, omuzlarımda da taklit siyah bir kürk vardı. Ucuz bir şıklık içindeydim. Sigara içiyordum. Delikanlı'nın bana duyduğu şehvet teninden taşıyordu.

Gecenin çok geç bir saatiydi. Giderek seyrekleşen evlerin ışıkları sönmüş, şehrin insanları kendilerini yorgun bir uykunun kollarına bırakmışlardı. Araba, birkaç metre aşağısından demiryolu geçen asfalt yolu hızla yutuyordu. Henüz Noter'in geniş ve harap bir bahçe içinde kara ve büyük bir gözü andıran evine gelmemiştik. Delikanlı'nın çok sevinçli olduğu her halinden belliydi. Tam yazarımızın istediği gibi sarhoş olmuştu. Pencereyi açıyor, gaza bastıkça keyiften çığlıklar atıyordu.

Noter'in hikâyesine hizmet etmekte olduğumuzu artık kesinlikle anlamıştım. Sıradan birer hikâye kişisi olarak var olmaktaydık. Bir okuyuşta unutulacak, böylece, gerçekdışı dünyamızın en değersiz köşelerinden birinde, kendimize güçlkle yer bulacak ve hep sıradan kalacaktık.

Ben de sarhoştum. Camı açmıştım. Arada bir çıplak kolumu dışarı çıkarıyor, usul usul yağmakta olan karın altına tutarak ateş gibi yanan tenimi soğutmaya çalışıyordum. Delikanlı bir eliyle araba kullanırken, öbür eliyle elbisemin eteğini sıyrarak bacağımı okşamaya başladı. Elini ittim, aldırış etmedi. Kendine biçilen rolden pek memnun olduğu, ellerinin giderek hoyratlaşmasından belliydi. Elini bu kez sertçe iterek bana dokunmamasını söyledim. O bana orospu! diye bağırarak bir tokat attı. Ben de ona vurdum. Birden dövüşmeye başladık. Ben ona vurmaya çalışırken, o bana paramı peşin verdiğini, ne isterse onu yapacağını söylüyor ve saçlarımdan tutarak başımı arabanın camına vuruyor, bırakıyor, boynumu sıkıyor ya da arka arkaya tokat atıyordu.

Canım yanıyordu. Onun yüzüme inen tokatlarından kurtulmak için öfkeyle gerilmiş, güçlü elini tutmaya çalışıyor, ama başaramıyordum. Bir ara ayağını gazdan çekince araba yavaşladı, ben arabanın kapısını açarak kendimi dışarı attım ve birkaç metre yükseklikten demiryoluna yuvarlandım. Rayların üzerine yığıldım.

Burnumdan akan kanın sıcaklığı yüzüme yayılırken, keskin bir tren düdüğü duydum. Kalkmak istedim ama başaramadım. Ansızın virajı dönen ve hızla üzerime gelen trenin dev farları ortalığı birden aydınlattı. Yazarıma kahrederek gözlerimi yumdum. Tren hızla yaklaşıyordu ve ben, her okunuşta bu ölümü yeniden tadacak olan, kısa ömürlü, şanssız bir hikâye kişisi olarak var oluyordum.

Düdük sesleri hafifledi, sonra duyulmaz oldu. Şaşkın bir halde gözlerimi açtım. Farların çığ aydınlığı kaybolmuş, ortalık zifiri karanlığa bürünmüştü. Tren, arkasında cesedimi bırakmamış, çift yönlü demiryolunun öbür tarafından geçip gitmişti. Hikâyemin asıl şimdi başladığını hissederek zorlukla doğruldum. Noter'in ışısız evi gecenin karanlığında, büyük bir karaltı halinde adeta beni çağırıyordu. Yorgun ve perişan adımlarla kaderime doğru yürümeye başladım.

Burnum hâlâ kanıyordu. Saçlarım dağılmış, kürküm çalılara takılmış, rugan ayakkabılarım ayaklarımdan fırlamıştı. Çok üşüyordum. Yara bere içindeki çıplak kollarımla çıplak göğsümü kapayarak, Noter'in harap bahçesine girdim, evinin demir kapısını yumrukladım. Yazarım onun her şeyi gördüğünü ve beni beklediğini yazmıştı.

Noter fosforlu gözleriyle kapıyı açtı. Onun kuru, kemikli kollarında kendimden geçtim. Günün ağarmakla ağarmamak arasında olduğu o kısacık anda, büyük bir odanın ortasındaki kocaman yatakta kendime geldiğimde; gece boyunca ayak bileklerimi okşamış olan Noter'in, gündüze hazırlanmak için koyu renk takım elbisesini dolaptan çıkardığını gördüm.

Ölmemiş, Noter'in tutsağı olmuştum. Bu ölümden de beterdi. Varoluşumdan memnun değildim. Ama beni bu değil, Delikanlı'nın abartılı memnuniyeti mahvetti. Yüzünün çocuksu hatlarının dayanılmaz bir okşama arzusu verdiği, duygulu ve masum genç yoktu artık. Noter'e yaranmaya çalışıyor, sevincinden kabına sığmıyordu. Çok şaşkındım. Bu hikâyede aslında biz yoktuk. Bizim aracılığımızla anlatılan bir şey yoktu. Ben basit bir orospuydum, o da zavallı bir gençti. Biz Noter'in var olması için araştık. Bütün bunlar Delikanlı'nın hiç umurunda değildi. Hikâye kişilerine bana nasıl tokat attığını, bacaklarımı okşarken neler hissettiğini anlatıyor ve kaba kaba gülüyordu. O kadar aşağılık bir hal almıştı ki, var olmadan önce nefret ettiği Noter'e övgüler düzmekten, gelmiş geçmiş en büyük hikâye kişisi olduğunu söylemekten çekinmiyordu. Noter de, Delikanlı'nın bu hallerine göz yumuyor, gülümseyerek onu adeta ödüllendiriyordu.

Ama bir gece hiç beklemediğim bir şey oldu. Eskici yanıma geldi ve yazarımızın bir türlü uyuyamadığını söyledi. Gerçekten de yazarımız yatağında dönüp duruyordu. Delikanlı'ya baktım. Sevinçten yorgun düşmüştü, ahmak bir yüzle mışıl mışıl uyuyordu. Ama yazarımızın bu huzursuzluğu Noter'in dikkatini çekmişti. Göz göze geldik. Hiç kapanmayan gözlerinde gizlenmesi imkânsız bir korkunun gölgesi dolaşıyordu. Yazarımız sonunda yataktan kalktı, masasına geçip çalışmaya koyuldu.

Birkaç hafta süren hummalı bir çalışma sonunda, Noter ve Delikanlı kayboldular. Noter şaşkındı, mahvolmuştu. Gözden çıkarıldığına inanamıyordu. Delikanlı ise olup bitene anlam veremedi, dudaklarında donmuş bir gülümseme ile kalakalmıştı. Giderek belirsizleştiler ve son kâğıt da atılınca yok oldular.

Bu olay diğer hikâye kişilerini de çok şaşırttı. Sarsıldılar. Sonra sonra Noter'in nasıl olup da kendilerini bu kadar etkilediğini konuşmaya başladılar ve ona yaranmak için düştükleri durumdan utanç duyduklarını itiraf ettiler. Hikâye kişilerinin renkli ve coşkulu dünyası yavaş yavaş eski zenginliğini bulmaya başladı.

O bitmemiş hikâyeden geriye ben kaldım. Uzun süre yazarımızın kafasında kırmızı elbiseli, kırmızı rujlu, ucuz görünümlü bir kadın olarak yaşadım. Sonra bir sabah yazarımız benim hikâyeme başladı. Daha önce hiç görmediğim bir hikâye kişisiyle bir meyhaneden çıktım. Yine gecenin geç bir saatiydi. Mahzun bakışlı, mahcup tavırlı bir gencin, her tarafı dökülen arabasına bindik ve aynı sahil yolunda ilerlemeye başladık. İkimiz de sarhoştuk. Genci ben ayartmıştım.

Bir yazlık eve gidiyorduk. Orada siyah taklit kürkümü, siyah ipek çoraplarımı, rugan ayakkabılarımı ve kırmızı elbisemi çıkaracak, bu utangaç ve duygulu genci, şehvet denen duyguyla tanıştıracaktım. Araba demiryoluna yuvarlandığım yere doğru yol alırken mahcup genç, tedirgin ve acemi parmaklarıyla bacaklarıma dokundu. Her şey yazarımızın yazdığı gibiydi. Saati saatine uymayan, geçkin bir fahişe olarak, bu genç çocukla yatmaktan vazgeçtim. Birden elini ittim ve ona hakaret etmeye başladım. Para verdi diye bana istediğini yapamayacağını söyledim. Şaşırdı, eli ayağına dolaştı. Pişmandı, bana

dokunmaktan çoktan vazgeçmişti, ama bu kez farklı bir karakter olarak yazılan bendim. Çirkeftim, sarhoştum. Ona küfür ediyor, bağıra bağıra ağlıyordum.

Arabanın camını açıp çığlık atmaya başladım. Yol boyunca sıralanmış evlerden birkaçının ışıkları yandı. Mahcup genç beni yatıştırmaya çalışıyordu. Susmam için bana yalvarmaya başladı, susmadım. Çığlığım geceyi yırtıyordu. Eliyle ağzımı kapatmaya çalıştığı bir sırada, eski arabanın kapısı birden açıldı, aynı yerden aynı demiryoluna yuvarlandım. Aynı tren göründü yine. Farları ortalığı gündüz gibi aydınlattı.

Tren yanımdaki raylardan geçip gitti. Burnumdan yine kan sızıyordu. Kalktım, denize doğru yürüdüm. Bir ağaca yaslandım. Sarhoş ve kederliydim. Birden gencin çığlıklarını duydum. Trenin altında kaldığımı sanmıştı, yamaçtan düşe kalka iniyordu.

Çıldırılmış gibiydi. Demiryoluna çöktü. Neredesin? diye bağırırdı birkaç kez. Korkmuştu, perişandı. Karşı yönden gelen tren birdenbire çıktı. Düdüğünün keskin sesi denize doğru dağıldı. Farları ortalığı aydınlattı. Gencin çığlığının yankılandığını, vücudunun parçalandığını duydum. O anda kalbime bir acı saplandı. Kıpırmızı bir azapla tanıştım.

Böylece hikâye kişilerinin dünyasında var olduk. Mahcup tavırlı, romantik ve yumuşak bakışlı genç, benim iyi bir hikâye arkadaşı olduğumu söyledi hep. Ben, keşke yazarımız nişanlını da yazsaydı dedim. Yazarımız hikâyesini başka türlü yazsaydı eğer, ertesi gün evlenecekti. Son bekâr gecesini benimle geçirmek istemişti.

1996